

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

M. Cicero

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

PLUTARCHI
M. CICERO.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ
ΚΙΚΕΡΩΝ.

CICERONIS matrem tradunt Heluiam claro genere & honesta vita fuisse: de patre nihil mediocre refertur. Alii in officina fullonia & natum volunt & educatum: alii ad Appium Tullium clarum Vol-

scorum regem originem familiae eius referunt. Verum is qui huius gentis Cicero princeps est cognominatus, virum egregium arbitror fuisse. quare non repudiauerunt eius posterii hoc cognomen: sed, licet etiam vulgo in ora hominum pro ludibrio abiret, sunt id tamen amplexi. Habuit ille in extremo nasi in modum Ciceris caecam incisuram, unde cognomen quaesuit. Ipse quidem, quo de hic scribimus Cicero, ad inuentibus amicis, quum primum honores peteret & remp. attingeret, vt abiiceret hoc nomen immutaretve, fertur gloriatus dixisse enisurum se illustrius Ciceronis nomen Scauris & Catulis reddere. Quae stor in Sicilia donum argenteum diis consecrauit, in quo initia inscripsit duorum nominum, Marc. Tul. tertii loco ludens, cicer iussit artifice proximè illas literas incidere. De nomine haec prodita sunt. Editum ferunt Ciceronem, facili partu & nullo matris dolore, tertio Nonas Ianuarias, quo die magistratus nunc vota faciunt & sacrificant pro incolumitate principis. Nutrici eius spectrum aiunt se obtulisse, ac praedixisse ingens eam bonum omnibus Romanis nutrire. Haec quum somnia esse & vana alioquin viderentur, ipse breui ostendit certum fuisse oraculum. Nam vbi literarum fuit per aetatem capax, tanta in eo eluxit indoles, tantumque nomen inter pueros & laudem comparauit, quae parentes eorum excitaret vt ad ludum pergerent ad Ciceronem oculis contemplandum, celebratumque eius in discendo acumen & solertiam considerandam: agrestiores succenserent filiis, quum cernerent in media eos caterua Ciceronem honoris causa per vias stipantes. Hic quum esset qualem esse Plato vult studiosam & philosophiae naturam amantem, ad omnes natus artes complectendas, nec ad vllum doctrinae aut eruditionis praetereundum genus, ad poesim fanè fuit procliuior. Extat poema quoddam paruum, quod puer etiam nū edidit, Pontius Glaucus, versibus tetrametris compositum. Progressu tēporis, quum magis ac magis hoc studiū excoleret, nō modò orator habitus est, sed & poeta inter Romanos praestantissimus. Caeterum laus oratoria, licet multa in dicendo nouata fuerint, vel hac manet aetate: poetica verò, quia multi ei insignes successerunt: neglecta iacet & obsoleta. Schola relicta puerili, Philoni dedit operam Academicam. quae Romani supra ceteros Clitomachi alumnos & ob dicendi facultatem admirati sunt, & dilexerunt ob motū suauitatem. Simul etiam Mutium Scruolam affectatus est, cōsultum virum & principem senatus,

περιβάν, φίλωνος ήκουσε τὸ ἔξ Ακαδημίας, ὃν μάλιστα Ρωμαῖοι τῷ Κλεβμάχου σιωπῆων καὶ Δία τὴν λόγον ἐθαύμασαν, καὶ Δία τὸν ἔρπον ἠγάπησαν. ἀμα ὃ τοῖς ἐπὶ Μούκιον ἀνδράσι σιωπῶν πολιτικῆς καὶ ποροτεύουσι τ βελήης,

Κικέρωνος ὃ τὴν μὲν μητέρα λέγουσιν Ολβίαν καὶ γεγονέναι καὶ καλῶς βεβαιωκέναι. ὡς δὲ ὃ πατρὸς ἐστὶν ἐν Πυθιάσθαι μέτερον. οἱ μὲν γὰρ ἐν Κλαφείῳ τινὶ καὶ ἡμέρῃ, καὶ Φαφίῳ τὸν ἀνδρα λέγουσιν. οἱ δὲ εἰς Τύλλιον Ἀππιον ἀνδρα

γροισί τὴν δὲ χεῖρὶ τῆς ἡμέρας, βασιλεύσαντα λαμπρῶς ἐν Ουελούσχοις. ὁ μὲν τὸν πρώτος ἐκ τῆς ἡμέρας Κικέρων ἐπονομασθεῖς, ἀξίος λόγου δοκεῖ ἡμέρασαι. διὸ τὴν ἑπὶ κλησιν ἐκ ἀπερίφραστον αὐτῶν, ἀλλ' ἡσασσασθε, καὶ ὡς ἔπειτα πολλῶν χλευασθέντων. κίπερ γὰρ οἱ Λατῖνοι τὴν ἐρέβινθον καλοῦσι. κακείνος ἐν τῷ περὶ τῆς ρίνος, Διαφορῶν ἀμβλείαν εἶχεν, ὡς ὡς ἐρέβινθου Διαφορῶν, ἀφ' ἧς ἐκτίσασθε τὴν ἐπωνυμίαν. αὐτὸς γὰρ μὲν Κικέρων, ὡς οὐ τὰδε γέγραπται, τῷ φίλων αὐτὸν οἰομένων δεῖν ὅτε πρώτον δὲ χεῖρὶ μετρήσῃ πολιτικῆς ἠπείρο, Φιγείν τὸ ὄνομα καὶ μεταθέσθαι, λέγεται νεανίσκος εἰπεῖν, ὡς ἀγροικῆται τὸν Κικέρωνα τῷ Σκαύρων καὶ τῷ Κάτων ἐν δόξοις ἐποδείξαι. Ταμιθίων δὲ ἐν Σικελίᾳ, καὶ τῶς θεοῖς ἀνάθημα ποιούμενος δὲ χεῖρὶ, τὰ μὲν πρώτα τῷ δύο ὀνομάτων ἐπέγραψε, τὸν τε Μάρκον καὶ τὸν Τύλλιον, αὐτῶν δὲ τῆς τρίτου σκώπτων, ἐρέβινθον ἐκείλοσε τῷ δὲ τὰ γράμμασθα τὸν τεχνίτην ἐντορεῖσαι. Ταῦτα μὲν οὖν ὡς ἐπὶ ὄνοματος ἰσορήται. τῷ δὲ Κικέρωνα λέγουσιν, αἰὲν δὲ τῶς δὲ χεῖρὶς ἀγροικῆσαι αὐτῆς τῆς μήρας, ἡμέρα τῆς τῷ νέων καλαυδῶν ἐν ἧ νῦν οἱ ἀρχόντες ἀγορεύουσι καὶ τῶς ἔπειτα τῆς ἡμέρας. τῆ δὲ πύθη φάσμα δοκεῖ ἡμέρασαι, καὶ ποροπεῖν ὡς ὄφελος μέγα πᾶσι Ρωμαῖοις ἐκβεβούση. Ταῦτα δὲ ἄλλως ὀνειράσθαι καὶ φλύαρον εἶναι δοκίωτα, ταχέως αὐτὸς ἀπέδειξε μαρτυρίαν ἀληθινῶν, ἐν ἡλικίᾳ τοῦ μαθαίνειν ἡρόμνος, δι' ἀφύπαι ἐκλάμψας, καὶ λαβῶν ὄνομα καὶ δόξαν ἐν τοῖς πασι, ὡς τε τοῖς πατέρας αὐτῶν ἑπὶ φοιτῶν τοῖς διδασκαλείοις, ὅφει τε βουλομένοις ἰδεῖν τὸν Κικέρωνα, καὶ τὴν ὑμνουμῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν μαθητῶν ὀξυτήσθαι καὶ σιωπῶν ἰσορήσθαι. ποῖς δὲ ἀγροικῆτεροις ὀρξέσθαι τοῖς ὑέσιν, ὀραῖσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς τὸν Κικέρωνα μέσον αὐτῶν ἐπὶ ἡμῶν λαμβάνοντας. ἡρόμνος δὲ, ὡς ὡς ὁ Πλάτων ἀξιοῖ τὴν φιλομαθῆ καὶ φιλόσοφον φύσιν, οἷος ἀσασσέσθαι πᾶν μάθημα, καὶ μηδὲν λόγου μηδὲ παιδείας ἀπμάζειν εἶδος ἐρρῶη πως ποροθυμότερον ἐπὶ ποιητικῶν καὶ τῶν ποιημάτων ἐπὶ παιδὸς αὐτῶν Διασώζεται, Πένπος Γλαῦκος, ἐν τῷ βραμέτεω πεποιημένων. πορογῶν δὲ τῶν χεῖρῶν, καὶ ποικιλώτερον ἀπλόμνος τῆς ἐπὶ ταῦτα μούσης, ἐδοξεν ἔμνον ῥήτωρ ἀλλὰ καὶ ποιητῆς ἀείσοις ἐπὶ Ρωμαίων. ἡ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς ῥητορικῆς δόξα μέχρι νῦν Διαμένει, καὶ ὡς οὐ μικρῶς γενημένης ἐπὶ τοῖς λόγοις χαροδομίας, τῶν ποιητικῶν αὐτῶν, πολλῶν ἀφύων ἑπὶ ἡρομένων, πᾶσι πᾶσι ἀκλεῖ καὶ ἀπμον ἐρρεῖν συμβέβηκεν. ἀπαλλαγῆς δὲ τῶν πασι δὲ χεῖρῶν, Φίλωνος ἠκουσε τῶ ἔξ Ακαδημίας, ὃν μάλιστα Ρωμαῖοι τῷ Κλεβμάχου σιωπῆων καὶ Δία τὴν λόγον ἐθαύμασαν, καὶ Δία τὸν ἔρπον ἠγάπησαν. ἀμα ὃ τοῖς ἐπὶ Μούκιον ἀνδράσι σιωπῶν πολιτικῆς καὶ ποροτεύουσι τ βελήης,

Oratoria
Philosophia

εις εμπειριαν τῶν νόμων ὠφελεῖτο, καὶ πνα χρόνον καὶ γρα-
 πείας μετέχεν ὑπὸ Σύλλα, πρὸ τὸν Μαρσιχὸν πόλεμον.
 εἴθ' ὄραν εἰς γάσιν, ἐκ τῆς γάσως εἰς ἀχράδον ἐμπύπῳτα
 τὰ πρῶτα μοναρχίαν, ὅτι τὸν ὀρθοῦσιν καὶ θεωρητικὸν
 ἐλθὼν βίον, Ἑλλήσι σιωπῶ φιλολόγοις, καὶ πρῶσεῖχε τοῖς
 μαθημασιν· ἀχρῖς οὐ Σύλλας ἐκράτησε, καὶ κατὰ σασιν ἴ-
 νὰ λαμβανέειν ἐδόξε ἡ πόλις. ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ Χρυ-
 σόγρονος ἀπελύθητος Σύλλα, πρὸς ἀγέλαν τὸς ἴνους οὐσίῳ
 ὡς ἐκ πρῶτα φῆς ἀιμαρτέντος, αὐτὸς ἐωνήσατο δις χιλίων
 δραχμῶν. ἐπεὶ δ' Ῥώσκιος οὐκ ἐκ κληρονόμος τῆς τεθνήκτος
 ἠδρακτῆ, καὶ τὴν οὐσίαν ἀπεδείκνυε πενήτην καὶ ἀχρ-
 χασίαν ἑαλείων οὐσαν ἀξίαν, ὅ, τε Σύλλας ἐλεγχόμενος
 ἐχαλέπαίνε, καὶ δίκην παρὰ κλοῖας ἐπῆγε τῷ Ῥώσκιῳ,
 πρὸ Χρυσόγρονος καὶ ἀσκαλονίτου, ἐβόηθη δ' ὁ δόσις, ἀλλ'
 ἀπέβροντο, τῷ Σύλλα τὴν χαλεπότητα δεδοικότες· οὕτω
 δὴ δι' ἐρημίαν τῆς μειρακίῳ τῷ Κικέρωνι πρῶσεφύρηντος
 οἱ φίλοι συμπαρώρων, ὡς οὐκ αὖ' αὐτῷ λαμπερότερον
 αὐτῆς χερσὶν πρῶσε δόξαν ἐτέρον ὁδὸν καλλίῳ ἠησομέ-
 νῳ. ἀιὰ δὲ ἀμύδρος οὐκ τὴν σιωπῶν ἑαί, καὶ καλοῦσας,
 ἐθαυμάσθη· δεδῶς δ' τὸν Σύλλαν, ἀπεδήμησεν εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, ἀχρῖς ἀπέρας λόγον ὡς τῆς σώματος αὐτῷ θερα-
 πείας δεομένου. καὶ γὰρ ὡς ὄντως ἰχθὺς καὶ ἀσχετος, ἀρρώ-
 σία φομάχου μικρῆ καὶ γλίχρα μόγις ὄψε τῆς ὄρας πρὸς
 φερόμενος· ἡ δ' ὦν, πολλὴ μὲν καὶ ἀγαθῆ. σκληρῆ δ' καὶ
 ἀπλαστος· ὑπὸ τῷ λόγῳ σφοδρότητά καὶ πάθος ἔχον-
 τος, αἰεὶ ἀχρῖς τῶν αἰῶν ἑλαμωμένη, φόβον παρῆχεν
 ὑπὸ τοῦ σώματος. ἀφικόμενος δ' εἰς Ἀθῆνας, ἀπὸ τοῦ
 γαγ. 520. αὐτῷ ἀσκαλονίτου διήκουσε, τῆ μὲν βίβλια τῶν λόγων αὐτῆ καὶ
 χάριτι κηλομένου, ἀδ' ἐν τοῖς δόγμασιν ὄσεω τέλει, ἐκ
 ἐπαμῶν. ἡδὴ γὰρ δέξιατο τῆς νέας λεγομένης ἀκαδημίας
 ὁ Ἀντίοχος, καὶ τὴν Καρνεάδου γάσιν εἶχατέλειπεν, εἴτε
 καμποτόμενος ὑπὸ τῆς ἐναργείας καὶ τῶν ἀμώσεων, εἴτε
 (ὡς φασὶν ἔνιοι) φιλοπρῖα πνὶ καὶ ἀχρῖς πρὸς τοῖς Κλη-
 τῶμαχου καὶ Φίλωνος σιωπῆς, τὸν Στωικὸν ἐκ μετὰ βολῆς
 θεραπείων λόγον ἐν τοῖς πλείστοις. ὁ δ' Κικέρων ἐκείνα ἡ-
 γάπα, κακείνοις πρῶσεῖχε μάλλον, ἀχρῖς ἀμύδρος, εἰ πρῶτα
 πασιν ἐκπέσοι τῆς τὰ κρινὰ πρῶσεῖν, δευρὸς μετενέχόμε-
 νος τὸν βίον ἐκ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πολιτείας, ἐν ἡσυχίᾳ μὲν
 φιλοσοφίας κατὰ τῆν. ἐπεὶ δ' αὐτῷ Σύλλας τε πρὸς ἡγέ-
 λην τεθνηκώς, καὶ τὸ σῶμα τοῖς γυμνασίοις ἀναρρῶνόμενον
 εἰς ἔξιν ἐβάδιζε νεανικῶ, ἡ τε φωνὴ λαμβανούσα πλάσιν,
 ἡδεῖα μὲν πρῶσε ἀκρίῳ ἐτέδραπτο καὶ πολλῇ, μετῶς δ'
 πρῶσε τὴν ἔξιν ἡρμῶσ τοῦ σώματος, πολλὰ μὲν τῶν ἀπὸ
 Ῥώμης φίλων γραφόντων καὶ δεομένων, πολλὰ δ' Ἀντιό-
 χου πρῶσε κηλομένου τοῖς κρινοῖς ὅτι βαλεῖν πρῶσεμασιν,
 αὐτῆς ὡς πρὸ ὄργῳν ἐξήρτυε τὸν ῥήτορικὸν λόγον, καὶ αἰετί-
 νει τὴν πολιτικὴν δυνάμιν, αὐτὸν τε τῆς μελέτης ἀχρῖς πο-
 νῶν, καὶ τοῖς ἐπαμῶν μετῶν ῥήτορας. ὅθεν εἰς Ἀσίαν
 καὶ Ῥόδον ἐπλάσσε, καὶ τῶν μὲν Ἀσιατικῶν ῥητόρων Ξενοκλεῖ
 τῷ Ἀδραμυτῆνῳ, καὶ Διονυσίῳ τῷ Μάγνητι καὶ Μενίπ-
 πῳ τῷ Καεὶ σιωπῶσιν, ἐν τῷ Ῥόδῳ, ῥήτορα μὲν Ἀπολ-
 λωνίῳ τῷ Μόλωνος, φιλοσόφῳ δ' Ἰσοειδωνίῳ. λέγε-
 ται δὲ τὸν Ἀπολλώνιον, οὐ σιωπῶσιν τὴν Ῥωμαϊκῶν ἀχρῖς ἀλεχόν, δεηθῆναι τοῦ Κικέρωνος Ἑλλῶσι μελε-
 τῆσιν. τὸν δ' ὑπακούσῃ πρῶσεμῶς, οἰόμενον οὕτως ἔσεσθαι βελτίονα τὴν ἐπιδόρθεσιν. ἐπεὶ δ' ἐ-
 μελέτησε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἐκπεπλήθη καὶ ἀχρῖς ἀμιλλῶσιν πρῶσε ἀλλήλους τοῖς ἐπάμοις, τὸν δ' Ἀπολ-
 λώνιον οὐτ' ἀκρῶνόμενον αὐτῷ ἀχρῖς ἀμιλλῶσιν, καὶ παυσανίου σιωπῶσιν καθεξῆσιν πολλῶν χρόνον· ἀχρῖς ἀμῶ-

A ex quo iurispudentiam hausit. Meruit & aliquan-
 tisper sub Sylla bello Marfico. Inde remp. in sedi-
 tionem quum conspiceret, ex seditione in extre-
 mum ruere dominatum: ad castra se retulit Mus-
 rum & res perspiciedas, vixitq; cum eruditis Gre-
 cis, atque literas coluit, donec rerum est Sylla po-
 titus, ac certum aliquem statum vidit reip. Hac
 tempestate libertus Syllæ Chryfogonus bona cu-
 iusdam, quem detulerat ut inter proscriptos inter-
 fectum, viginti millibus æris emit. Id acerbum in-
 terfecti filio & hæredi quum esset Roscio, proba-
 retq; hæreditatem sexages II-s. valere: offensus
 B Sylla quòd argueretur, crimē ei interprete Chry-
 fogono intulit parricidii. Hic quum nullum appa-
 reret auxilium, sed omnes Syllæ sæuitiam exhor-
 rescerent, destitutus ab omnibus adolescens con-
 sulit se ad Ciceronem. quem accenderunt amici,
 subieceruntq; gradum ipsum ad gloriam habitu-
 rum posthac speciosiore & pulchriore nullū.
 Suscepta defensione, obtinuit causam. vnde lau-
 dem consequutus magnam est. Cæterum metu
 Syllæ in Græciam profectus est, vulgans ob cor-
 poris curam abire. Et profectò erat corpore gra-
 cili atq; macilento, & propter stomachi infirmita-
 tem modicum & exiguum cibi vix admodum fe-
 rò capiebat. Vox eius canora quidem erat & bo-
 na, sed dura & incondita. quæ ex orationis ardo-
 re & commotione semper altis incedēs tonis mi-
 nabatur vitæ periculum. Ut applicuit Athenas,
 C Antiochum Ascalonitam audiuit, volubilitate ca-
 ptus & venustate eius orationis: opinionū verò e-
 ius non probavit nouationem. Iam enim à vetere
 quam vocant Academia descuerat Carneadeæ
 sectæ Antiochus defertor, vel euidencia permotus
 & sensibus, vel (vt alii dictitant) ambitione aliqua
 & dissensione cum Clitomachi & Philonis disci-
 pulis, Stoica præcepta ubiq; ferè mutata sententia
 D amplexus: Cicero autem maluit illis inhærere, at-
 que illa sequi. Rationem verò inierat hanc, si nul-
 lus ei in rep. capessenda foret locus, huc vt se ex-
 fero & rep. trāsferret, ac vitam in philosophia tra-
 duceret tranquillam. Postquam accepit mortem
 Syllæ, & corpus exercitatione firmatum validum
 E cōparauit habitum: vox autem cōformata iucun-
 da auribus & plena accidit, fuitq; mediocriter ad
 corporis habitum cōposita: hinc amicis quotidie
 ex Roma scribentibus sollicitantibusq; eum, hinc
 Antiocho vt ad remp. accederet cohortante, fa-
 cultatē dicendi de integro tanquam organum in-
 struxit ad potentiam parandam ciuilem, decla-
 mationibus se subigens, atque ad insignes se ap-
 plicans oratores. Itaq; in Asiam & Rhodum nau-
 gavit. in Asia Xenoclem Adramyttenum, & Ma-
 gnetē Dionysium, & Menippum Carem audiuit:
 Rhodi Apollonium oratorem Molonis filium &
 philosophū Posidonium. Hūc Apollonium fama
 est, quòd imperitus esset Romanæ linguæ, à Cice-
 rone vt declamaret Græcè contendisse: Ciceronē
 ei morem gessisse libenter, ita fore ratum, melius
 vt corrigeret se ille. postquam declamauit, cæteris
 stupore defixis & certatim collaudantibus eum,
 Apollonium non hilarem fuisse dum audiret di-
 centē: & quum perorasset, diu sedisse cogitabun-

dum: tandem ubi id memordit Ciceronē, dixisse, A Te quidē laudo, Cicero, & admiror: Græciæ verò miseret me conditionis, quum cernam, quæ reliqua nobis sola erant ornamenta, ea quoque te ad Romanos transtulisse, literas & eloquētiā. Ergo quum ingenti Cicero spe erectus ad remp. gerendā pergeret, retudit impetum eius oraculū quoddam. Nam cōsulenti Apollinem Delphicum quā potissimum ratione summam gloriam assequeretur, sortēs datæ fuerunt vt suum ipsius ingenium, non vulgi existimationē, ducem sequeretur vitæ. Ac primum quidem tempus Romæ magna cum cautione transegit, timideq; ad honores petendos accessit, neque honore erat in vllō, appellabantq; eum, quæ nomina vilissimus quisq; Romanorum prompta & assueta in ore habet, Græcum & otiosum. Sed qui flagraret natura cupiditate gloriæ, atque à patre & necessariis incenderetur, vt cōtulit ad causas dicendas se, non sensim aspirauit ad primas, sed confestim gloria effulfit, longeq; cæteris qui causas agebant in foro, excelluit. Dicitur hic non secus ac Demosthenes in actione laborasse, eaq; de causa sedulo nunc Roscio Comædo, nunc Æsopo tragædo operam dedisse. Hunc Æsopum tradunt dum in theatro agit Atrea de puniendo deliberantem Thyeste, ita fuisse motum vt impositis ministrū quendam qui repentē prætercurrebat, feriret scepro & occideret. Neque sanè parum contulit ad persuadendū Ciceroni actio adiuuenti, atq; oratores qui magnos edebāt clamores, irridens, ex impotentia dicebat in clamorem sicut claudos in equum infilire. Vrbānitas in facetiis eius & in salibus hisce forensis vifa est & lepida: sed quum esset in ea effusior, multos offendit, & habitus est malignus. Quæstor designatus in difficultate annonæ, ac fortitus Siciliam, primū multis mortalibus, quos mittere frumentū compulit ad vrbē, parum fuit gratus. Inde vt industriæ eius, vt innocentie, vt lenitatis cepere gustum, vt nullū vnquam aliū honorauerunt prætorē. Porro multi Romæ clari adolescentes & nobili orti familia, vocati in crimen fuere q; molliter se & contra disciplinam militariē gessissent in stipendiis faciendis. His ad prætorē Siciliæ remissis egregiè patrociniatus est, & liberauit eos. Quibus rebus elatus Romam regredienti quiddam sibi accidisse ridiculū ipse ait. nam quum in Campania incidisset in quendā ex primoribus, quicum sibi existimabat intercedere gratiam, qui sermo esset quæsisse se inter ciues de rebus suis gestis, & quid sentirent: arbitratū nomine & gloria se actionum suarum totam implese ciuitatem: respondisse illum, Tu verò Cicero ubi hoc spatio fuisti? Ibi animo se planè concidisse, si mentio sui in vrbem tanquam in vastum incidens pelagus, nihilo se ad gloriam reddidisset conspectiorē. Post collectis rationibus suis, videns rem immensam esse ad quam cōtenderet, gloriam, cuius nullū cerneret exitum, multum de ambitione remisit. Verumenimuerò auebatur supra modū celebrari, tenebatq; eum perpetuò cupiditas immēsa gloriæ, quæ multa eius præclara cōsilia frequenter interpellauit. Quum iam F animu ad remp. totum cōuertisset, turpe duxit, si opificis instrumēta qui tractaret & armamēta surda, nullius nomē fugeret, nec locus, nec vis, in rep.

νου ἢ τῶ Κικέρωνος, εἰπεῖν, Σε μὲν ὦ Κικέρων, ἐπαμνῶ καὶ θαυμάζω, ἢ ἢ Ἐλλάδος οἰκτεῖρω ἢ τύχῳ, ὄραν, ἀ μόνον τῶ καλῶν ἡμῖν ὑπελείπετο, καὶ ταῦτα Ρωμαίοις ἀφ' οὗ σὸς ἡρόμια, παιδείαν τε καὶ λόγον. ὁ γὰρ Κικέρων ἐλπίδων μετὸς ὅτι τῶ πολιτείας φερόμενος, ὑπὸ χρησμοῦ πινος ἀπημβλύθη τῶ ὄρμῳ. ἐρομῶ γὰρ αὐτῶ τὸν ἐν Δελφοῖς θεοῦ ὅπως ἐνδοξότατος ἡροίτο, προσέταξεν ἢ Πυθία, τῶ εὐαὶ φύσιν, ἀλλὰ μὴ τῶ τῶ πολλῶν δόξαν, ἢ ἡγεμόνα ποιεῖσθαι τῶ βίου. καὶ τὸν τε παρῶν ἐν Ρώμῃ χροῖον ἀλαβῶς διήγε, καὶ ταῖς δὲ χαῖς ὀκνηρῶς προσήει καὶ παρημελεῖτο. ταῦτα δὴ τὰ Ρωμαίων τοῖς βασιλεύσασιν προσήει καὶ σιωπῆ ῥήματα, Γραμμῶ καὶ γραμματικῶς, ἀκούων. ἐπεὶ ἢ φύσιν φιλότιμος ὤν, καὶ παρῶν ὄρμῳ ὑπὸ τῶ πατρὸς καὶ τῶ φίλων, ἐπέδωκεν εἰς τῶ σιωπῆ ῥῆμα αὐτὸν, ὅτι ἡρέμα τῶ προσήει προσήει, ἀλλ' ἄλλως ἐξέλαμψε τῶ δόξῃ, καὶ διέφερε πολὺ τῶ ἀγωνιστικῶν ἐπὶ ἀγορῆς. λέγεται ἢ καὶ αὐτὸς ὅτι ἐν ἢ πῶν νοσήσας τοῦ Δημοσθένους πρὸς τῶ ὑποκρίσειν, πύτο μὲν Ρωσικῶ τῶ κωμῶδῶ, τῶ τοῦ Αἰσώπῳ τῶ σαγῶδῶ προσέειπεν ὅτι μετῶς. τὸν δὲ Αἰσώπῳ τῶ τοῦτον ἰσοροῖσιν ὑποκρινόμενον ἐν θεῶ τὸν παρῶ τῶς ἡμῶς τῶ Θούεσσου βουλομένον Ἀπεῖα, τῶ ὑποκρίσειν πινος ἀφῶν τῶ δραμόντος ἔξω τῶ εἰαυτοῦ λογιμῶ ἀφ' ὅ παρῶς ὄντα, τῶ σκήπτρῳ πατάξαι καὶ ἀνελεῖν. οὐ μικρῶ ἢ πρὸς τῶ πείθειν ὑποκρίσειν ἐκ τοῦ ὑποκρίσεισθαι ῥοπή τῶ Κικέρωνι. καὶ τοῖς γὰρ τῶ βοῶν μετῶς χρομῶν ῥήτορας ὅτι σκώπῳ, ἔλεγε δὲ ἀσθένειαν ὅτι τῶ κραυγῶ, ὡς τῶ χρομῶν ἐφ' ἢ πῶν πηδῶν. ἢ ἢ πῶ τῶ σκώμῳ καὶ τῶ παιδῶν τῶ τῶ ἀραπελία, δικανικῶν μὲν ἐδόκει καὶ γλαφυρῶν. χρομῶν δὲ αὐτῶ καὶ κῶς, πολλοὺς ἔλυπει, καὶ κακῶς ἐλάμβανε δόξαν. Δὲ ποδὲ ἢ τῶ τῶ σκῶς ἐν σκῶς, καὶ λαχῶν Σικελίας, ὑπὸ χρομῶν τῶ ἀσθένειαν ἐν δὲ τῶ, ὅτι εἰς Ρώμῳ ἀποπέλειν ἀσθένειαν ὄρμῳ. ὑπεροῖ ἢ τῶ ὅτι μετῶς καὶ δικαστικῶν καὶ πρῶτος αὐτοῦ πείθειν λαμβάνοντες, ὡς οὐδένα τῶ πῶ πῶ ἡγεμόνων ἐπίμησαν. ἐπεὶ ἢ πολλῶ τῶ δὲ Ρώμῳ νέων ἐνδοξοὶ καὶ γρομῶτες καλῶς, αἴτια ἔχοντες ἀσθένειαν καὶ μαλακίας πῶ τὸν πόλεμον, ἀνεπέμψθησαν ὅτι τὸν στρατηγῶν τῶ Σικελίας, σιωεῖ πῶν αὐτοῖς ὁ Κικέρων ὅτι φανῶς, καὶ πῶ πῶ πῶ. ὅτι τῶ τῶ οὐ μῶ φροῖν εἰς Ρώμῳ βαδίζων, γρομῶν τῶ παθεῖν φροῖ. σιω redit anno et hic XXXIII.

σεις ὀργάνοις χρομῶν καὶ σκῶς ἐν ἀφῶ, μηδενὸς ἀγορῶν ὄνομα, μηδὲ χρομῶ ἢ δῶ μῶ αὐτῶ, τὸν ἢ παλιῶν,

ὡς δὲ αἰθερόπων αἰ κρινὰ πρὸς ἄστρον φαίνονται, ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ἔχειν περὶ τῶν τῶν πολιτικῶν γράσιν. ὅθεν οὐ μόνον τῶν ὀνομάτων εἰσίζεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ τῶν γωείμων ἕκαστος οἰκεῖ, καὶ χωρεῖον οὐ κέκτηται, καὶ φίλοις οἷς πρὸς γρήται, καὶ γαίτονας ἐγίνωσκε· καὶ πᾶσαι ὁδὸν Ἰταλίας διαπορθομένην Κικέρωνι παρέχον ἡ εἰπεῖν, καὶ ὅτι δειξάτω τοῖς τῶν φίλων ἀργεῖς καὶ τὰς ἐπαύλους. οὐσίαν δὲ μικρὴν μὲν, ἰσχυρὴν δὲ καὶ ταῖς δαπάναις ἐπαρκῆ κεκλήμενος, ἐθαυμάζετο μήτε μαδοῖς μήτε δῶρα πρὸς ἐμίμνος ἀπὸ τῆς σιωπῆς. μάλιστα δὲ ὅτε τὴν κατὰ Βέρρου δίκην ἀνέλαβε. ποῦτον γὰρ ἐρατηγὸν γερονότα τῆς Σικελίας, καὶ πολλὰ πεπονημένον, καὶ Σικελιωτῶν διωκόντων, εἶλεν, ὅτι εἰπὼν, ἀλλ' ὅξ' αὐτὸν ἔσπον ἵνα τὴν μὴ εἰπεῖν. τῶν γὰρ ἐρατηγῶν τὰ Βέρρη χειρομνων, καὶ τὴν δίκην ὑπὸ ἥσπεσι πολλὰς εἰς τὴν ὑστάτην ἐκβαλλόντων, ὡς ἡ πρὸς ἐδήλον ὅτι τοῖς λόγοις ὁ τῆς ἡμέρας ὅτι ἀρκέσει χρόνος, ὅσπερ λήφεται ἄρας ἡ κείσε, ἀναστὰς ὁ Κικέρων εἶπε μὴ δεῖσθαι λόγων, ἀλλ' ἐπαγαγὼν τοῖς μάρτυρας καὶ ὅτι κρινάσ, ἐκέλευσε φέρειν τὴν ἴσφον τοῖς δικαστάς. ὁμοῦς δὲ πολλὰ χρεῖστα ἀμνημονόβεται καὶ περὶ ἐκείνῳ αὐτὸ τὴν δίκην. Βέρρου γὰρ οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐκτετμημένον χροῖον καλοῦσιν. ὡς οὖν ἀπελθὼν κείσε αἰθερῶτος ἐνοχρὸς ὡς ἰουδαίσειν, ὄνομα Κακίλιος, ἐβούλετο παρῶσάμνος τοῖς Σικελιώταις κατηγορεῖν τὴν Βέρρου, τί ἰουδαίω πρὸς γρήσιν εἶπε ὁ Κικέρων. ἡ δὲ τὰ Βέρρη αὐτίπαις ἦος, ὅτι ἐλθὼν εἰς δοκῶν πρὸς ἴσφασθαι τῆς ὤρας. λαιδορηθεῖς οὖν ὁ Κικέρων εἰς μαλακίαν ὑπὸ τοῦ Βέρρου, τοῖς ἡ οἷς (εἶπεν) ἐν τὸς θυρῶν δεῖ λαιδορηθῆσθαι τὴν ὅ ρήσους Ὁρτησίου τὴν μὲν ἀθεῖαν τὰ Βέρρη σιωπειεῖν μὴ ὁλμήσασθαι, ἐν δὲ τὰ πημάτι πεισθεῖτος πρὸς γρηνέσθαι, καὶ λαβόντος ἐλεφαντίνῳ Σφίγῳ μισθόν, εἶπε ππλαγίως ὁ Κικέρων πρὸς αὐτὸν. τὴν δὲ φήσασθαι ἀνιγμάτων λύσεων ἀπείρωσ ἔχειν, Καὶ μὲν ὅτι τῆς οἰκίας τὴν Σφίγῳ ἔχεις. οὕτω δὲ τοῦ Βέρρου κατὰ δικασθέντος, ἐβδδμήκοντα πέντε μυριάδων ἱμνησάμνος τὴν δίκην ὁ Κικέρων, ἀβολίω ἔχειν ὡς ἐπὶ ἀργυρίῳ δὲ τίμημα κατὰ φημέρος. οὐ μίω ἀλλ' οἱ Σικελιώται χρεῖν εἰδότες, ἀργενομοῦτος αὐτὸ πολλὰ μὲν ἀργοντες ἀπὸ τῆς ἡσού, πολλὰ δὲ φέροντες ἦσαν. ὡν ὅσπερ ἐποίησθε κέρδος, ἀλλ' ὅσον ἐπιδωσίσθαι τὴν ἀργεῖν, ἀπεχρήσασθε τῇ φιλοτιμίᾳ τῶν αἰθερόπων. ἐκέκτητο δὲ χωρεῖον καλὸν ἐν Ἀρροῖς, καὶ περὶ ἐνδὴ πόλιν ἡ ἀργεῖς, καὶ περὶ Πομπηίουστέτερος, ἕμεγάλοι φερνὴ τε Τερεντίας τῆς γυμαχῆς πρὸς ἐχρήετο μυριάδων δώδεκα, καὶ κληρονομία τις εἰς ὀνεία δίμαρῶν σωμαχρεῖσα μυριάδας. ἀπὸ τούτων ἐλθὼν εἰς ἀμα καὶ σωφρονῶς διήγε, μὲν τῶν συμβουῶντων Ἑλλῶν καὶ Ῥωμαίων φιλολόγων, ἀπὸ μίον εἰ ποτε πρὸς δυσμῶν ἡλίου κατὰ κληνόμενος, οὐχ ἔπτω δὲ ἀργυρία, ὡς ἀπὸ δὲ σῶμα τὰ σωμαχῶ μοχθηρῶς ἀχρεῖ μόνον. ἡ δὲ καὶ τὴν ἀλλῶν περὶ δὲ σῶμα πρὸς πείαν ἀκείσε καὶ περὶ τῆς, ὡς τε καὶ τείσει καὶ περὶ πᾶσι ἀεθμῶν πρὸς ἀγμένους γρήσθαι. τῶν τὸν ἔσπον ἀπαιδαγωγῶν τὴν ἔστιν, ἀπὸ τῆν καὶ ἀπὸ τῆν πρὸς πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀγῶνας καὶ πόνοις σιωεῖχεν. οἰκίαν δὲ τὴν μὲν παρῶν τὰ ἀδελφῶν παρεχώρησεν, αὐτὸς δὲ ὡκει περὶ δὲ Παλάτιον, ὑπὸ τὴν μὴ μακρὴν βαδίσεισθαι ἐνοχλεῖσθαι τοῖς φοιτῆταις ὅτι ἐλάττονας ἢ Κεχῶσιν ὅτι πλούτω, καὶ Ῥομα.

A^utem versans qui hominū opera publica munera obiret, socors esset in cognoscendis ciuibus & supinus. Quare non modò in comprehendendis e-laboravit nominibus, sed locū etiam vbi insignis quisque habitaret, pr̄dia vbi haberet, quibusnam vteretur amicis, & quos haberet vicinos, tenuit: atque in via Italiam peragrās expeditè nuncupa-bat, & demonstrabat amicorū possessiones & vil-las. Rem habuit familiarem modicam quidē, sed sufficientem & qua tueri se facile poterat. Quò magis commendatus fuit, quòd patrocini causa neque mercedem neque munera caperet, præci-puè quum Verrem suscepisset accusandum. Sici-liam hic prætor obtinuerat, quem multa ob fœda facinora Siculis persequentibus damnauit, nò di-cendo, sed eo quodam modo quòd non diceret. siquidem quum prætores in gratiam Verris sepius comperendinando causam in vltimam diem tra-xissent, appareretq; diem causæ perorandæ nò sa-tis futuram, neque exitum habiturum iudicium: exurgens Cicero negauit opus esse oratione, pro-ductisq; & interrogatis testibus sententiam iussit ferre iudicibus. quo tamen in iudicio multa eius commemorantur facete dicta. Verrem Romani castratum porcum vocant. Quum autem condi-tionis homo libertinæ studio aspersus superstitio-num Iudaicarū, Cæcilius nomine, tenderet sum-motis Siculis nomen deferre Verris, Quid, inquit, Iudæo cum porco? Cicero. Erat filius Verri adul-tus, quem parum pudicè fama tenebat formā ha-bere. Igitur Verre Ciceroni mollitiem obiicien-te, Liberis, inquit, intra ianuam conuitiandū est. Orator Hortensius rectam & plenam non susti-nuit Verris suscipere defensionem, verum in litis æstimatione adductus est vt ei adesset. Qui quum Sphingem eburneam mercede accepisset, dixit quiddam in eum Cicero oblique. Scire neganti se soluere ænigmata, Atqui Sphingem, inquit, do-mi habes. Ita damnato Verre & lite æstimata tri-cies h. s. malè audiuit Cicero, quasi pecunia cor-ruptus in æstimanda lite esset præuaricatus. Siculi tamen quò gratos se ostenderent, in ædilitate eius multa ex ea insula aduecta obrulerunt ei, quorum in suos vsus nihil vertit, tantum ad leuandam an-nonam illorū hominum vsus liberalitate est. Vil-lam amœnam Arpini, prædium etiam prope Nea-polim, & alterum Pompeiis non lata habuit. Huc accessit vxoris dos Terentiæ cccclxxx millium nummum. Præterea hæreditas ei venit, quæ ad cccclx millia nummum est redacta. His fa-cultatibus liberaliter se & frugaliter tolerauit cum familiaribus Græcis & ciuibus literarum cultori-bus. Haud temerè ante occasum solis accumbe-bat, non tam distinctus occupationibus, quàm va-lerudinis causa ob stomachi imbecillitatem. Fuit alioquin in corporis cura curiosus & nimius, vt & ad certum numerum frictionibus & ambula-tionibus vteretur. Ad hunc modum seruiens ha-bitui, validum eum & firmum ad multas & gra-ues contentiones laboresq; conseruauit. Domum paternam concessit fratri. ipse, ne esset clientibus suis molestum longius ire, iuxta Palatium habi-tauit. Colebant eum qui domū eius quotidie ven-titaret, non pauciores quàm ob diuitias Crassum,

& Pompeium ob militarem potentiam; quorum erant eo tempore autoritas & opes maximæ. Et ipse quoq; Ciceronē obseruabat Pompeius, multumq; Ciceronis actiones Pompeij potentiam & gloriā auxere. Præture candidatus, quum multos haberet & insignes competitores, omnium est renunciatus primus, in qua iudicia integrè & innocenter dispensauit. Fama est Licinium Macrū, virum Romæ & suis præualidum opibus, & Crassī auxilio subnixum, ad tribunal Ciceronis repetundarum fuisse postulatum. Hunc ista fretum potentia & studio, dum iudices adhuc sententias ferunt, domum reuersum ilicò comam totōdiffe, ac sumpta toga candida quasi foret absolutus, redire ad forum parantem: quum Crassus ad vestibulum ei occurrisset, & cunctis damnatū renuntiaffet sententijs, recepit se intrò, mox decubuisse, ac vitam deposuisse. Fuit Ciceroni ea res honori, quòd accuratè fortitus esset iudices. Vatinius homo fuit asperior & minus reuerēs in causis dicendis magistratum, collo strumoso. Hic ad tribunal petijt quippiam à Cicerone. quo non concedente, sed diu deliberante, Equidem, inquit, si prætor sum, de eo non hæsitarem, Tum conuersus, Atqui ego, inquit Cicero, non habeo tantum colum. Quum dies ei non plus duo aut tres superessent magistratus, Manilium quidam de peculatu detulit. Erat Manilius hic, quòd fatigati eū Pompeij causa, quo utebatur familiariter, crederet, gratus & acceptus plebi. Ei postulanti diē, vnam solam concessit Cicero insequentem. quæ res offendit populum, quòd reis consueuissent prætores non minus decem dies tribuere. Tribunis plebis eum hac de causa in rostra vocantibus lacerantibusq; postulata audientia, ait, quum perpetuò in reos fuisset, quatenus per leges liceret, æquus & benignus, durum arbitratum se si idē denegaret Manilio. Quæ ergo dies esset in prætura sui iuris sola, eam de industria statuisse. neque enim ad alium reiiciendam prætorem causam fuisset, opem si ferre studeret. Hæc oratio mirū quantum populi animum commutauit. Multis enim laudibus cumularūt eum, rogaueruntq; vt defensionem susciperet Manilij. quod subijt Cicero libenter, maximè absentis causa Pompeij, habuitque de integro concionem, in qua acriter factiosos & Pompeij æmulos perstrinxit. Ad consulum non minus ab optimatibus est quàm à plebe prouectus. Suffragati ei ob reip. salutē sunt huiusmodi ex causa: Conuersio status reipub. que facta à Sylla fuerat, et si principio non probaretur, dies tamen & vsus tandem vilem esse ad otium seruandum ostendit populo. Præsentem rerū statum moliebantur nonnulli, nullo quidem bono publico, sed rerum respectu priuatarum, conuellere atque mutare. Pompeius id temporis in Ponto & Armenia bellum cum regibus gerebat, Romæ exercitus non erat præstò satis validus ad reprimendos eos qui rebus nouis studebāt. Ducem habebant hi hominem audacem, inquietum & versipellem, L. Catilinam. Huic antefurcat, præter alia infanda scelera, crimini datum quòd cum virgine filia stuprum fecisset, & necasset fratrem. cuius metu criminis egit cum Sylla,

A & Πομπήιον ἀφ' ἧς ἐν τοῖς στρατῶμασι δυνάμιν, θαυμαζομένης μέγιστα Ρωμαίων, καὶ μεγίστοις ὄντας. Πομπήιος δὲ καὶ Κικέρωνα ἐπερῶν, καὶ μέγιστα πρὸς δυνάμιν αὐτῶν καὶ δόξαν ἢ Κικέρωνος σιωπῶντα πολιτεία. στρατηγία δὲ μετιόντων ἅμα σιωπῶντα πολλὰ καὶ μέγιστα, πρὸς ἀπώτων ἀνησθητῶν καὶ τὰς κρίσεις ἐδόξε καθαρώς καὶ καλῶς βραβεύσαι. λέγεται δὲ καὶ Λικίνιος Μάκκερ, δὴ καὶ καθ' αὐτὸν ἰσχυρὸν ἐν τῇ πόλει μέγα, καὶ Κράσσου χρωμάτος βοηθῶ, κρινόμενος κλοπῆς ὑπὸ αὐτῶν, τῇ δυνάμει καὶ σπουδῇ πεποιθὸς, ἐπιτιμῶν ψήφου τῶν κριτῶν ἀφ' ἑρῶντων ἀπαλλαγῆς οἴκαδ' B δε, κείρασθαι τε τιμὴν κεφαλῆ καὶ τῶν, καὶ καθαρὸν ἰμῶν ὡς νενικηκῶς λαβῶν, αὐτῆς εἰς ἀρετὴν περιέναι. τῆ δὲ Κράσσου πρὸς τιμὴν ἀλλοτρίαν ἀπορρήσαντος αὐτῶν, καὶ Κράσσου ὅτι πάσαις ἐδόξε τῆς ψήφοις, ἀναστρέψας καὶ κατακλιθεὶς ἀποθανεῖν. ὅ δὲ πρῶτον τῶν Κικέρωνι δόξαν ἰσχυρὸν, ὡς ὅτι μετὰ βραβεύσαντι τὸ δικαστήριον. ἐπεὶ δὲ Οὐαίνιος, ἀνησθητῶν τὴν τετραχίαν πρὸς τοῖς δόξαντα ὀλίγων ἐν ταῖς συνηθείαις, περιελάττων δὲ τὴν τετραχίαν πρὸς πλεῶνα, ἠτεῖτο ἢ καταστῆσαι τῶν Κικέρωνος καὶ μὴ δίδόντος, ἀλλὰ βουλομένου πολλὴν χρόνον, εἰπεῖν ὡς οὐκ αὐτὸς διατάσει πρὸς τοῦτου στρατηγῶν ὅτι στραφεὶς ὁ Κικέρων, ἀλλ' ἐγὼ (εἶπεν) οὐκ ἔχω τηλικούτων τετραχίαν. ἐπὶ δὲ ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς ἔχοντι τῆς δόξης αὐτῶν, περιελάττων ἰς Μαυλίον, διωκόμενος κλοπῆς. ὁ δὲ Μαυλίος οὐκ ὄνομα εἶχε καὶ σπουδῶν ὑπὸ τῆς δόξης, δοκῶν ἐλαύνεσθαι ἀφ' Πομπήιον· οὐκ εἶναι γὰρ ἡ φίλος. ἀπομύθου δὲ ἡμέραν αὐτῶν μίαν, ὁ Κικέρων μόνου τιμὴν ὑποδοσαν ἐδόξε, καὶ ὁ δῆμος ἠδραμάκτησεν, εἰρησμένων τῶν στρατηγῶν δέκα βουλομένων ἡμέρας δίδοναι τοῖς κινδυνουμένοι. τῶν δὲ δημόρων αὐτὸν ἀφ' ἀγαθῶν ὅτι τὸ βῆμα, καλοῦντων, καὶ καταγορευῶντων, ἀκουσθῶντα δεηθεὶς, εἶπεν, ὅτι τοῖς κινδυνουμένοι ἀεὶ καθ' ὅσον οἱ νόμοι παρέχουσι κεραιμῶν ὅτι καὶ φιλανθρώπως, δεῖν ἠγείτο τῶν Μαυλίων ταῦτα μὴ πρῶτον εἶναι. ἡς οὐκ ἐπιμόνης κύριος ἡμέρας στρατηγῶν, ταῦτα ὀπίσθηδες ὀρίσαι. ὅ γὰρ εἰς δόξαν ἀρχόντα τιμὴν κρίσιν ἐκαταλείπει, οὐκ εἶναι βουλομένων βοηθεῖν. ταῦτα λαθόντα θαυμαστὴν ἐποίησε τῆς δόξης μεταβολῆς· καὶ πολλὰ καταφρονησάντες αὐτὸν, ἐδέοντο τιμὴν ὑπὸ τῆς Μαυλίου συνηθείας ἀναλαβεῖν. ὁ δὲ ὑπέστη πρὸς ὅπως, οὐκ ἦν καταφρονησάντων ἀπόντα· καὶ καταστῆσαι πάλιν εἰς ὑπερῶν εἰς ἡμετέρας, νεανικῶς τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ τῶν Πομπήιος φθονουμένων καθαπτόμενος. ὅτι δὲ τιμὴν ὑπερῶν οὐκ ἦτον ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν ἢ τῶν πολλῶν περιελάττων ἀφ' ἧς τιμὴν πόλιν, εἰς ἀπῆρας αὐτῶν τοιαύτης σωμασθησόμενος. τῆς ὑπὸ Σύλλα δημοτικῆς μεταβολῆς πρὸς τιμὴν πολιτείας, ἐν δόξαν ἀπόπου φθονεῖσιν, τότε δὲ τοῖς πολλοῖς ὑπὸ χρόνου καὶ συνηθείας ἡδὴ ἰσχυρὰ καταστῆσαι ἔχειν οὐ φαύλῳ δόξαν, ἦσαν οἱ τὰ παρῶντα ἀφ' αἰσῶν καὶ μεταστῆσαι ζητούμετες, ἰδίων ἕνεκα πλεονεξίας, οὐ πρὸς τὸ βέλτερον. Πομπήιον μὲν ἐπιτοῖς βασιλευσιν ἐν Πόντῳ καὶ Ἀρμενίᾳ πολεμουῦντος, ἐν δὲ τῇ Ρώμῃ μηδεμίαν ὑπερῶν πρὸς τοῖς νεωτερίζοντα ἀξιωματικῶν δυνάμειος. οὗτοι κορυφαῖον εἶχον, ἀνδρα βολητικῶν καὶ μεγαλοπρῶν, ὅς αἰτίαν ποτὲ πρὸς δόξαν ἀδικήματα μεγαλοῖς ἐλαβε

γλῶσσα καὶ ποιητικὸν ὁ ἦτος, Λάκιον Καπλίαν· ὅς αἰτίαν ποτὲ πρὸς δόξαν ἀδικήματα μεγαλοῖς ἐλαβε παρῶν συνηθείαν θυγατρὶ, κτείναν δὲ ἀδελφὸν αὐτῶν. καὶ δίκην ἐπι πύτῳ φοβουμένου, ἐπέισε Σύλλα,

DDDD

ως επι ζαντα τ' αι' δεσποιν, οι' τοις δεσποινουμυοις παρηρα-
 ναι. τ' ετον οιν παρηρατω οι' πονηροι' λαβοντες, δι' η'α τε πι-
 ρεις διλληλοις εδωξ, η' παρηρασαντες αι' δεσποιν, εγευσαντο τ'
 Γαλων. διεφταρω δι' αυ' πολυ' μεροσ τ' ε' τη' πολη νεο-
 τητοσ, η' δονασ η' ποτοισ η' γλωμακων ερωτασ αι' παρηρανοωτοσ
 εκαστω η' τ' εις ταυτα διαπολυ' αφιδωσ παρηρασκδαζοντοσ.
 επηρω δι' η' τε Τυρρλωια παρηρασ αντοσιν ολη, η' τα πολλα τ'
 ε'νοσ Α' λπειων Γαλατιασ. β'τισοφδηετασ δι' η' Ρ' ωμη παρηρασ
 μεταβολη' ειχε, δι' α' πλω' ε' τα'σ ου'σιασ αι'ωμολιασ, τ' η'
 μη' ε' δδξη' μελιτα η' φρονηματι, κατεπιωχευμδων εις
 θεατασ η' δειπνα η' φιλαρχιασ η' οικουδριασ, τ' η' πλουτων
 εις α' γηνεις η' απεινοις στωερρηκτων αι' δεσποινσ' ωστε μι-
 κροσ ροπησ δειαξ τα παρηραματα, η' πηρωτοσ ε' η' τ' ε' λμη-
 σαντοσ ε' κρηνα τ' πολιτειασ, αυτω' υφ' αυτησ νοσοδσαν. ου'
 μλω' δ' α' β'λομυοσ ο' Καπιλινασ ιχυρο' η' παρηραπαλα-
 βη' ορμητηειον, παταπιασ μετη' και λαμπαροσ υφ' ε' λ-
 πιον, ωσ Γα' αντωνιω σινυπατευωσιν, αυρω' και αυτον μη',
 ου' τε παρηρασ ο' βελπιον ου' τε παρηρασ ο' χειροσ η' γημονικω', παρηρα-
 σηκλω δι' α' γηνοσ επερω διααμειωσ εσομδου. ταυτα δη'
 τ' η' κελων και αγαθων οι' πλειστοι παρηρασομδμοι, τ' Κι-
 κερωνα παρηρασ ο' τι' πλω' παταπιασ και τ' ε' δημου δδξα-
 μδμου παρηραμωσ, ο' μη' Καπιλινασ ε' ξεπεσε, Κικερων η' η'
 Γα'ιοσ Αντωνιοσ η' ρε' ησαν. καιτοι τ' η' μεπιοντων ο' Κικερων
 μονοσ υφ' ε' ιππωκω' παρηρασ, ου' βουλοτω', γηρονωσ. και τα'
 μη' παρηρασ Καπιλινασ ε' μδμεν επ' η'σ πολλοισ λαγηανοντα.
 παρηρασ η' μεγαλοι' πλω' Κικερωνοσ παταπιασ ε' ξεδε-
 ξαμτο. τ' ε' το μη' γαρ, οι' κεκαλυμμοι και τοις Συλλα νομοισ
 παρηρασ, ου' τ' α' δ' ανεις ο' ντεσ, ε' τ' ο' ληρι, μεπιοντεσ παρηρασ ε' δη'
 μαγρωσω (πολλα τ' η'σ Συλλα τυραννιδωσ δη' η' η' μη' και
 δικαιοσ κατηρηρωτωσ, ου' μλω' ε' δ' ε' ο' πτω' πλω' πολιτειασ ου-
 δε' στω' καιρω' κινουω' τεσ) ποδτω', νομοισ εισηρω οι' δη' μη' ρχοι
 παρηρασ πλω' αυτω' παρηρασ, δεκαδραχιδω και η'σαντεσ αυ-
 τοκαπορων αυρω' οι' ε' φητο, παρηρασ μη' Ιταλιασ, παρηρασ η'
 Συριασ, και ο'σα δι' α' Γομπηιου νεωσ παρηρασ ωεισο, κυριοισ
 ο' ντεσ, παρηρασ τα' δη' μοσια, κρηνησ ο' ε' δοκρη, φυγαδασ ε' κ-
 βωμησ, στωοικιζην πολησ, γηνημασ λαμβαδησ ε' κ' τα' τα-
 μειου, φραπιωσ βε' φησ και κα' τα' λε' γησ ο' ποσων δειοντο. δι' α'
 και τω' νομω παρηρασ η' ρχοι τε τ' η' ε' πτω' φαιων, και παρηρα-
 τοσ Αντωνιοσ ο' τα' Κικερωνοσ στω αρχων, ωσ τ' η' δε' κ' η' ρη-
 σομδμοσ. ε' δ' ο' κει η' και τ' Καπιλινασ νεωτερισμων ειδωσ ου'
 διαχεραινην παρηρασ πληητοισ δδμειων. ο' μελιτα τοις παρηρασ
 φοβον παρηρασ. και τ' ε' το παρηρασ παρηρασ ο' Κικερων,
 ε' κεινω μη' ε' η' φησασ τ' η' ε' παρηρασ Μακεδονιασ, αυτω' η'
 πλω' Γαλατιασ διδωμδλω παρηρασασ, και κατεργα-
 ζω τ' η' χαιρι ταυτη τ' Αντωνιον, ωσ παρηρασ παρηρασ ε' μ-
 μαδων, αυτω' τα' δδ' τερα λε' γησ παρηρασ παρηρασ. ωσ δι'
 ε' δ' ο' κει και παρηρασ η' ρχοισ, μαλλον η' δη' παρηρασ ο'
 Κικερων ε' ρησασ παρηρασ τοις καινοτομοωτωσ. ε' μη' ο' ντεσ τη'
 βουλησ κατηρηρασ υνα' τα' νομου δι' α' η' η' ρχοισ, ου' τωσ ε' ξε-
 πληησεν αυτω' τοις εισφερωτωσ, ωσ τε μη' δ' εν δ' η' πλε' γησ. επει
 δι' αυτησ επεχειρωσ, και παρηρασασ μενοισ παρηρασασ ο' ντεσ
 τοις παρηρασασ ο' η' η' ρχοισ, ε' δ' ο' κει παρηρασασ ο' Κικερων α' λ-
 λα τ' η' βουλησ επεαξ κελωσασ η' παρηρασασ, ου' μονον ε' ξεβα-
 λε τ' η' νομον, δ' α' και τ' η' δη' ρχοισ παρηρασασ τοις δη' μη' ρχοισ ε-
 ποιησε, παρηρασασ ο' ντεσ τω' λογω κατηρηρασασ παρηρασασ

A vt fratrem suum velut adhuc vivum referret in pro-
 scriptos. Eo delecto improbi ciues duce fide cum
 alijs modis sanxerant inter se, tum maectati homi-
 nis gustata carne. Corruerat hic magna ex parte
 iuventutem urbanam, illecebras, comestationes,
 scorta, cuiq; semper prabendo, neq; vlli sumptui
 in his suppeditadis modu faciendo. Spectabat to-
 ta ad defectionem Hetruria, & Gallia pleraq; ci-
 salpina: ipsa vero propter bonoru & qualitate ma-
 xime ad mutationem reru opportuna erat Roma.
 nam vt quisq; nobilissimus erat, & animosissimus,
 ita opes in spectacula, viscerationes, largitiones
 B magistratuum assequendorum causa, insanas sub-
 structiones, profuderat. Pecunia ad homines de-
 fluxerat ignavos & humiles, vt paruo momento
 quivis cui foret animus, valeret remp. per se agrā
 versare. Arcē tamen quod ad noua cepta haberet
 validam, consulatū Catilina petebat, magnamq;
 conceperat spem C. Antonium se collegam habi-
 turum, virum neq; ad bonum publicum neq; ad
 perniciem idoneum principē, sed accessionē fu-
 turum alterius ducis viriū. Hæc studia plurimorū
 bonorum, qui ea prospiciebant, accenderunt ad
 consulatum petēdum Ciceronem, qui quum po-
 pulo acceptus esset, tulit Catilina repulsam. Crea-
 ti consules sunt M. T. Cicero, & C. Antonius, licet
 inter candidatos solus patrem Cicero habuerit,
 equestris ordinis non patritij. Quavis verò Ca-
 tilinæ consilia nondum emanauerant in vulgus,
 magna præludia tamen contentionum excepe-
 runt Ciceronis consulatum. Hinc illi qui per le-
 ges Cornelias ab honoribus petēdis arcebantur,
 quorum opes ingentes nec exiguus erat nume-
 rus, orationes in prensando populares habebant,
 grauiterque in Syllæ tyrannidem inuehebantur.
 Adferebant illi quidem & vera & æqua, alieno ta-
 men & incōgruo turbabant remp, tempore. Hinc
 D tribuni plebis leges rogabant huic materiæ con-
 ueniētes. Promulgabant legem de creandis cum
 summa potestate decemviris, quibus ius esset a-
 grum publicum tota Italia, tota Syria, & nuper à
 Pompeio partum vendere, quæstionem habere
 de omnibus quos liberet exterminare, colonias
 deducere, pecuniam ex ærario sumere, habere
 conscribereque exercitum, quanto haberent o-
 pus. Quare fauebant huic legi cum alij ex nobi-
 litate, tum princeps, collega Ciceronis, Antonius,
 vnum sperans se fore ex decemviris. Quæ ve-
 E rò res perculit optimates præcipuē, videbatur
 coniurationem Catilinæ, cuius esset conscius,
 non molestē ferte, quod oppressus esset multo
 ære alieno. Huic vulnere primum medicinam fa-
 ciens, prouinciam ei Macedoniam concessit Ci-
 cero, Galliam sibi decretam deposuit. Hoc sibi
 beneficio deuinxit Antonium, vt velut merce-
 narius histrio sibi in tuenda patriæ salute secun-
 das partes ageret. Hunc iam vt sibi habuit au-
 toratum & tractabilem, tunc maiore animo
 Cicero eos qui moliebantur res nouas aggressus
 est. Igitur in senatu contra legem dixit: vbi
 pauorem legislatoribus offudit tantum vt quid
 F responderent non haberent. Verum quum vr-
 gerent de integro legem, & instructi consules in
 rostra traherent, nihil Cicero trepidans senatu
 sequi iussu progressus est. Nec solum legem an-
 tiquauit, sed & adeo consternauit dicendo tri-
 bunos vt etiam suscepta omnia abijcerent alia.

Nempe hic vir potissimum quantum adferat honesto condimentum eloquentia, ostendit populo Romano, atque inuincibile quod est iustum, esse, si recte dicatur, debereque cum qui sedulo tractare remp. intendit, semper in rebus quidem agendis honestum blandienti anteferre, sed in dicendo acerbum eximere conducibili. Indicat eius in dicendo suauitatem id quod in consulatu eius circa spectacula accidit. Quum enim ante equites in theatris permisti plebi & vna cum populo indifferenti spectarent, M. Orho praetor equites honoris causa primus a caetera plebe discreuit, ac separatim ijs locum in teatro, quem nunc quoque tenet praecipuum, attribuit. Id interpretatus in contumeliam factum suam populus, ingressum in theatrum exhibauit Othonem probrosae equites inuicem magno plausu exceperunt eum. Intendit ex integro populus sibilum, mox plausum illi. Ita inter se commissi lacerauerunt se mutuo maledictis, ac confusio theatrum magna tenebat. Quare audita quum contulisset se illuc Cicero, concionaeque ad Bellonae conuocata increpasset populum castigassetque, reuersi in theatrum ingentem plausum Othoni dederunt, certaueruntque cum equitibus de illius honoribus & laude. At coniuratio Catilinae trepida initio & percussa, resumpsit animos. Conuentu autem coacto cohortati sese mutuo sunt vt maiore mole rem susciperent, priusquam Pompeius, quem cum legionibus esse audiebant in itinere, reuenteretur. Inflammauerunt Catilinam potissimum veteres Syllani milites: qui per totam quidem Italiam fusi, sed plurimi & fortissimi Hetruriae admisti oppidis, quum nouas rapinas & direptiones paratas locupletum somniarent, duce Manlio, egregio viro qui sub Sylla meruerat, conspirauerunt cum Catilina, veneruntque Romam ad comitia, vt eius petitionem suffragijs suis iuarent. petebat enim iterum consulatum, certus Ciceronem in ipso comitiorum tumultu occidere. Porro diu quoque clare imminetia mala terramotibus, fulguribus & ostentis praenunciarent. Indicia hominum erat illa quidem certa, sed ad coartandum virum nobilem & praepotentem Catilinam infirma. Quare producta comitiorum die accersuit in curiam Catilinam Cicero, atque de ijs quae agitata rumoribus erant, interrogauit. ille, multos ratus in senatu esse rerum nouarum cupidos, simul etiam coniuratis ostentans se, respondit Ciceroni leniter, Quidnam pecco, (inquit) duo quum sint corpora, alterum gracile & tabidum, quod caput habeat, expers alterum capitis, sed validum & magnu, huic si ego caput addo? Haec eo inuolutae de senatu & populo iactate, maior Ciceronem incessit metus: quem lorica munitum primores omnes ac frequens iuventus ab ipsius domo & curia deduxerunt in campum. Dissuta de industria ex humeris tunica partem aperuit loricae, quod conspectior contemplantibus periculi sui esset magnitudo. qui grauiter comoti latera eius cinxere. Postremo repulso iterum suffragijs Catilina, declarantur consules Decius Syllanus & C. Murana. Non multis post diebus, dum milites Catilinae in Hetrutia contrahuntur, & definita ad caepa patranda dies instat:

τῶν Καπλίνων τῶν ἐν Τυρρηνίᾳ συνεργησάντων,

Α μάλιστ' ὅτι οἱ αἰὲρ ἐπέδειξε Ρωμαίοις ὅσον ἡδονῆς λόγος τῶν καλῶν παρρησιῶν, καὶ ὅτι ὁ δίκαιον ἀνήτητόν ἐστιν, ἀν' ὀρθῶς λέγεται καὶ δὲ τ' ἐμμελῶς πολιτευόμενον, ἀεὶ τῶν μὲν ἔργων, τὸ καλὸν αἰτὶ τῶν καλοῦντος ἀρεῖσθαι. τῶν δ' ἄλλων ὅτι λυποῦν ἀφαιρῆν τὸ συμφέροντος. δεῖγμα δ' αὐτῆς τῆς παρρησίας τὸ λόγον χάριτος, καὶ ὁ παρρησίας ἐν τῇ ὑπατάτῃ. ἡρόδοτος δ' ἰππικῶν παρρησίας ἐν τοῖς θεάτροις ἀναμειγμένον τοῖς πολλοῖς, καὶ μὲν τ' ἡμῶν θεοῦ ὡς ἔτυχε, παρρησίας δὲ κρινέν ἐπὶ ἡμῶν τῶν ἰππικῶν ἀπὸ τῶν ἀγῶν πολιτῶν Μαρκεῶν Ὀθων στρατηγῶν, καὶ δὲ νεμερῶν ἰδίαν ἐκείνοις θεῶν, ἐπὶ τῇ καὶ νῦν ἐξάρετον ἔργον. ἵδ' οὖν παρρησίας ἀπὸ μὲν ὁ δῆμος ἔλαβε, καὶ φαίνεται ἐν θεάτροις τῶν Ὀθωνος, ἐφ' ὧν ἐξῆς ἐστὶν ἐπιπέσεις ὑπελάβον κρότον τῶν ἀνδρῶν λαμπροῦς. αὐτῆς δ' ὁ δῆμος ἐπέτεινε τ' συριγμῶν, εἴτα ἐκείνοι τ' κρότον. ἐκ τῆς οὖν ὑπατάτῃ παρρησίας ἀπὸ μὲν ὁ δῆμος ἐλάβον, καὶ ὁ θεῶν ἀκροῖα κατέχεν. ἐπεὶ δὲ ὁ Κικέρων ἦκε τυρρηνίαν, καὶ τ' δῆμον ἐκκαλέσας παρρησίας τῶν Ἐννοῦς ἱερῶν, ἐπέτησε καὶ παρρησίας, ἀπελθόντες αὐτῆς εἰς τὸ θεῶν ἐκέρων τ' Ὀθωνος λαμπροῦς, καὶ παρρησίας τῶν ἰππικῶν ἀμύλλαν ἐποιούτων παρρησίας καὶ δόξης τῶν ἀνδρῶν. ἡ δὲ παρρησίας τῶν Καπλίνων συνωμοσία πηξασα καὶ καταδείσασα τὴν ἀρετὴν, αὐτῆς ἀντιπαρρησίας, καὶ συνωμοσίαν ἀλλήλων, καὶ παρεκάλου διπολιμότερον ἀπὸ τῶν παρρησίας, ὡς ἐπὶ ἐπὶ Παρρησίας Πομπηίου, ἡ δὲ λαμπροῦς ὑπερέφθη μὲν τῆς δυναμείας. μάλιστ' ὅτι τῶν Καπλίνων ἐξήρηξον οἱ Σύλλα πάλαι στρατῶν, ἀπαφύρῃτες μὲν ὅλης τῆς Ἰταλίας, πλείστοι δὲ καὶ μαχησάται τῆς Τυρρηνίαν ἐγκατεπαρρησίας πόλεσι, ἀρπαγὰς πάλιν καὶ ἀπαφύρῃσεις πλούτων ἐτόιμον ὀνειροπαλοῦτες. οὗτοι γὰρ ἡγεμόνα Μοῦσιον ἔχοντες, ἀνδρα τῶν ἐπιφανῶν ὑπὸ Σύλλα στρατῶν ἀνδρῶν, συνέσαντο τῶν Καπλίνων καὶ παρρησίας εἰς Ρώμην συναρχαρεσίας. ὑπατάτῃ γὰρ αὐτῆς μετῆι, βεβουλημένος ἀνελθὼν τῶν Κικέρων παρρησίας αὐτὸν τῶν ἀρχαρεσιῶν τῶν ἰερῶν. ἐδόκει δὲ καὶ τῶν δαμόνιον παρρησίας ἀπὸ τῶν παρρησίας σεισμοῖς καὶ κεραυνοῖς καὶ φασμασιν. αἱ δὲ ἀπὸ ἀνδρῶν μινύσεις, ἀνδρῶν μὲν ἦσαν, οὕτω δὲ εἰς ἐλεῖχον ἀποχρῶσαι κατ' ἀνδρῶν ἐνδοξοῦ καὶ δυνατοῦ μέγα τῶν Καπλίνων. δὲ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρχαρεσιῶν ὑπερέφθη ὁ Κικέρων, ἐκ δὲ τῶν Καπλίνων εἰς τὴν σύγκλητον. καὶ παρρησίας τῶν λαμπροῦν ἀνέκρινεν. ὁ δὲ, πολλοῖς οἰόμενος εἶναι τῶν παρρησίας καμῶν ἐφιερῶν ἐν τῇ βουλῇ, καὶ ἅμα τοῖς συνωμοταῖς ἐνδοξοῦ μὲν ὁ, ἀπεκρίνατο τῶν Κικέρωνι μαλακῶν ὑπεκρίσιν. τί γὰρ (ἔφη) παρρησίας δεινόν, εἰ δυοῖν σωματῶν ὄντων, τῶν μὲν, ἰσχυρῶν καὶ κατεφθνηκῶς, ἔχοντος δὲ κατ' ἀνδρῶν, τῶν δὲ, ἀκεφάλου μὲν, ἰσχυροῦ δὲ καὶ μεγάλου, οὕτω κεφάλιον αὐτῶν ἐπιπέσει; οὕτων εἰς τε τὴν βουλὴν καὶ τῶν δῆμον ἡνιμύων ὑπεαὐτῶν, μάλλον ὁ Κικέρων ἐδόξε, καὶ περὶ παρρησίας αὐτῶν οἱ τε δυνατοῖς πόρτες ἀπὸ τῆς οἰκίας, καὶ τῶν νέων πολλοὶ κατήγαγον εἰς τὸ πεδίον. τῶν δὲ θάρακτος ἐπιπέσεις ὑπεφανέη παρρησίας ἐκ τῶν ὄμων τῶν χιτῶντος, ἐδεικνύμενος τοῖς ὀρθῶς τῶν κίνδυνον. οἱ δὲ ἡγεμόνων καὶ συνωμοτῶν παρρησίας αὐτῶν. καὶ τέλος, ἐν ταῖς ψήφοις τῶν μὲν Καπλίνων αὐτῆς ἐξέδοχον, εἴλοντο δὲ Σιλανόν ὑπατῶν, καὶ Μουρῶν. οὐ πολλῶν δὲ ὕστερον πύτων ἡδη καὶ τῆς ἀριστομένης παρρησίας τὴν ἐπιπέσειν ἡμέρας ἐπίς οὐσίς,

ἤκον ὅτι τὴν Κικέρωνος οἰκίαν πρὸ μέσας νύκτας ἀνδρες οἱ
 παρῶν καὶ διωατώτατοι Ρωμαίων, Μάρκος τε Κράσος, καὶ
 Μάρκος Μάρκελλος, καὶ Σκιπίων Μέτελλος. κήσαντες ὅ
 τας θύρας, καὶ καλέσαντες τὸ θυρωρὸν, ἐκέλευον ἐπεγεί-
 ραι, καὶ Φρέσσαι Κικέρωνι τὴν παροῖσι αὐτῶν. ἡ δὲ τοῖον-
 δεῖ τὰ Κράσῳ μὲν δεῖπνον ὅτις οὐδὲν ἀποδίδωσιν ὁ θυρω-
 ρὸς ὑπὸ δὴ ἵνος ἀνδρῶν κρημαδίνας ἀγνώστου, δῆλας
 ἀλλοῖς ὅτις γεγραμμένας, αὐτῶν δὲ Κράσῳ, μίαν ἀδέσποτον.
 ἡ μόνον ἀναγνοὺς ὁ Κράσος, ὡς ἐφραζε τὰ γραμματα
 φόνον ἠρησόμενον πολὺν ἀφ᾽ Καπιλίαι, καὶ παρήνθη τῆς πό-
 λεως ὑπεξελθεῖν, τὰς δῆλας οὐκ ἔλυσεν, ἀλλ᾽ ἤκεν ὄψις
 παρῶν τὸ Κικέρωνα, πληγῆς ὑπὸ τῷ δεινῷ, καὶ ἡ τῆς αἰ-
 νίας ἀποδύομενος ἡ ἔχε ἀφ᾽ Φιλίαι τῆς Καπιλίαι. βου-
 λῶσαί μιν οὖν ὁ Κικέρων, ἀμὴν ἡμέρα βουλῶν σιωπήσασθε,
 καὶ τὰς ὅτις οὐδὲν κρημίσας ἀπέδωκεν οἷς ἦσαν ἐπεσταλμένοι,
 κελύσας φανεράς ἀναγνώσασθε. πᾶσαι δὲ ἦσαν ὁμοίως ὅτι-
 βουλῶν Φρέσσαι. ἐπεὶ δὲ καὶ Κοίντος Ἀρρίος ἀνὴρ στρατη-
 γικὸς ἀπήγγειλε τὰς ἐν Τυρρηνίαι καὶ ἄλλοις, καὶ Μάλ-
 λιος ἀπήγγειλε τὴν σὺν χεῖρὶ μεγάλην πρὸς τὰς πόλεις ἐκεί-
 νας ἀναγνοὺς ἀεὶ πὶ παρῶν ἀποδοῦναι ἀπὸ τῆς Ρώμης,
 ἡ δὲ δόγμα τῆς βουλῆς, πρὸς ἀναγνώσασθε τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῖς
 τὰς ἀφ᾽ ἑαυτῶν δόγματα δὲ ἐκείνοις, ὡς ὅτις ἔστιν) διοι-
 κῆν καὶ σωθῆν τὴν πόλιν. τῶν δὲ οὐ πολλὰς, ἀλλ᾽ ὅτις ἡ
 μέγα δέσση, ποῖν εἴωθεν ἡ σύγκλητος. ἐπεὶ δὲ τῶν λαβῶν
 τὴν ἐξουσίαν ὁ Κικέρων τὰ μὲν ἔσω ἀφ᾽ ἑαυτῶν Κοίντω
 Μετέλλῳ διεπίστευε, τὴν δὲ πόλιν εἶχε ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ καθ᾽
 ἡμέραν παρῶν δὲ θυρωρὸς ὄψις ἀνδρῶν ἑσούτων ὅ
 πληθὺς, ὡς τῆς ἀγροῦς πολὺ μέρος κατέχεν ἐμδοκίον-
 τος αὐτῶν τὰς ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀποδοῦναι. οὐκ ἐπὶ κερτερῶν τὴν μέλ-
 λησιν ὁ Καπιλίαι, αὐτὸς μὲν ἐκπηδῶν ἔγνω παρῶν τὸ Μάλ-
 λιον ὅτι ὁ φράτθμα· καὶ Μάρκιον ὅ καὶ Κέθηρον ἐκέ-
 λυσε ἕξιν λαβῶν ἐλθεῖν ὅτι τὰς θύρας εἴωθεν, ὡς ἀπα-
 σταῖς τὸ Κικέρωνα, καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀποδοῦναι.
 τῶν Φουλβία γυνὴ τῶν ὅτις φανῶν ἐξελθῆναι τὸ Κικέρωνι,
 νυκτὸς ἐλθούσα, καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀποδοῦναι φυλακῆσθαι τὰς
 πρὸς τὸ Κέθηρον. οἱ δὲ ἤκεν ἀμὴν ἡμέρα· καὶ καλυψάντες
 εἰσελθεῖν, ἡ δὲ ἀκρωτῆρ, καὶ κατεβῶν ὅτι τῶν θύρας, ὡς τῶν
 τῶν ἀποδοῦναι. παρῶν δὲ ὁ Κικέρων, ἐκάλει τὴν
 σύγκλητον εἰς τὸν Στυαίου Διὸς ἱερόν, ὃν Στάτωρα Ρω-
 μῶν καλοῦσιν, ἰδρυμένον ἐν τῇ τῆς ἱερός οδοῦ, παρῶν τὸ
 Παλάτιον ἀνιόντων. ἐλθῶν καὶ τὸ Καπιλίαι μὲν τῶν
 ἀλλοῖς ἐλθόντες, ὡς ἀποδοῦναι, συγκαθίσασθαι μὲν οὐ-
 δεῖς ὑπεμένει τῶν συγκλητικῶν, ἀλλ᾽ ἀπύρτες ἀπὸ τῶν
 βαθροῦ μετῆλθον. ἀφ᾽ ἑαυτῶν δὲ λέγειν ἐθροῦσθαι καὶ τέ-
 λος ἀνάστα ὁ Κικέρων, παρῶν ἐτάξεν αὐτῶν τῆς πόλεως ἀ-
 παλλάτθασθαι. δεῖν γὰρ, αὐτῶν μὲν λόγους, ἐκείνου δὲ ὅπλοις
 πολιτευομένου, μέσον εἶναι τῶν τῶν. ὁ μὲν οὖν Καπιλίαι
 ὄψις ἐξελθῶν μὲν τῶν τῶν ἀποδοῦναι, καὶ πρὸς
 τῶν ἀποδοῦναι αὐτῶν ἀποδοῦναι, ὡς ἀφ᾽ ἑαυτῶν, καὶ πέλεις,
 καὶ σημαίας ἐπὶ τῶν ἀποδοῦναι, παρῶν τὸ Μάχιον ἐχώρη. καὶ
 δεσμυρίων ὁμοῦ ἡ σιωπῆσθαι, ἐπὶ τῶν τῶν ἀποδοῦναι ἀ-
 ναπείθων καὶ ἀφιστάς· ὡς τῶν πόλεμου φανερῶν γεγονότος,
 ὑπεξελθῶν ἐν τῇ πόλει τῶν ἀποδοῦναι ὑπὸ τῶν Καπιλίαι, σιωπήσασθε, καὶ παρετάρρυνε Κορνήλιος Λέντιος,
 Σούρας ἐπὶ κλησιν, ἀνὴρ ἡμῶν μὲν ἐνδοξοῦ, βελιστικῶν δὲ Φαύλος, καὶ δὲ ἀσέλγαν ἀφ᾽ ἑαυτῶν τῆς βουλῆς
 παρῶν τῶν. τότε δὲ στρατηγῶν ὁ δούτερον, ὡς ἔθος ὅτι τοῖς ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀνακτωμένοις τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα.

A intempesta nocte principes & potentissimi ciui-
 tatis venerunt domum ad Ciceronē, M. Crassus,
 M. Marcellus, Scipio Metellus. Pulsatis foribus &
 ianitore appellato, excire ex fommo Ciceronem
 & se adesse iusserunt nuntiare. Erat autē res hęc:
 Crasso à cena epistolas reddiderat ianitor ab ho-
 mine allatas ignoto, alias alijs inscriptas, ipsi Cra-
 sso vnam sine nomine. Ea Crassus sola lecta, vbi li-
 teræ significarunt multorum moliri Catilinam
 cædē, monueruntq; vt ciuitate se subduceret, nō
 aperuit reliquas, sed confestim, tanto attonitus
 periculo, properauit ad Ciceronē, simul nonnul-
B lam, in qua ob familiaritatem erat Catilinæ dilu-
 turus suspicionem. Cicero, re deliberata, prima
 luce conuocat senatum, epistolas reddit ijs qui-
 bus erant destinatæ, iubetq; vt eas publicè legant.
 Continebant omnes ex æquo, instare cædem.
 Cæterum postquam delectum in Hetruria habe-
 ri Q. Martius, vir prætorius, significauit, & Man-
 lium nunciatum est magna cum manu illic circa
 oppida hætere, operientem aliquem motum vr-
 banum: fit senatusconsultum vt committeretur
 cōsulibus respublica, ij viderent ne quid respub.
 detrimenti caperet. Id non frequenter, sed in gra-
 uis discrimine facere senatus solebat. Hac potesta-
C te Cicero permiffa, quæ agēda foris erant, Q. Me-
 tello commisit: vrbi ipse præsidio fuit. Quotidie
 in publicum tanta stipatus caterua processit, vt
 eius comitatus ingredientis magna ex parte fo-
 rum occuparet. Tunc Catilina, longioris moræ
 impatiens, excurrere ad Manlium constituit in
 castra, Martium & Cethegum cum gladijs iussit
 sicuti salutatum manē ad ianuam Ciceronis per-
 gere, & occidere imparatum. At Fulvia hoc, no-
 bilis fœmina, Ciceroni nocte ad eum profecta
 enunciauit, monuitque eum vt caueret à Cethe-
 go & Martio. Hi quom diluculo accessissent, ia-
D nua prohibiti cœperunt fremere & clamoribus
 incessere pro foribus. quæ res magis eos suspectos
 reddidit. At Cicero progressus coegit senatum
 in ædem Iouis Statoris, quæ est in capite Sacræ
 viæ, qua ascenditur in Capitolium. Quò quom
 & Catilina venisset inter reliquos, velut purga-
 turus se, nemo fuit senator qui ei assidere susti-
 neret, sed relicto subsellio in alteram partē tran-
 sferunt omnes. Dicere incipienti obstreperunt.
 Denique exurgens Cicero vrbe præcepit ei
 vt excederet. Opus enim esse, dum ipse verbis,
 ille rempublicam armis tractaret, vt muri in me-
E dio essent. Ibi Catilina confestim trecentis arma-
 tis comitatus urbem reliquit, ac quasi cum impe-
 rio esset, cum licitoribus fascibusque & signis cor-
 reptis ad Manlium contendit. Contractis ferme
 viginti millibus, adiit oppida ad defectionem ea
 sollicitans. Itaque quom apertum esset bellum,
 missus est cum exercitu contra eum Antonius.
 Relictos in vrbe, quos labefactauerat Catili-
 na, conuocauit & confirmauit Cornelius Len-
 tulus, Sura cognomine, claro vir genere, sed
 vita turpi, atque ob vitam flagitiosam antè se-
 natu motus. Prætor tunc iterum erat, vt mos
F est quom quis in senatum est denuò electus.
 τὸ Ἀντωνίων ἀποσταλῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀνακτωμένοις. τοῖς δὲ

Fama est Suram eum appellatum fuisse ex huiusmodi causa: Dominante Sylla quaestor magnam summam profuderat abligurieratque pecuniae publicae. Stomachante Sylla ac rationes ab eo in curia reposcente, procedens in medium securè admodum & contemptim, rationes ait se reddere non posse, sed praebere suram, puerorum scilicet more, quum in ludo pilae offenderunt. Hinc appellatus est Sura. Protractus iterum in iudiciū, quū nonnullos iudices pecunia redemisset, atque duabus duntaxat sententijs superasset absoluto rij damatorias, quod alteri iudici dedisset, nequicquam ait impesum fuisse. satis enim esse modo vna tantum sententia plus esset liberatus. Tali hunc ingenio & à Catilina incensum vani insuper vates & praestigiatores spe dementauerant inani, carmina conficta & sortes canentes, quasi ex libris Sibyllinis praenūtiantes in fati esse vt tres Cornelij Romae rerum potirentur: eorum duos fatum iam impleste, Cinnam & Syllam: tertio, qui superasset, Cornelio deos ipsi dominationem deferre. quin susciperet, nec cunctando sicut Catilina corrumperet opportunitatē. Igitur nihil Lentulus mediocre aut leue agitauit, sed totum statuit senatum interficere, & ex caeteris ciuibus quos posset, urbem ipsam incendere, parcere praeter Pompeij liberos nemini: hos incolumes suae potestatis facere, & pignora retinere suae ad Pompeium securitatis. frequens iam enim rumor & constans aduolabat, confecto eum illo ingenti bello ad urbem redire. Noctem huic facinori destinauerant vnam ex Saturnalibus. Enses, stupam, sulphur clam domum Cethegi comportauerant. Urbem in centum partes descripserant, iisque centum viros praefecerant, singulos singulis forte ductos, vt momento multis ignem subijciētibz vrbz vndique conflagraret. alij obstruere erant aqueductus & aquantes obtruncaturi. Dum haec parantur, fortè legati duo Allobrogum Romae agebant, gentis tum plurimum afflictae atque exosa Romani imperij iugam. Hos Lentulus cū suis, rati opportunos ad mouendam sollicitandamque Galliam, associauerunt coniurationi, & literas ijs alias ad ipsorum magistratus, alias dederant ad Catilinam. Illis ostendebant libertatem, his Catilinam adhortabantur vt vocatis ad libertatem seruitijs duceret ad urbem. Cum his Titum quendam Crotoniensem, qui literas ferret, miserunt. Haec, vt hominum temerariorum, & per vinum fere atq; cum mulieribus inter se conferentiū consilia, industria Cicero ac sobria mente magna; prudentia venans, quū multos haberet etiā foris emissarios, qui obseruarent & sibi inuestigarent quae gererentur: cū multis quoq; qui esse consortes credebantur coiurationis, secreta colloquia haberet, quibz fideret: cognouit quae cum legatis fuerant acta: collocatisq; nocte insidijs, Crotoniensem cum epistolis comprehendit, faciētibus occultè cum eo Allobrogibus. Senatu, vbi illuxit, in aedem Concordiae aduocato, recitauit literas, & indices diligenter interrogauit. Addidit Iunius Syllanus, esse qui ex Cethego audiuisent breui fore vt tres consules & quatuor praetores interficerentur. Alia etiam huiusmodi Piso, vir consularis, retulit. C. Sulpitius

A λέγει) ὅτι ἐπιπέσει αὐτῶν ἡμέρας τὴν Σύραν ἐξ ἀπίστας τοιαύτης ἐπιπέσει καὶ Σύλλαν ἡρόνοισ (αμύβων, συχρὰ τὴν δημοσίων χρημῶν ἀπώλεσε καὶ διέφθηκεν ἀγλακτῆντος ὅτι Σύλλαν, καὶ λόγον ἀπαιτουῦντες ἐν τῇ συκλήτῳ, παροχθῶν ὀλιγωρως πόρῳ καὶ καταφρονητικῶς, λόγων μὲν ἐκ ἔφῃ διδόναι, περιεργεῖν ὅτι κημίλῳ ὡς πρὸς πόρῳ εἰώθη ὅτι παῖδες ὅταν ἐν ὄσφ μελίσσιν ἀμύβωσιν. ἐκ τούτου Σύρας παρωνομάσθη Σύραν γὰρ οἱ Ρωμαῖοι τὴν κημίλῳ λέγουσι. πάλιν ὅτι δίκην ἔχον, καὶ εὐφραδίης ἐπίσης τῶν δικαστῶν, ἐπεὶ δυοῖ μόναις ἀπέφυγε ψηφοῖς, ἔφῃ πρὸς ἀνάλωμα γενέσθαι ὁ πατήρ κριτῆ δόξεν. ὅτι γὰρ εἰ καὶ μὴ ψήφῳ μόνον ἀπελύθη. τῆτον ὄντα τῇ φύσει τοῦτον, κεκμημένοι ὑποτὸ Καπλίνας, παρὰ διέφθηκεν ἐλπίσι κενῶν ψευδομαύταις καὶ γήντες, ἔπη πεπλασματῶν καὶ χρησμοῖς ἀδόντες, ὡς ἐκ τῆ Σιβυλλείων παρὰ δηλοῦν (αμείβωσιν) τῇ Ρώμῃ Κορηλίους βεῖς μονάρχους. ὡν δύο μὲν ἦδη πεπληρωμένοι ὁ χρεῶν, Κίνναν τε καὶ Σύλλαν, τρίτῳ ὅτι λοιπῶ Κορηλίῳ ἐκείνῳ φέροντα τὴν μοναρχίαν ἠκεῖν τὴν δαίμονα, καὶ δεῖν πόρῳ δέχεσθαι, καὶ μὴ εὐφραδίην μέλλοντα τῶν χειρῶν, ὡς πρὸς Καπλίνας. ὅθεν οἷον ἐπενοῖ μικρὸν ὁ Λέντιος ἢ ἄσμηον, ἀλλ' ἐδέδοκτο τῶν βουλιῶν ἀπασαν αἰαρεῖν, τὴν τῶν πόλεων πολιτῶν ὅσοις διώκτο τὴν πόλιν δὲ αὐτῶν καταπιμωσθῆναι φασματῶν τε μηδενὸς ἢ τὴν Πομπηίαν τέκνων. ταῦτα δὲ ἐξ ἀρπασαμένων ἔχον ὅτι αὐτοῖς, ὅτι φυλάτῃν, ὁμηροῦ τὴν παρὰ Πομπηίον ἀφελύσειν. ἦδη γὰρ ἐφοῖτα πολὺς λόγος καὶ βέβαιος. ὑπὸ αὐτῶν καπλόντος ἀπὸ τῆς μεγάλης φρατείας, καὶ νῦν μὲν ὡς πρὸς τὴν ἐπιπέσειν μία τὴν χρονιάδων ἐξίφη ὅτι καὶ ὑποπῶα καὶ τῶν εἰς τὴν Κεθῆρον φέροντες οἰκίαι ἀπέκρυψαν ἀσδρας ὅτι ἔλαττες ἐκατὸν καὶ μέρη τῶν αὐτῶν τῆς Ρώμης, ἐκαστὸν ἐφ' ἐκάστῳ διεκλήρωσαν, ὡς δὲ ὀλίγου πολλῶν ἀφάντων, φλέγειτο πόρῳ καὶ τῆν πόλιν. ὁμοῖοι ὅτι οἱ ὅχι οὐχ οὐχ ἔμελλον ἐμφραδίης, ἀπὸ σφῶν τῶν ὑδρολοιδροῖς. παρὰ πορῶν ὅτι ὑπῶν, ἔτυχον ὅτι τῶν ἡμοῦντες Ἀλλοβείων δύο παρῶν, ἐθνοῖς μάλιστα δὴ τότε πονηρὰ παρῶντος, καὶ βαρνοιδροῦ τῶν ἡγεμονίας. τοῖς οἱ παρῶν Λέντιον ὡφελίμοις ἡγούμνοι παρῶν ὅτι κινήσει καὶ μεταβολῆν τῶν Γαλατῶν, ἐποίησαντο στωμῶσας. καὶ γράμματα μὲν αὐτοῖς παρῶν τῶν ἐκεί βουλιῶν, γράμματα ὅτι παρῶν Καπλίνας ἔδδσαν, τῆ μὲν ὑποπῶα μὲν τῶν ἐλθεῖναι, τὴν ὅτι Καπλίνας παρῶν παρῶντες, ἐλθεῖν ὅτι παρῶν τοῖς δούλοις, ὅτι τῶν Ρώμῳ ἐλαύνειν. συναπέπελλον ὅτι μετ' αὐτῶν

αἰρεῖσθαι μέλλοις. ταῦτα δὲ ἔπεσε καὶ Γείσων, αἰὴρ ὑποπῶα, εἰσηγήλε. Γάιος ὅτι Σουλπίκιος, DDDD iij

quàm ad punitionem illis Cæsarem. Ut verò ad eum ventum est vt diceret sententiam, exurgens censuit non infligendam iis mortem, sed publicandam pecuniam, ipsos per municipia, quæ Cicero probaret, dum esset cum Catilina debellatū, in vinculis habendos. Cui sententiæ, quia mitis erat, & ille qui dixerat disertissimus, non parum Cicero adiecit momenti. surgens enim disseruit in vtramque partem, hinc priori, hinc Cæsaris astipulans sententiæ. Amici quòque magis arbitrati omnes sententiam expedire Cæsaris Cicero, (minus enim calumniæ subiturum si non interfecisset coniuratos) maluerunt in alteram sententiam discedere: vt etiam immutatus Syllanus retractaret se, negaretque capitalem se dixisse sententiam. vltimum enim senatori populi Romani esse carcerē supplicium. Postquam assedit Cæsar, princeps eam sententiam Luctatius Catulus impugnavit. Hunc Cato sequutus, & in dicendo graui suspicione aspergens Cæsarem, inflammavit, erexitque senatum. Decernunt itaque in eos supplicium capitale. De publicandis bonis repugnauit Cæsar, ne, qui mitissimam partem sententiæ suæ reiecessent, exciperent ex ea quod haberet tristissimum. Insistentibus multis appellauit tribunos, nec illi intercessere, at cessit Cicero ipse, remisitque illam de publicandis bonis sententiæ partem. Inde profectus cum senatu Cicero ad coniuratos, (non erant autem eodem omnes loco, sed diuersi prætores alius alium in custodia habebat) primum ex palatio Lentulum accepit, quem sacra via medioque foro deduxit. Primores ciuitatis vndique circumfusi stipabant eum. Populus silentio præteribat trepidus ea facie. Iuuentus præcipue speciem præbebat quasi sacris patriis summæ optimatum potestatis cum trepidatione & horrore initiarentur. Vt medio foro ad carcerem accessit, tradidit Lentulum carnifici necandum. Inde Cethegum, mox reliquorum quemq; deduxit in carcerem, ac supplicio affecit. Qui quum frequentes adhuc conspiceret coniurationis consortes in foro stantes conglobatos, ignaros eorum quæ facta fuerant, & quasi etiamnum superessent isti atque eripi valerent, noctem opperientes, alta voce dixit ad eos, *Vixerunt*. Ita Romani vitantes verbi atrocitatem, interfectos significant esse. Iam nox erat quum per forum reciperet se domum. tum non ultra tenuerunt silentium ciues, neq; sedate deduxerunt eum: sed vt quosque præteribat, acclamationibus exceperunt & plausibus, seruatorem & conditorem patriæ appellantes. Viæ crebris lampadibus & facibus, quas accenderant pro foribus, collucebant. Prælucebant ex tectis matronæ, ornandi & contemplandi causa Ciceronis: quem amplissima frequentia domum reducebant principes. quorū plerique magnis perpetratis bellis, post triumphos actos, & in multū auctum terra mariq; imperium, incedebant aperte inter se ferentes populum Romanum multis eius æui imperatoribus & ducibus pecuniam, manubias, & incrementū potentiæ referre accepta: securitatem & salutem, vni tantum Cicero, qui tantū & tam saxum ipsorum discussisset periculum. Neq; enim reprimere cœpta potuisse & punire flagitiosos videbatur mirandum,

A ἢ Καίσαρ ἐκείνοις ἐλάσσει. ἐπεὶ δὲ οὗτος ἠγωνίη παρῆλθεν εἰς αὐτὸν, ἀναστὰς ἀπεφώνησεν, μὴ θανατοῦ τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ λατρίαν οἰσίας εἶναι δημοσίας, αὐτοῖς δὲ ἀπαχθέντας εἰς πόλεις τῆς Ἰταλίας ἀπὸ ἀδικῆς Κικέρωνι, τῆρεῖσθαι δεδεμένους, ἀρχὴς αὐτῶν οὐκαταπολέμηθῆ Καπλίνας. οὐ σὺς δὲ τῆς γνώμης ἐπιπέσει, καὶ τὸ λέγοντος εἰπεῖν διωατωτάτου, ῥοπήν ὁ Κικέρων παρῆσθαι οὐ μικράν. αὐτὸς τε γὰρ ἀναστὰς ἐπέχειρσεν εἰς ἑκάτερον, τὰ μὲν τῆ ὑπερτέρῃ, τὰ δὲ τῆ γνώμῃ Καίσαρος συνεπιπέων· οἳ τε φίλοι πρότερον, οἳ ἄλλοι τῶν Κικέρωνι συμφέροντι τὸν Καίσαρος γνώμῃ, (ἤτιον γὰρ ἐν αἰτίας ἐσοσθαι μὴ θανατοῦσθαι τοῖς ἀνδράσιν) ἠεὶ οὐ τὸν δευτέρῃ μᾶλλον γνώμῃ, ὥστε καὶ τὸ Σιλβανὸν ἀδελφὸς μετὰ βασιλέων παρατιθεσθαι, καὶ λέγειν ὡς οὐδὲ αὐτὸς εἴποι θανατοκίω γνώμῃ, ἐξάτιον γὰρ ἀδελφὸν βουλδοτῆ Ρωμαίων εἶναι δίκην ὁ δεσποτικῆ. εἰρηδικῆς δὲ τῆς γνώμης, παρῆτος ἀπέκρουσεν αὐτῆ Καίσαρος Λουπάτος· εἶτα δεξάμενος Καίσαρον, καὶ τὰ λόγῳ σφοδρῶς συναπερείσας ἐπὶ τὸν Καίσαρα τὸν ὑπόνοιαν, ἐπέπλησε θυμῷ καὶ φρονηματικῶν σύγκλητον, ὥστε θάνατον κατὰ φησίσθαι τῆς ἀνδράσιν. παρῆ δὲ δημεύσεως χρημάτων ἐπίσαστο Καίσαρ, οὐκ ἀξίαν τὰ φιλάδελφα τὴν αὐτῆς γνώμης ἐκβαλόντας, εἰς χρησασθαι τὰ σκυθροποτάτω. βιάζομένων δὲ πολλῶν, ἐπέκαλετο τοῖς δημάρχους. οἳ δὲ οὐχ ὑπέκχουσαν, ἀλλὰ Κικέρων αὐτὸς ἐνόησεν αἰνεῖ τὸν παρῆ δημεύσεως γνώμῃ. ἐξάτιον δὲ μὲν τῆς βουλῆς ἐπὶ τοῖς ἀνδράσιν. οὐκ ἐπὶ ταῦτα δὲ πρότερον ἦσαν, ἄλλος ὁ ἄλλον ἐφύλαττε τῶν στρατηγῶν. καὶ παρῆτον ἐκ Παλατίου παρῆ λαβῶν τὸν Λέντλον, ἤγε ἀφῆ τῆς ἐξέσεως οὐδὲ, καὶ τὴ ἀρχῆς μέσης, τῆ μὲν ἠγεμονικῶσάτων ἀνδράσιν κίχλω παρῆσασθαι ἀμύρων καὶ δουροστροῦσάτων, τῆ δὲ δήμου φερίπλοσ τὰ δρώμενα, καὶ παρῆτον σιωπῆ μάλιστα δὲ τῶν νέων, ὡς παρῆ ἐξέσεως ποι παρῆσας, ἔρρησασθαι κρητικῆς ἰνὸς ἐξέσεως, τελείσθαι μὲν φόβου καὶ θάμβους δουροῦσάτων. διελευσάν δὲ τὸν ἀρχῆσιν, καὶ ἠγόμενος παρῆσας τὰ δεσποτικῆ, παρῆσασθαι τὸν Λέντλον τὰ δημῶν, καὶ παρῆσας ἐπάξεν ἀνελεῖν· εἶθ ἐξῆσ τὸ Κέθηρον· καὶ οὕτω τῶν ἄλλων ἐκασον κατὰ γὰρ ἀπέκτεινεν. ὁρῶν δὲ πολλοῖς ἐπὶ τῆς σωμοσίας ἐν ἀρχῆσ συνεστῆσας ἀδρόους, καὶ τὸν μὲν παρῆσας ἀγνωσῆσας, τὸν δὲ νύκτα παρῆσασθαι, ὡς ἐπὶ ζώντων τῶν ἀνδράσιν καὶ διωσασθαι ἐξάρπασθαι, φησὶ ἐξάμενος

E μέγα παρῆσας αὐτοῖς, ἔρησαν, εἶπεν. οὕτω δὲ Ρωμαίων οἱ ἀδυσφημεῖν μὴ βουλοῦσθαι, ὁ τεθνάσαι σημεῖοισιν. ἠδὲ δὲ ἡ ἐσῆσας, καὶ δὲ ἀρχῆσ ἀνέσασθαι εἰς τὸν οἶκον, ἐκέπ σιωπῆ τῶν πολιτῶν ὡς δὲ τὰς ἐξέσεως παρῆσασθαι αὐτῶν, ἀλλὰ φωνῆσιν καὶ κρότοις ὁ χρομένων κατὰ οἰς ἡίοιο, σωτήσας καὶ κίχλω ἀνακαλοῦσάτων τῆς παρῆσας. τὰ δὲ φῶτα πολλὰ κατέλαμπε τοῖς στενωποῖς, λαμπράσθαι καὶ δάδας ἰσῶντων ἐπὶ τῆς θύρας. αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ τῶν τεγῶν, παρῆσασθαι ἐπὶ ἡμῆ καὶ ἡσά τὸ ἀνδρὸς, καὶ παρῆσασθαι τῶν ἐξέσεως μέγα σημεῖως δύνοντος· ὡν οἱ πλείστοι πολέμοις τε κατεργασμένοι μεγάλοισι, καὶ ἀφῆ θριάμβων εἰσεληλαχῆτες, καὶ

F παρῆσασθαι ἡμῆ καὶ θάλασσαν οὐκ ὀλίγω, ἐβάδισον ἀνομολογούσθαι παρῆσας ἀλλήλοισι, πολλοῖς μὲν τῶν τότε ἠγεμονῶν καὶ στρατηγῶν πλοῦτου καὶ λαφύρων καὶ δυνα

νάμεως χάειν ὀφείλειν τὸν Ρωμαίων δῆμον, ἀσφαλείας δὲ καὶ σωτηρίας ἐν μόνῳ Κικέρωνι, τηλικούτον ἀφελόντι καὶ ποσούτον αὐτῶ κίνδυνον. οὐ γὰρ ὁ κωλύσασθαι τὰ παρῆσασθαι, καὶ κηλάσασθαι τοῖς παρῆσασθαι, ἐδόκει θαυμαστόν,

ἀλλ' ὅτι μέγιστος ἰσχυρὸς πώποτε νεωτερισμῶν, ὅτι ἐλαχίστοις κακίαις ἀπὸ γένεως καὶ παλαιότητος κατέσβεσε. καὶ γὰρ τὸν Καπλίναν οἱ πλείστοι τῶν συνερρηχθέντων πρὸς αὐτὸν, ἅμα τὰ πύθια τὰ πρὸς Λέντλον καὶ Κέθηρον, ἐγκαταλιπόντες ἄρχοντες. καὶ μὲν τῶν συμμεμνησθέντων αὐτῶν Διφραγνισάμενος πρὸς Ἀντώνιον, αὐτὸς τε διεφθάρη καὶ τὸν στρατόπεδον. οὐ μὲν δὲ ἦσαν οἱ τὸν Κικέρωνα παροικίας μὲν καὶ λέγειν ὅτι τούτοις καὶ ποιεῖν κακῶς ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν εἰς τὸ μέλλον ἄρχόντων, Καίσαρα μὲν, στρατηγῶν τε, Μέτελλον δὲ καὶ Βηστίαν δημάρχων τε. οἱ τὴν ἀρχὴν πρὸς ἀλαβόντες ἐπὶ τῷ Κικέρωνος ἡμέρας ὀλίγας ἀρχόντες, οὐκ εἰὼν δημηγροῖν αὐτὸν, ἀλλ' ἕως τῶν ἐμβόλων βάρβαροι γέντες, οὐ παύσαντο, οὐδ' ἐπέτρεπον λέγειν· ἀλλ' ἐκέλευον, εἰ βούλοιο μόνον πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀπομόσασθαι, καὶ ἀλαβὴν. κακείνος ὅτι τούτοις ὡς ὁμοίων πρὸς ἡλθε· καὶ ἡγομένης αὐτῶν σιωπῆς, ἀμνησεν ὅτι πατέριον ἀλλ' ἰδίον ἵνα καὶ κληθῶν ὄρχον, ἢ μὲν σεσωκέναι τὴν πατρίδα, καὶ Διφραγνισάμεναι τὴν ἡγεμονίαν. ἐπαμνησεν δὲ τὸ ὄρχον αὐτῶν σύμπας ὁ δῆμος. ἐφ' οἷς ἐπιμύλλονό, τε Καίσαροί, τε χιλίαρχοι χαλεπαίνοντες, ἄλλως τε τὰ Κικέρωνι παλαιὰς ἐμνησάντο καὶ νόμος ἕως αὐτῶν εἰσηγέτο, καλῶν Γομπήιον μὲν τὸν στρατῶν, ὡς δὴ καὶ ἀλάσσοισι τὴν Κικέρωνος διωκασίαν. ἀλλ' ἰσχυρὸς μέγα τὰ Κικέρωνι καὶ πάση τῇ πόλει δημαρχῶν τότε Κάτων, καὶ τοῖς ἐκείνης πολιτῶμασιν ἀπ' ἴσης μὲν ἔξουσίας, μείζονος δὲ δόξης ἀντιπασόμνος. πάτε γὰρ ἀλλὰ βραδίως ἔλυσε, καὶ τὴν Κικέρωνος ἕως αὐτῶν οὕτως ἦρε τὰ λόγῳ μεγάλῳ, δημηγροῖσας, ὡς τε ἡμᾶς αὐτῶν τῶν πώποτε μεγίστας ψήφισασαι, καὶ πρὸς ἀρχὴν πατέρα πατρίδος. πρὸς τὰ γὰρ ἐκείνῳ δοκεῖ τούτο καθυπάρξαι, Κάτωνος αὐτὸν οὕτως ἐπὶ δῆμον πρὸς ἀρχὴν αὐτῶν. καὶ μέγιστον μὲν ἴσχυον ἐπὶ τῇ πόλει τότε, πολλοῖς δὲ ὅτι φθονοῦν αὐτὸν ἐποίησαν ἀπ' ὁμοειδῶς ἔργου πονηροῦ, ὅτι ἐπαμνεῖν αἰεὶ καὶ μεγαλιώδη αὐτὸς αὐτὸν, ἕως πολλῶν δυσχεραίνόμενος. οὔτε γὰρ βουλιῶν, οὔτε δῆμων, οὔτε δικαστηρίων ἰσχυρῶν, ἐπὶ μὲν Καπλίνῳ ἔδει θρηνησάμενον ἀκρόσασθαι καὶ Λέντλον. ἀλλὰ καὶ τὰ βιβλία τελευτῶν κατέπλησε καὶ τὰ συγγραμμάτα τῶν ἑτακωμίων. καὶ τὸ λόγον ἠδιστον ὄντα καὶ χαλεπὸν ἔχοντα πλείστην, ἐπαρῆ καὶ φορικῶν ἐποίησε τοῖς ἀκροατοῦσιν, ὡς πρὸ ἴνους αἰεὶ κηρὸς αὐτῶν τὴν ἀπὸ τῆς αὐτῆς πρὸς ἀρχὴς. ὅμοιος δὲ καὶ πρὸς ἄλλοις ἀκρόσασθαι φιλομυθία σιωπῶν, ἀπὸ ἡλακτο τῶν φθονῶν ἐτέροις, ἀφρονῶτατος ὢν ἐπὶ τοῖς πρὸς αὐτὸν καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν ἀνδράσιν ἐγκωμιάζων, ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων λαβεῖν βέβη. πολλὰ δὲ αὐτῶν καὶ ἀπομνημονεύουσιν οἷον πρὸς Ἀριστοτέλους, ὅτι χρισίου ποταμὸς εἴη ῥέοντος· καὶ πρὸς τῶν Πλάτωνος Διφραγνῶν, ὡς ἔδωκεν, εἰ ἄλλῳ χεῖρα πέφυκεν, οὕτω Διφραγνῶν. τὸ δὲ Θεόφραστον εἰώθει τρυφῶν ἰδίαν ἀποκαλεῖν. πρὸς δὲ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐρωτηθεὶς τίνα δοκίμη καλλίστην εἴη, τὸ μέγιστον εἶπε. καί τινες τὸ πρὸς ποιημάτων δημοσθενίζεον, ὅτι φέρονται φωνῆ τῷ Κικέρωνος, ἢ πρὸς ἴνας τῶν ἐπαύρων ἔθηκεν ἐπὶ τὴν ὁμοίαν, ἢ κατὰ τὸν λόγον ἀπονομάζων τὸν Δημοσθένειον. τὸ δὲ μεγάλων καὶ συμασῶν ἐπαμνεῖν οἷς πολλαχῶν χεῖρα πρὸς τὸν ἀνδρῶς, καὶ ὅτι πρὸς ἑστὸς μέγιστα τῶν ἰδίων ἐσπουδάσει λόγων, τὸς κατ' Ἀντωνίον, Φιλιππικῶν ἐπέγραψεν, ἀμνησεν οἷσι. τὸ δὲ κατ' αὐτὸν ἐπὶ δόξων ἀπὸ λόγου καὶ σοφίας ἐκ ἔστῃν ὁμοίως ὢν οὐκ ἐποίησεν ἐπὶ δόξοις, ἢ λέγων ἢ γραφῶν ἀμνησῶν πρὸς ἑκάστου.

A sed quæ maxima fuisset omnis memoriæ coniuratio, hanc quod quàm minimo detrimento sine seditione & motu restinxisset. Etenim Catilinam plerique, qui ad eum confluerant, audito casu Lentuli & Cethegi ilico deseruere. Ille iis copiis quas reliquas secum habebat, collatis cum Antonio signis, cum exercitu est casus. Et quidem fuerunt nonnulli qui horum factorum ratione lacerare Ciceronem & fatigare intenderent, ducibus designatis magistratibus Cæsare prætore, Metello & Bestia tribunis plebis. qui inito magistratu, quum pauci adhuc dies Ciceroni consulatus superessent, non fecerunt ei copiam concionis habendæ: sed positis pro rostris subselliis, non fecerunt ei ius neque potestatem dicendi: tantum permiserunt, si ei videretur, ut eiureret magistratum, statimque descenderet. Ita ille ut iuraturus progressus, facto silentio iuravit non solenne, sed peculiare quoddam & nouum iusiurandum, Se patriam conseruasse & tutatum imperium: quod vere eum iurasse, populus vniuersus iuravit. Quare vehementius Cæsar & tribuni acerbat, cum alias procellas excitauerunt Ciceroni, tum legem suaserunt ut Pompeius acciretur cum exercitu ad dominatum reprimendum Ciceronis. Verum cecidit opportune Ciceroni atque vniuersæ reipublicæ quod id temporis tribunus plebis esset Cato: qui illorum actionibus pari præditus potestate & maiore existimatione obiecit se. Hic enim & alia nullo negotio reflexit, & Ciceronis consulatum ita extulit concionibus suis, ut honores ei decernerentur omnium amplissimi, & pater patriæ appellaretur. Quod ei nomen tributum sane est primo, quum eum ita in concione nominasset Cato. Fuit ea tempestate autoritas eius in ciuitate summa. verum inuidiam conflavit sibi, nullo ille quidem flagitio, sed quod se ipse laudaret & celebraret assidue, offendit multos. Vbique enim, siue in senatu, siue in concione, siue in iudiciis, habuit in ore Catilinam & Lentulum. Libros denique & scripta laudibus compleuit suis, iucundissimamque suam & venustissimam dictionem odiosam reddidit & ingratis auditoribus, hac eum quasi morbo aliquo semper comitante importunitate. Veruntamen quanquam supra modum cupiditate flagrauit gloriæ, caruit inuidiæ tamen aduersus alios vitio. Quippe, ut testantur eius monumenta effusissime, & veteres & equales suos celebravit, & multa memorantur dicta eius. velut de Aristotele, manantis esse eum flumen auri: & de dialogis Platonis, Iouem si loqui vellet, ita dicturum. Theophrastum affluuerat delicias suas vocare. De orationibus Demosthenis rogatus quam maxime probaret, longissimam respondit. Licet nonnulli, qui se Demosthenis simulant æmulos, mordeant dictum Ciceronis: quod in epistola ad quosdam amicos scripta posuerit, in orationibus interim indormire Demosthenem: immemores quantis & quam insignibus laudibus illum passim extollat, & quod orationes, in quibus præ cæteris suis elaborauit, in Antonium habitas appellauerit Philippicas. Ex coæuis suis, qui eloquentia aut sapientia præcelleret, prætermisit neminem, quem non dicendo vel scribendo candido de vnoquoque, magis illustrauerit.

Cratippo peripatetico impetrauit à Cesare iam re-
 rum potito ciuitatē Romanam. Perfecit præterea
 vt senatus Areopagitarū per decretum peteret ab
 eo, sicut ornamento vr̄bis, vt Athenis remaneret
 & institueret iuuentutē. Extant Ciceronis ad He-
 rodē epistolæ, & ad filium alia, præcipientis ei vt
 in studio sapientiæ Cratippū sectaretur. Gorgiam
 rhetorem insimulauit deliciis & computationi-
 bus adolescentem assuefacere, ideoque interdicit
 illi huius consuetudine. Hæc pene vna ex Græcis
 est, & altera ad Byzantinū Pelopē cum stomacho
 scripta. Gorgiam quidē merito momordic: siquidē
 fuit, vt habebatur, improbus & luxui deditus. Cū
 Pelope abiecte expostulat & queritur, quod ne-
 glexisset honores quosdā sibi decerni à Byzanti-
 nis. Cæterum ista ambitioni eius expensa ferenda
 sunt, cum eo quod crebrō vi dicendi elatus proie-
 cerit decorum. Quum enim aliquando Numatio
 patrociniatus esset, atq; absolutus necessarium ille
 Ciceronis postularet Sabinū, eo prorupisse Cice-
 ronem ira ferunt, vt iactauerit, Quid? an tu ex illo
 iudicio tua Numati, euasisti innocētia? annon mea
 opera, qui multū caliginis lumini offudi tribuna-
 lis? Quum pro rostris M. Crassum magno populi
 plaufu ornasset, eundemq; rursus haud magno in-
 terposito interuallo laceraret probris: vbi ille di-
 xit, Annon me ex hoc loco nō ita pridem laudasti?
 Ego vero, inquit, sed cōmentādi gratia argumentū
 infame declamās. Quū Crassus aliquādo dixisset,
 neminē suæ gentis superasse Romæ sexagesimum
 ætatis annū, & post iret id inficias, diceretq;, Qui
 factū est, hoc dictū vt exciderit mihi? Sciebas, in-
 quit, auditurū id populum Romanū libenter, ideo
 dedisti hoc eius aurib⁹. Quū placere sibi Stoicorū
 ferret decretū Crassus, Bonum virū diuitem esse:
 subiecit, Vide ne magis, quod contendant omnia
 esse sapientis. infamis enim erat Crassi auaritia. Al-
 ter Crassi filius Actiū quendam videbatur specie
 referre, ideoq; matri maculam Actii causa turpem
 inurebat. Quum hic orationem in senatu magna
 cōprobatione habuisset, interrogatus Cicero quid
 ei videretur, Ἄξιός inquit Græce, κράσσου. Profectu-
 rus Crassus in Syriam, maluit amicum quàm ini-
 micum Ciceronem relinquere: quare amice eum
 appellans, apud eum dixit velle se cœnare. inuita-
 uit Cicero eū comiter. Paucis interpositis diebus
 adierunt Ciceronem amici aliquot rogatu Vatini
 de reconciliatione gratiæ. nam erat inter eos si-
 multas. Ibi inquit Cicero, Num & Vatinius apud
 me cœnare vult? Ac cum Crasso quidem ad hunc
 modum egit. Vatinium, cui strumæ erant in collo,
 quum causam diceret, tumidum oratorem appel-
 lauit. Quum nuntiatū ei esset de illius morte, mox
 intelligeret incolumē esse: Male pereat, inquit, qui
 male mentitus est. Quum Cæsar legem tulisset de
 agro Campano militibus diuidendo, multis res in
 senatu displicuit: L. Gellius autem, qui fere natu
 erat maximus, hoc se viuo negauit futurum. Hic
 Cicero, Expectemus, inquit, haud longā diem po-
 stulat Gellius. Octauius erat quidā, quem dictita-
 bant ex Africa ortū: huic in causā quadam Cice-
 ronē se non exaudire dicenti, Atqui aures, inquit,

A Κρατίππῳ ὃ τῷ περιπατητικῷ διεπράξατο μὴ Ῥωμαίων
 γένεσθαι καὶ ἄλλοις ἀρχόντες ἢ ἐπὶ διεπράξατο ὃ τῷ
 Ἄρειῳ πάτριον βασιλεῦς ψηφισάσθαι, καὶ δεηθῆναι μὴ εἶναι αὐτῷ
 εἰς Ἀθῆνας, καὶ ἀγαλῆσαι τοὺς νέους, ὡς χρησιμοῦνται τὸ πό-
 λι. ἐπιστολὰς δὲ τῷ Κικέρωνος εἰσι πρὸς Ἡρώδην, ἐπι-
 στασίῳ πρὸς τὸν γόν, ἐγκελευόμενος συμφιλολοσοφῆν Κρατίπ-
 πῳ. Γοργίαν δὲ τὸν ῥήτορα ἀπιώμενος εἰς ἡδονὰς καὶ πότους
 πρὸς ἄλλοις ἄπειλάνη τῆς σπουδαίας αὐτοῦ. καὶ
 σχεδὸν αὐτῇ τῇ Ἑλληνικῶν μία, καὶ δευτέρα πρὸς Πέλο-
 πα τὸν Βυζαντινὸν ἐπὶ ὀργῇ ἠνιγέγραπται, τὸν μὲν Γοργίαν αὐτῷ
B πρὸς ἐκείνῳ ἐπιστολῶν ἄλλοις, εἰς τὸν Φαῦλον καὶ ἀλέξ-
 σον, ἢ πρὸς ἑδδοκίαν πρὸς τὸν Γέλοπα μικρολογουμένου καὶ
 μεμφιμοιουμένου, ὡς πρὸς ἀμελήσασθαι ἡμας ἵνας αὐτῷ καὶ
 ψηφισάσθαι τῷ Βυζαντιῶν γένεσθαι. ταῦτα τε δὴ φιλοδι-
 μα, καὶ ὁπολλὰ κίς ἐπαγομένη τῷ λόγῳ τῇ δεινότητι ὁ πρὸ-
 πον πρὸς ἑαδῶν. Νυματίῳ μὲν γὰρ ποτε σιωπηρορήσας, ὡς
 ἀποφυγῶν τὸ δίκαιον ἐκεῖνος ἐδίδωκεν ἐταῖρον αὐτῷ Σακίον, οὐ-
 τῶ λέγεται, πρὸς πεσῖν ἕω ὀργῆς ὁ Κικέρων, ὡς τὸ εἰπεῖν,
 Σὺ γὰρ ἐκεῖνον ὡς Νυματίῳ τὸ δίκαιον ἀπέφυγες εἴθε σαυτὸν,
 ἔκ ἐμοῦ πολὺ σφέτος ἐν φῶτι τὰς δικαστικὰς ἀειχμησίας.
C Μαρχῶν δὲ Κράσσου ἐγκωμιάζων ἀπὸ τῆς βήματος δεινότη-
 ρησι καὶ μὴ ἡμέρας αὐτῆς ὀλίγας λυιδραῖν αὐτὸν, ὡς ἐκεῖνος
 εἶπεν, Οὐ γὰρ ἐπὶ ταῦτα πρὸς αὐτὸς ἡμας ἐπήνησας; Ναί (φη-
 σί) μελέτης ἐνεκεν γυμνάζων τὸν λόγον εἰς Φαῦλον ὑπόθεσιν.
 εἰπόντος δὲ ποτε τῷ Κράσσου μηδένα Κράσσου ἐν Ῥώμῃ βε-
 βιωκέναι μακρότερον ἐξῆκονταετίας, εἴθ' ὕστερον ἄρξασθαι καὶ
 λέγοντος, Τί δ' αἰ ἐγὼ παθὼν τῶν εἶπον, Ἥδεις (εἶφη) Ῥώ-
 μαιοὺς ἡδέως ἀχρυσσομένους, καὶ ἀπὸ τῶν ἐδημαγῶν. ἀ-
 ρέσκεσθαι δὲ τῷ Κράσσῳ τοῖς Στωϊκῶν φήσαστος, ὅτι πλε-
 σιον εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἀποφάσασιν, Ὅρα μὴ μάλλον (εἶπεν) ὅτι
D πᾶσι ταῦτα σοφοῦ λέγασιν εἶναι. διεβάλλετο δὲ εἰς φιλαργυρίαν
 ὁ Κράσσος. ἐπεὶ δὲ τῷ Κράσσῳ τῷ παίδων ὀλίγοις, Ἀξίω ἰνὶ
 δοκῶν ὁμοῖος εἶναι, καὶ ἀπὸ τῆς τῆς μετὶ πρὸς τελευτῆς ἄριστος
 ἀγαθὸν ἐπὶ τῷ Ἀξίῳ ἀφελῶν, ὅτι δὲ δὲ κίμνησε λόγον ἐν βυ-
 λῇ διδραῖν, ἐρωτηθεὶς ὁ Κικέρων τί φάσκειται αὐτῷ, Ἀξίος (εἶ-
 πε) Κράσσου. μέλλων δὲ Κράσσος εἰς Συρίαν ἀπαίρειν, ἐβέ-
 λετο τὸν Κικέρωνα μάλλον αὐτῷ φίλον ἢ ἐχθρὸν εἶναι. καὶ φιλο-
 φροσύνητος ἐφη βεβῆσθαι δειπῆσαι πρὸς αὐτῷ. κακεῖνος
 ἕω ἐδέξατο πρὸς ἑαδῶν. ὀλίγας δὲ ὕστερον ἡμέρας πρὸς Βα-
 τινίου φίλων ἵνα ἐντυγχάνοντων, ὡς μνωμένους ἀφελῶν καὶ
E Φιλίῳ (ὡς γὰρ ἐχθρὸς) Οὐδὲν ποῦ καὶ Βατίνιος (εἶπεν) δειπῆσαι
 πρὸς ἐμοῖ βέλεται; πρὸς μὲν ἐν Κράσσου τοῖστος. αὐτὸν δὲ τὸν
 Βατίνιον ἐχθρὸν ἀφελῶν ἐν τῷ ἀχλῶ, καὶ λέγοντα δίκαιον,
 οἰδοῦντα ῥήτορα πρὸς ἑπεν. ἀκούσας δὲ ὅτι τὸ δειπῆσαι, (εἶπα
 μὲν μικρὸν πιδόμενος ὡς ὅτι τῆ, Κακὸς πότιν ἀπόλοι-
 τὸ κακὸς ὁ ψυδάμενος. ἐπεὶ δὲ Καίσαρι ψηφισάσθαι τὸ εἰς
 Καμπανία γῶσαν καὶ τὸ μετὰ πῶν τοῖς στρατιώταις, πολλοὶ
 μὲν ἐδυσχεραμον ἐν τῇ βουλή. Ἀθῶν δὲ Γέλλιος ὁμοῦ π
 πρὸς ἑαδῶν, εἶπεν ὡς οὐ γνήσιται τῷ ζῆλον αὐτῷ, Πε-
 ρειμείνω μὲν (εἶπεν ὁ Κικέρων) μακρὸν γὰρ ἐκ αἰτεῖται Γέλλιος
F ἕω φησιν. ἕω δὲ πρὸς Ὀκλακίος αἰτιανέχων ἐκ Λιβύης γε-
 γονέναι πρὸς τῶτον ἐν τῇ δίκη λέγοντα τῷ Κικέρωνος μὴ
 εἶσαχούνη, καὶ μὴν ὅσα ἔχεις (εἶπε) τὸ οὐκ ἀτρυπητὸν Μετῆ-
 λου δὲ Νέπωτος εἰπόντος ὅτι πλείονας καὶ ἀμύτητων αἰτή-
 ρηκεν, ἢ συνηγορῶν σέσωκεν ὁμολογῶν γὰρ (εἶφη) πίστεως ἐν ἐμοῖ
 πλεον ἢ δεινότητος εἶναι). νεαρίσκου δὲ ἵνος, αἰτίαν ἔχοντος ἐν πλακωῖτι φάρμακον τῷ πατρὶ δέδωκέναι, φρα-

repudiavit Caesar Pompeia, ac nomen Clodii de
 violatis sacris detulit. Erat Ciceroni cum eo ami-
 citia, & coniuratione flagrante Catilinæ expertus
 promptissimum fuerat adiutorem & custodem
 corporis sui. Quum cardinem ille huius depellen-
 di criminis poneret in eo quod contenderet ne
 Romæ quidem eo die se fuisse, sed procul urbe
 egisse: dixit pro testimonio in eum Cicero venisse
 ad se domum eum, certisque de rebus sermonem
 secum habuisse. Quod licet verum foret, testimo-
 nium dixisse tamen visus est Cicero non veritatis
 causa, sed uxori ut satisfaceret Terentiæ. Simultas
 huic cum Clodio erat causa sororis Clodiæ, quam
 ambire Ciceronis nuptias suspicabatur, & eam
 ad rem interprete uti Tullo quodam, cui familia-
 ritas cum Cicero & consuetudo intercedebat
 arctissima. qui, quod ad Clodiam frequens ven-
 titaret, & coleret vicinam, in suspicionem venit
 Terentiæ. Acerba autem mulier & viri potens,
 stimulavit Ciceronem ad conspirandum contra
 Clodium, & ad eum testimonio suo premen-
 dum. Multa à bonis & honestis viris testimonia
 dicta fuerunt de Clodii periuriis, testamentorum
 suppositionibus, ambitu, stupris matronarum.
 Lucullus etiam ancillas produxit stuprasse Clo-
 dium minimam sororem suam, quum in matri-
 monio suo esset. Fama diuulgata erat, & cum dua-
 bus sororibus aliis eum consuevisse: quarum Mar-
 tius Rex Terentiam, Clodiam duxerat uxorem
 Metellus Celer, quam Quadrantulam appella-
 bant, quod quidam amatorum eius pro argenteis
 minuta æra in loculos eius immisisset. Minutif-
 simum æreum nummum quadrantem vocabant.
 Huius nomine sororis fuit infamatus potissimum
 Clodius. Verumenimverò quum plebs id tem-
 poris aduersus eos qui in eum testimonium dixe-
 rant coierantque, insurgeret, trepidantes iudices
 seferunt se præsidio, tabulasque plerique confu-
 sis literis attulere. Fuit à maiore tamen parte ab-
 solutus. Rumor autem fuit etiam adulteratum pe-
 cunia iudicium fuisse. Quare Catulus quum oc-
 currisset iudicibus, Recte vos, inquit, ad securita-
 tem præsidium petistis. verebamini enim nequis
 vobis eriperet nummos. Cicero exprobrante sibi
 Clodio quod testimoniū dicenti iudices non cre-
 didissent, Imo, inquit, quinq; & viginti iudices mi-
 hi crediderunt. tot enim damnauerūt te. triginta,
 quia ante nummos, quam absoluerunt te, accepe-
 runt, tibi verò nihil crediderunt. Caesar tamen ci-
 tatus non dixit in Clodiū testimonium, neq; uxorem
 sibi compertam adulterii esse: dimisisse eam
 autem, quod Caesaris cubile non modo crimine
 oporteret, sed & suspicione vacare. Ex hac elapsus
 flamma Clodius, & factus tribunus plebis, proti-
 nus appetiuit Ciceronem, simulq; omnes res atq;
 omnes homines aduersus eum sollicitauit conci-
 tauitque. Populum demulfit legibus popularibus,
 vtrique cōsuli amplas prouincias decreuit, Pisoni
 Macedoniam, Syriam Gabinio, colluuiē inopum
 ad cœpta sua decuriauit, seruitiis armatis latera sua
 sepsit. Ex tribus quorū ea tempestate summa po-
 tentia erat, Crassus Ciceronē aperte oppugnabat,
 Pōpeius veditabat se vtriq;. Ad Caesaris igitur gra-
 tiā, qui cū exercitu profecturus in Gallia erat, quā
 uis ab se alieni & suspecti ex Catilinæ temporibus,

A Καίθρ τε τὴν Γομπήαν ἀφῆκε, καὶ δίκην ἀσεβείας αὐ-
 τὸν περιέγραψε ὡς Κλωδίω. Κικέρων δὲ ἰὼ μὲν αὐτὸν φίλος, καὶ
 τῆς αὐτῆς Καλιίναι παρὰ τοὺς νόμους ἐξήτητο παρὰ τοὺς νόμους
 στυγερῶς καὶ φύλακι τῆς σώματος ἰσχυρίζομαι ὅτι παρὰ τὸ
 ἐγκλημα, ὅτι μὴτε γεροντέα κατ' ἐξῆς ἐν Ρώμῃ τὸν χρο-
 νον, ἀλλ' ἐν τοῖς πόρρωτάτω χωρίοις ἀπατελεῖν, κατε-
 μαρτύρησεν ὡς ἀφικμένου παρὰ αὐτὸν οἴκαδε, καὶ διειλε-
 γμένου παρὰ τὴν οὐκ ἀληθῆς. οὐ μὲν ἐδόκει μάρτυρῆν
 ὁ Κικέρων ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἀπαρῆκε τὴν αὐτῆς γυναι-
 κα Τερεντίαν ἀπολογούμενος. ἰὼ γὰρ αὐτῆς παρὰ τὸν Κλω-
 διον ἀπέχετο, ἀπὸ τῆς ἀδελφικῆς τῆς ἐκείνου Κλωδίας,
 ὡς τὰ Κικέρωνι βυζυγίων γαμηθῆναι, καὶ πύθο ἀπὸ Τύλλ-
 οῦ υἱοῦ παρὰ τοὺς νόμους, ὅς ἐπαρῆς μὲν ἰὼ καὶ συνήθης ἐν τοῖς
 μάλιστα Κικέρωνος, αἰεὶ ὅτι παρὰ τὴν Κλωδίαν φοιτῶν καὶ πα-
 ρὰ τὸν ἐγγὺς εἰκοθεῖν, ὑποφίαν τῆς Τερεντίας παρὰ τοὺς
 χαλεπῆς ὅτι ἐξῆς οὐσα, καὶ τῆς Κικέρωνος ἀρχουσα, παρὰ τοὺς
 ξυμε τὰ Κλωδίω συνεπιθέσθαι καὶ κατὰ μαρτυρήσασθαι.
 κατεμαρτύρησεν ὅτι τῆς Κλωδίου πολλοὶ τῆς καλῶν καὶ γα-
 θῶν ἀνδρῶν, ἑπιτορκίας, ραδιοργίας, ὄχλων δεκασμῶν, φθο-
 ρῶν γυναικῶν. Λόκιλλος ὅτι καὶ παρὰ τὴν ἀδελφίδα παρὰ τοὺς νόμους
 ὡς συγγενεῖο τῆς νεωτάτης τῆς ἀδελφῶν ὁ Κλωδίου, ὅτι Λό-
 κιλλῶ συνάκει. πολλῆ δὲ ἰὼ δόξα καὶ τῆς ἄλλης δυσὶν ἀδελ-
 φῶν πλησιάσθαι τῆς Κλωδίου, ὡν Τερεντίαν μὲν Μάρκιος
 Ρήξ, Κλωδίαν δὲ Μέτελλος ὁ Κέλερ εἶχεν ἰὼ Κουαδραν-
 τίαν ἐκάλου, ὅτι τῆς ἐραστῶν τις αὐτῆς χαλκῶν ἐμβολῶν εἰς
 βαλαήιον, ὡς ἀργύριον εἰσέπεμψε. τὸ δὲ λεπτότατον ἔχον
 καὶ νομίσματος κουαδραντίω ἐκάλου. ὅτι τῆς μάλιστα
 τῆς ἀδελφῶν κακῶς ἤκουσεν ὁ Κλωδίου. οὐ μὲν δὲν αὐ-
 τὸ τε τῆς δήμου παρὰ τῆς κατεμαρτυρησῆς αὐτῆς καὶ σιω-
 πῆς αὐτῆς ἀπαρῆκε, φοβηθέντες οἱ δικασταί, φυλακίαν
 ἀπαρῆκεσαν, καὶ τῆς δέλοισ οἱ πληροὶ στυγερῶν νόμων
 ὡς ἀμμοσιν ἰὼ ἐγκλη. ὅμοιος ὅτι πλείονες ἐδόξαν οἱ ἀπολύον-
 τες ἡμέτερα καὶ τῆς ἐλέγθη καὶ δεκασμῶν διελεῖν. ὅθεν ὁ μὲν
 Κάτλος ἀπαρῆκε τῆς κρίταις, Ἰ μέεις (εἶπεν) ὡς ἀληθῶς
 ὑπὸ ἀσφαλείας ἠτήσατε τὴν φυλακίαν, φοβούμενοι
 μή τις ὑμῶν ἀφῆκε τὸ ἀργύριον. Κικέρων δὲ, τοῦ Κλωδίου
 παρὰ αὐτὸν λέγοντος ὅτι μαρτυρῶν οὐκ ἔχε πίστιν ὡς τῆς
 δικασταίς, Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν (εἶπεν) οἱ πέντε καὶ εἴκοσι τῆς δικα-
 στῶν ἐπίστευσαν τοσοῦτοι γὰρ σοὺ κατεψηφίσαντο. σοὶ δὲ τρεῖς
 ἐκ τῆς οὐκ ἐπίστευσαν ἔγὼ πρότερον ἀπέλυσαν ἢ ἔλαβον τὸ
 ἀργύριον. ὁ μὲν πῖ Καίθρ κατεμαρτύρησε κληθεῖς ὅτι
 τῆς Κλωδίου, οὐδὲ ἔφη μοι χεῖρα κατεγνωκέναι τῆς γυναικῶς
 ἀφῆκεναι δὲ αὐτῆς, ὅτι τὸν Καίθρως ἔδει γάμον οὐ παρὰ τοὺς
 νόμους ἀγασθῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ φήμης καθαρῶν ἔχει. ἀπαρῆκε
 τῆς κίνδυνον ὁ Κλωδίου, καὶ δὴ μαρτυρῶν ἀπρεθεῖς, ἀπρεθεῖς
 εἶχετο τῆς Κικέρωνος, πρὸς ὅμοιο παρὰ τοὺς νόμους καὶ πρὸς τῆς αὐ-
 τῆς σιωπῆς καὶ παρὰ τῶν ἐπ' αὐτὸν. τὸν τε γὰρ δήμον
 ὡκείωσαν τοῖς νόμοις φιλαρῶν ἀπρεθεῖς, καὶ τῆς ὑπὸ ἀπὸν ἐκατέρω
 μέγας ἐπαρχίας ἐψηφίσαντο, Πείσωνι μὲν Μακεδονίαν,
 Γαβινίῳ δὲ Συρίαν. πολλοὶ δὲ τῆς ἀπὸ τῶν σιωπῆς ἐπὶ εἰς
 τὸ πολίτευμα, καὶ δούλοισ ὡπλισμένοι παρὰ αὐτὸν εἶχε.
 τῆς δὲ πλείστον διωκαμένων τότε τρεῶν ἀνδρῶν Κράσσου μὲν
 ἀπρεθεῖς Κικέρωνι πολεμουῖτος, Γομπήου δὲ θρυπτομένου
 παρὰ ἀμφοτέρω, Καίθρως δὲ μέλλοντος εἰς Γαλατία δέξασθαι

καὶ μὲν ἐπαρῆκε τῆς οὐκ ἀπρεθεῖς ὁ Κικέρων, καὶ τῆς οὐκ ὄντα φίλον, ἀλλ' ὑποφίον ἐκ τῆς αὐτῆς Καπιλίας,

ἤξιώσετο παρὰ τὴν αὐτῆς συστρατεύειν δεξιαμύνην τῷ Καίσαρι, ὁ Κλωδίου ἑρῶν ἐκφύγη τὴν δὴ μαρχίαν αὐτῆς Κικέρωνα, παρῶσι ποιεῖτο συμβατικῶς ἔχειν, καὶ τῇ Τερεντίᾳ τὴν πλείστην αἰαπητὴν αἰτία, ἐκείνους δὲ μεμνημένους ὁτιώκως αἰεὶ, καὶ λόγους δὲ γνώμονας ἐδιδόει, ὡς αὐτὸς οὐ μισῶν ὁδὸν χαλεπαίνων, ἀλλ' ἐγκαλῶν μέτρα καὶ φιλικῶς, πρὸς τὰ πασιν αὐτῶν τὸν φόβον ἀπῆκεν. ὡς τ' ἀπειπεῖν τῷ Καίσαρι τὴν παρῶσιαν, καὶ πάλιν ἐχεσθαι τῆς πολιτείας. ἐφ' ᾧ παρῶσιαν ὁ Καίσαρ, τὸν τε Κλωδίον ἐπέτρῳσε καὶ Πομπηίου ἀπέστρεψε κρημνὸν τῷ Κικέρωνος. αὐτὸς τε κατεμαρτύρησεν ἐν τῷ δήμῳ, μὴ δοκεῖν αὐτῶν καλῶς μηδὲ νομίμως ἀνδρῶν ἀκρίτους ἀνηρῶσθαι τοὺς παρὰ Λέντλον καὶ Κέθηρον. αὐτῆ γὰρ αὐτῆ κατηγρέα, καὶ ὅτι τῷ Κικέρων ἐκαλεῖτο. κινδυνώων δ' αὐτὸν καὶ διωκόμενος, ἐδῆσε μετὰ τὴν ἀξίαν καὶ κέρως ἀνάπλευσας παρῶσιαν ἰκέτευε τὸν δῆμον. πρῶτον δ' ὁ Κλωδίου ἀπῆλθε καὶ τοὺς γενωτοῖς, ἀνδράποισ ἐχὼν ὑβριστὰς παρὰ αὐτὸν καὶ δρασεῖς, οἱ πολλὰ μὲν χλευάζοντες ἀχολάτως εἰς τὴν μεταβολὴν καὶ ὄχημα τῷ Κικέρωνος, πολλὰ δὲ ἢ πηλῶ καὶ λίθοις βάλλοντες, εἰσάγοντες τὰς ἰκεσίας. οὐ μὲν ἀλλὰ τῷ Κικέρωνι παρῶσιον μὲν ὀλίγου δεῖν σύμπασιν ὁ τῷ ἰπτικῶν πλήθος συμμετέβαλε τὴν ἐδῆσιν, καὶ δισημείων ὅτι ἐλάττω νέων παρηκολούθου, κρημνίτες καὶ σιωπητεῦντες. ἐπέτρεψε τῆς βυλῆς σιωπῆς, ὅπως ψηφίσαστο τὸν δῆμον ὡς ὅτι πένθεσι μεταβαλεῖν τὰ ἰμέρια, καὶ τῷ ἰσάτων ἐναντιωθέντων, Κλωδίου ἢ σιδηροφοροσυμῶν παρὰ τὸ βουλαπῆσιον, ἀξέδραμον ὅτι ὀλίγοι τῷ βουλαπικῶν, καὶ ἀρρηγνύμενοι τῶν χιτῶνας, καὶ βωάντες. ὡς δ' αὐτὸς οὐκ οἶκος οὐτέ τις ἀδῶς παρὰ τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἔδει τὸν Κικέρωνα φύγειν, ἢ σιδῆρον κρημνίσαι παρὰ τὸν Κλωδίον, ἐδῆσε Πομπηίους βοηθεῖν, ὅτι τῆσδε ἐκποδῶν γερνόςτος, καὶ ἀφαιρέσειοντος ἐν ἀγροῖς παρὰ τὸν Ἀλβανόν. καὶ παρῶσιον μὲν ἐπέμψε Πείσωνα τὸν γαμβρὸν δεησόμενον, ἐπέτρεψε καὶ αὐτὸς ἀνέβη. πυθόμενος δ' ὁ Πομπηίος, οὐχ ἰσάμενεν εἰς ὄψιν ἐλθεῖν, (δεινὴ γὰρ αὐτὸν ἀδῶς εἶχε παρὰ τὸν ἀδρα, μετὰ τοὺς ἠγωνισμένον ἀγῶνας ἰσάμενεν, καὶ πολλὰ παρὰ τὸν χερσὶν ἐκείνου πεπολιτευμένον) ἀλλὰ Καίσαρι γαμβρὸς ὢν δεομένη παρῶσιαν ἰσά παλαμὰς χερσῶν, καὶ κατ' ἄλλας ὑπεξελθῶν, ἀπέδιδρασκε τὴν ἐντευξίν. οὕτω δὲ παρῶσιαν ὁ Κικέρων ἰσά αὐτῶν, καὶ γερνῶς ἔρημος, ὅτι τοὺς ἰσά τοις κατέφυγε. καὶ Γαβίνιος μὲν αὐτὸν χαλεπὸς αἰεὶ. Πείσων ἢ διελέγη παρῶσιαν, αὐτὸν παρῶσιαν ἐκστῆσαι, καὶ ἰσά χωρησῆσαι τῷ Κλωδίου ῥύμη, καὶ τὴν μετὰ τὸν τῷ χερσῶν ἐνεγκεῖν, καὶ ἠμέσθαι πάλιν σωτήρα τῆς πατρίδος ἐστῆσαι καὶ κακῶς δὲ ἐκείνον οὕσης. ποιῶν τῶν τῶν ἀποκρίσεως, ὁ Κικέρων, ἐβουλαπῆσε σὺν τοῖς φίλοις καὶ Λόκουλῶς μὲν ἐκέλευε μῆνεν ὡς παρῶσιαν, ἄλλοι δὲ φύγειν, ὡς τῶν τῶν δῆμου ποδῆσιον αὐτῶν, ὅτι ἐμπλησθῆ τῆς Κλωδίου μαρίας καὶ ἀπονοίας. τῶν τῶν ἐδῆσε Κικέρωνι καὶ ὁ μὲν ἀγαλμα τῆς Ἀθηνῶν, ὁ πολὺν γερνῶν ἐχὼν ὅτι τῆς οἰκίας ἰδρυμένον, ἐπῆμαδῆσε φερῶντος, εἰς Καπιτώλιον κρημίστας ἀνέβηκεν, ὅτι τῶν ἀφῆσε, ΑΘΗΝΑΡΩΜΗΣΦΥΛΑΚΙ. πομπῶν τῶν τῶν φίλων λαβῶν, παρὰ μέσας νύκτας ὑπεξῆλθε τῆς πόλεως, καὶ περὶ τῶν Λόκουλῶν ἐπορεύετο, λαβῶν Σικελίας βεβλόμενος. ὡς δ' αὐτὸς φανερὸς ἦδη πεφθῆσας, ἐπῆμαδῆσε αὐτῶν φυγῆς ψῆφον ὁ Κλωδίου καὶ ἀφῆσε γαμμὰ παρῶσιαν, εἰργεῖν πρὸς καὶ ὑδάτος τὸν ἀδρα, καὶ μὴ παρῶσιαν ἐγγὺς ἐστὸς μιλίων παρῶσιαν ἰταλίας.

A recurrit, contenditq; ab eo legatum vt se duceret in prouinciam. Quum recepisset eum Cæsar, cernens euadere Clodius Cicronem ex tribunatu suo, simulauit non abhorrere se à reconciliatione: reiectaque in Terentiam maxima culpæ parte, factaque vbique benigna eius mentione, & leniter agendo, quasi non odisset hominem, nec esset ei infensus, sed modice & amice expostularet, omnem illius metum discuffit. Itaq; renuntiavit Cæsari Cicero legationem, vertitque iterum se ad remp.gerendam. Vnde Cæsar acerbarus, hinc corroborauit Clodium, hinc Pompeium plane à Cicrone alienauit. Dixit præterea aperte in concione, Lentulum & Cethegum non videri sibi recte aut iure necatos. hoc enim fuit cuius Cicero accesseratur crimen. Reus igitur factus, vestem in periculo mutauit, sordidatusque ac supplex prefauit populum. Omnibus in viis Clodius cum improborum & audacium manu occurrit Cicroni: qui mira proteruia illudentes conditioni & squalori eius, passimque cœnum & lapides in eum iactantes, interpellabant supplicansem. At primum ordo equestris vestem cum eo pene totus mutauit. Ex iuuentute comitabantur eum non minus viginti millia, qui pro eo sordidati deprecabantur. Deinde vbi senatus conuenit ad decernendum, vt populus sicut in luetu mutaret vestem, consulibus a duertantibus, & obsidente cū gladiis curiam Clodio, permulti patrum vestibibus lacertis curia se cum magno fremitu effudere. Postquā nec misericordiam nec verecundiam ea mouit facies, sed aut eundem in exilium fuit Cicroni, aut ferro cum Clodio decernendum, opem implorauit Pompeii: qui ex composito abscesserat, & ruri agebat in Albano suo. Primum generum ad orandum eum Pisonem allegauit, inde est ipse quoque profectus. Eo nunciato non sustinuit in conpectum eius venire Pompeius. mirum enim ei pudorem incussit vir ille, qui contentiones subierat pro eo maximas, multasque suas in republica actiones ad eius instituerat commodum. Verum quod gener esset Cæsaris, huic instanti prodidit veteres necessitudines: ac ne cum eo colloqueretur, alia subduxit se ianua. Ita ab eo proditus & desertus confugit ad cōsules Cicero. Ac Gabinius quidem semper erat durus: benignius eum est Piso affatus, monuitq; vt cedendo & locum dando Clodii furori, temporisque ferendo vicissitudinem, iterum seruaret rempublicam ipsius causa seditionibus & procellis iactatā. Eo accepto responso deliberauit Cicero cum amicis. Lucullus manendum censuit, ipsius fore victoriam: alii fugiendū. futurum enim breui vt exatiatus Clodii furore & scelere populus ipsum esset desideraturus. Hoc consilium Cicero sequutus est, ac signum Mineræ, quod magna in veneratione diu habuerat domi, in Capitolio posuit, ibique dedicauit cum hac inscriptione, MINERÆ VRBIS ROMÆ PRÆSIDĪ. Inde accepto ab amicis præsidio clam concubia nocte profugit ex vrbe. Lucaniam pedestri itinere percurrit, cupiens Siciliam tenere. Vbi vulgatum est eum fugisse, Clodius sciuit ei auxilium, atque aqua & igni interdixit, ac ne quis eum intra quingenta millia passuū ab Italia tecto acciperet.

τοῖς μὲν

At aliis adeo fuit Cicero venerandus vt semel cō-
temnerent edictum, omniq; eum officiorū gene-
re prosequerentur. Hipponii verò (quod oppidū
est Lucaniae, Vibonem dicunt nunc) Vibius, Sicu-
lus genere, qui cum alios fructus ex Ciceronis a-
micitia retulerat, tum fuerat eo consule præfectus
fabrum, non admisit eum domo, sed locū ostendit
ei se designaturum in agro quò posset se recipere.
Prætor Siciliae C. Verginius, Ciceroni arctissima
coniunctus familiaritate, scripsit ei vt Sicilia abstin-
neret. Tum verò fracto animo cōtendit Brundu-
siū. Inde quū secundo vento soluisset, vento à mari
exorto aduerso reiectus postero die ad Italiam est.
Mox altum repetiit. Fama tenet, postquam Dyr-
rhachium appulsus exiturus erat, terram mouisse,
& fuisse reciprocatum æquor. Vnde coniectarunt
haud fore diuturnum ei exilium vates: prænun-
tiare enim ea mutationem. Quamuis autem fre-
quentes eum celebrarent amici, Græciæ quoque
ciuitates officiis erga eum certarent, animo tamē
mansit abiecto & mœsto, crebrò Italiam infano-
rum more amatorum respiciēs, itaq; fractus cala-
mitate & deiectus & æger animi, vt non expecta-
res de viro in literis enutrito tam multis. Et qui-
dem ab amicis petiit subinde ne oratorem se, sed
appellarent philosophum. Philosophiam enim se
vt opus sectatum: eloquentia ad rempublicam ge-
rendam, vbi vsus sit, vti tanquam instrumento.
Atqui mirificam vim habet gloria doctrinā men-
ti veluti colorem abluēdi, imprimendique longo
vsu & consuetudine sensus vulgi iis qui rempub-
licam tractant, nisi admodum religiosè eam ca-
pessas: vt in negotiorum offeras te societatem,
non, quos negotia secum trahunt, motuum. Ex-
terminato Cicerone, Clodius villas eius incendi-
dit, concremauit domum, & aræ ædem Liber-
tatis ædificauit, reliqua bona hastæ subiecit. quæ
quotidie quum proclamaret, nemo ad hastam ac-
cessit tamen. Hinc trepidis eius timore optima-
tibus, populo, quem in omnem præcipitauerat
insolentiam & audaciam, stipatus adoritur Pom-
peium, vellicatque nonnulla eius in bello acta.
Quorum causa quum malè audiret ille, prænituit
eum quòd Ciceronem dereliquisset, mutatoque
animo incubuit eum amicis ad eum reuocandū.
Quum repugnaret Clodius, senatusconsultum
factum est vt nulla de reantè, quæ ad rempubli-
cam pertineret, decerneretur aut ageretur, quàm
de Ciceronis reditu latum esset. Gliscebant Lentu-
lo consule seditio. tribunus plebis vulnerati in foro
fuere. Quintus, Ciceronis frater, inter cadauera
pro mortuo latuit. Hic demum cæpit animum
plebs flectere. Annus Milo tribunus plebis ausus
princeps vi fuit Clodium in iudicium trahere.
Magna pars populi, frequentesque ex municipiis,
cum Pompeio conspirauere. Horum ille agmine
forum occupauit deiecto Clodio, ac populum in
suffragia misit. Proditum memoriæ est nullam
vnquam rem tanto consensu sciuisse populum.
Senatus cum populo certans decreuit vt honos
haberetur ciuitatibus quæ in Ciceronē, dum exu-
lasset, fuissent officiosa: domus eius & villæ, quas
diruerat Clodius, vt ex publico instaurarentur.

πολίτας. καὶ λέγεται μηδέποτε μηδὲν ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμοφροσύνης ἐπιψηφίσασθαι τὸν δῆμον. ἡ δὲ σύγκλη-
τος ἀμιλλανδῶν πρὸς τὸν δῆμον, ἐγραψεν ἐπαγελλῶν τὰς πόλεις ὅσας τὸν Κικέρωνα πρὸς τὴν φυγὴν ἐθε-
ράπευσαν, καὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπαύλους ἀπὸ Κλώδιου διεφάρχει, τελεσιδημοσίους ἀνασταθῆναι.

A τῶν δὲ οὐκ ἄλλοις ἐλάχιστος ἢ τῶν ἀγαθῶν αἰσθητῶν τούτου
λόγος, ἀδουμῶν τὸν Κικέρωνα· καὶ πᾶσαι ἀδελφύμηνοι
φιλοφροσύνην παρέπεμπον αὐτόν. ἐν δὲ Ἰππωνία πόλις ἡ
Λαχέρια, ἢ Οὐίβαθα νῦν καλοῦσιν, Οὐίβιος Σικελὸς ἀ-
νήρ, ἀλλὰ τε πολλὰ τῷ Κικέρωνος φιλίας ἀπολελαυκῶς, καὶ
γεροντῶν ἰσοπαθόντων αὐτῷ πικτόνων ὑπαρχος, οἰκία μὲν
ἐκεῖ ἐδέξατο, ὁ γὰρ εἰς τὴν ἀποδημίαν ἐπηχέμετο. καὶ Γάιος
Οὐεργίνος, ὁ τῆς Σικελίας γρατηγός, ἐν τῶν μάλιστα Κικί-
ρωνι κεχηρημένος, ἐγραψεν ἀπέχεσθαι τῆς Σικελίας. ἐφ' οἷς
ἀθυμῆσας, ὠρμησεν ἐπὶ Βρεντέσιον, καὶ κείθεν εἰς Δυρράχιον
ἀνέμω φορῶν ἀφαιέμενος, ἀπιπύσας αἶτος πελαγίστῳ ἡμέ-
ραν, ἐπαλινδρόμησεν, εἶτα αὐτὸς ἀνήστη. λέγεται ὅτι καὶ
Ἰσχυρίων εἰς Δυρράχιον αὐτῷ, καὶ μέλλοντος ἀποβάνην,
σοφμόν τε τῆς γῆς καὶ σπασμόν ἅμα ἤμειναν τῆς θαλάτ-
της. ἀφ' ὧν σπυρῆσθαι οἱ μαυρικὴ μὴ μόνιμον αὐτῷ τὴν
φυγὴν ἐσάσαι. μετὰ βολῆς γὰρ εἶπε τὰ ταῦτα σημεῖα. πολλῶν δὲ
φοιτῶντων ἀνδρῶν ἰσοπαθόντων, καὶ τῶν Ἑλληνίδων πό-
λεων ἀγαμιλλανδῶν πρὸς αὐτόν, ὅμοις ἀθυμῆσεν καὶ ἀεί-
λυπος διήγε, τὰ πολλὰ περὶ τῆς Ἰταλίας, ὡς περὶ οἱ διεξέ-
ρωτες, ἀφορῶν, καὶ τῶν φρονημάτων μικρῶς ἀγῶν καὶ ἀπει-
νός ἰσοπαθόντων τῆς συμφορῆς γεροντῶν καὶ σπυρῆσθαι, ὡς
ἐκεῖ ἀπὸ τῆς παιδείας συμβεβηκότα τσαύτη πρὸς ἐ-
δόκησε. καί τοι πολλὰ καὶ αὐτὸς ἤξιον τοῖς φίλοις μὴ ῥήτορα
καλεῖν αὐτόν, ἀλλὰ φιλόσοφον. φιλοσοφίαν γὰρ, ὡς ἔργον, ἠ-
ρῆσθαι, ῥητορικῆ δὲ ὀργάνω χρῆσθαι, πολιτευόμενος ἐπὶ τῆς
χρείας. ἀλλ' ἡ δόξα δὲ τὴν τὸν λόγον, ὡς περὶ βαφίω, ἀποκλύσαι
τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ τῶν πολλῶν ἀνομώρῃσθαι πάθη δι' ὁμι-
λίαν καὶ συνήθειαν τοῖς πολιτευομένοις, ἀλλ' ἡ μὴ τις ὁ μάλισ-
τα φυλακτόμενος, οὕτω συμφύροισι τοῖς ἐκτός, ὡς τῶν πρὸς
ἡμᾶς αὐτῶν, οὐ τῶν ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς παθῶν συμμυ-
θεῶν. ὁ δὲ Κλώδιος ἐξελθὼν τὸν Κικέρωνα, κατέσκησε μὲν
αὐτῷ τὰς ἐπαύλους, κατέσκησε δὲ τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τό-
πον καὶ τὴν Ἑλλάδα ἐπαχρόδησε. τὴν δὲ ἄλλω οὐσίαν
ἐπώλησε, καὶ διεκήρυξε καθ' ἡμέραν, μηδὲν ἄνουμῶν
μηδενός. ἐκ δὲ τούτου φοβερός ὦν τοῖς δεξιτοκελικῶς, καὶ
τὸν δῆμον ἀπειμῶν εἰς ὕβριν πολλὴν καὶ δρασύτητα
σπυρῆσθαι, ἐπεχείρει τὰς Πομπηίας, τῶν διεκηρυχθέντων
ἰσοπαθόντων τῶν γρατεινῶν ἀποσφάτων. ἐφ' οἷς ὁ Πομ-
πήιος ἀδελφῶν, ἐκάκιζεν αὐτὸς αὐτόν, πρὸς ἑμῶν τὸν Κι-
κέρωνα· καὶ πάλιν ἐκ μεταβολῆς πρὸς τοῖς ἐγένετο, πρὸς
τῶν κακοδοτῶν αὐτῶν μὲν τῶν φίλων. ἐκ τῆς αὐτοῦ δὲ τῆς Κλω-
δίου, σπυρῆσθαι τῆ βουλή μὴδὲν ἀπὸ μέσου πρὸς ἡμᾶς κω-
ροῦν μηδὲ πρὸς ἡμῶν δημοσίον, εἰ μὴ Κικέρωνι κακοδοτῶν γέ-
νοιτο. τῶν δὲ περὶ Λέιτλον ἰσοπαθόντων, καὶ τῆς ἐπὶ
σεως πρὸς βαδίζουσης, ὡς τε ὠδύσασθαι μὲν ἐν ἀγροῦ
δημάρχοις, Κοίντων δὲ τὸν Κικέρωνος ἀδελφόν ἐν τοῖς νε-
κροῖς, ὡς τε θνητῶν καίμενον, ἀγαθῶν, ὅ, τε δῆμος ἠρ-
χέτο βρεπεσθαι τῆ γνώμη· καὶ τῶν δημοτῶν Ἀννίος Μί-
λων πρὸς τὸν Κλώδιον εἰς δίκην ἀπάγειν βί-
αιώς, καὶ Πομπηίᾳ πολλοὶ συνήλθον ἐκ τε δήμου καὶ
F τῶν πέριξ πόλεων. μετ' ὧν πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὸν Κλώδιον
ἀναστήσας ἐκ τῆς ἀγορῆς, ἐπὶ τὴν ψῆφον ἐκάλεσε τοῖς

κατήκει δὲ Κικέρων ἐκχιδεκάτω μίλι μὲν τὴν Φυγίαν καὶ
 ἑσαύτη τὰς πόλεις χάρι καὶ ἀποδοῖα τοῖς ἀνδράποιοι
 πρὸς τὴν ἀπόδοσιν εἶχεν, ὥστε ὁ ρήθην ὑπὸ Κικέρωνος ὑ-
 γερῶν, ἐνδέεστερον εἶ) τῆς ἀληθείας. ἐφη γὰρ αὐτὸν ἔπι τῆς ὤ-
 μων τὴν Ἰταλίαν φέρουσαι, εἰς τὴν Ρώμην εἰσενεκείν. ὁ-
 που καὶ Κράσσος ἔρως ὠν αὐτὰ πρὸ τῆς Φυγίας, τότε πορο-
 ρύμφο ἀπὸ πύλα καὶ διελύετο, τὰς παρὰ τὴν Ἰταλίαν χερσὶ
 ἰδρῶν, ὡς ἔλεγε, Σηλωτῆ τῶ Κικέρωνος ὄντι. χρόνον δὲ οὐ πο-
 λιὸν Διαλίπων, καὶ πρὸς ἀφύλαξας ἀποδηροῦντα τὸν
 Κλώδιον, ἐπῆλθε μὲν πολλὰν τὰς Καπετωλίαν, καὶ τὰς δὴ
 μὲν χερσὶ δέλοισ ἐν αἷς ἀναγραφαὶ τῆς διακηρύκων ἦσαν,
 ἀπέπασσε καὶ διέφθην. ἔκκαλουῖτος ὁ πρὸς τούτου τῶ Κλω-
 διου, τῶ Κικέρωνος λέγοντος ὡς πρὸς ἀνοῦφους ἐκ πατερίων
 εἰς δὴ μὲν χερσὶν παρέρχοι, καὶ κύριον ὁρῶν εἶ) τὴν περὶ ἰσχυρο-
 των ὑπὸ αὐτῶ. Κάτων ἠγρυμνάκησε καὶ ἀντίπε, τὸν μὲν
 Κλώδιον ἐκ ἐπαμῶν, ἀλλὰ καὶ δις χερσὶν τοῖς πεπολι-
 τδομῶν. δὴν δὲ καὶ βίαμοι ἀποφαινων, αἰαρεσιν ψηφί-
 σασθαι δογματῶν καὶ πρὸς ἔξω ὑποῦτων τὴν σύγκλητον.
 ἐν αἷς εἶ) καὶ τὴν ἑαυτοῦ τῆς πρὸς Κύρῶν καὶ Βυζάντιον
 διοίκησιν. ἐκ τούτου πρὸς ἐκέρουσεν ὁ Κικέρων αὐτὰ πρὸς
 χροῦσιν εἰς ὁρῶν ἐμφανῶς πρὸς ἐλθούσαν, ἀλλ' ὥστε τῆ φι-
 λοφροσυνῆ χερσὶν πρὸς ἀλλήλοισ ἀμειψότερον. μὲν
 ταῦτα Κλώδιον μὲν ἀποκτίνουσι Μίλων καὶ διακέρυμνος Φό-
 νου, Κικέρωνα παρῆσθαι σιωπήσασθαι. ἢ ὁ βουλή φοβηθεῖ-
 σα μὴ κινδυνώδους ἀνδρὸς ἐνδοξου καὶ δημοφδοῦς τῶ Μί-
 λωνος, ἑραχὴν ἤρηται πρὸς τὴν πόλιν, ἐπέβρεψε Πορ-
 πηίῳ ταῦτιν τε καὶ τὰς ἄλλας κείρας βραβεύσασθαι, παρέρχου-
 τα τῆ πόλει καὶ τοῖς δικαστηρίοις ἀσφάλειαν. ἐκ τούτου δὲ τὴν
 ἀρῶν ἐπινοκτῶς ἀπὸ τῆς ἀκρῶν πρὸς ἐλθούσας τοῖς φρασιώ-
 τας, ὁ Μίλων τὸν Κικέρωνα δέισας, μὴ πρὸς τὴν ὄψιν ἀη-
 γεία ἀφῆρασε, χερσὶν ἀφῆρασε, σιωπέσασθαι ἐν
 φορείῳ χερσὶν ἀπὸ πρὸς τὴν ἀρῶν ἡσυχάζειν, ἀρῶν οὐ
 σιωπῶσιν οἱ κείρας, καὶ πληροῦται ὁ δικαστήριον. ὁ δὲ οὐ μόν-
 ον ἰὼ (ὡς εἶπεν) ἐν ὄπλοισ ἀταρῶς, ἀλλὰ καὶ τὰς λέγειν
 μὲν φόβου πρὸς ἑαί, καὶ μόνις ἐπαύσατο παλλίμνος καὶ
 βέμφο, ὅτι πολλὰν ἀρῶν ἀκμὴν τῶ λόγου καὶ εἰσὶν λα-
 βούσας. Δικινίῳ δὲ Μουρῶν φέρουσι δίκην ὑπὸ Κά-
 τωτος, βοηθῶν καὶ φιλοδημῶν ὁρῶν τῶ πρὸς ἀλλοῖν
 ἀημερήσασθαι, μέρῳ ὁρῶν ἀνεπαύσατο τῆς νυκτῶς, ὡς
 ὑπὸ τῶ σφόδρα φροσῆσαι καὶ ἀφῆρασε κακῶς, ἐν-
 ἐδέεστερον αὐτῶ φαίλων. τότε δὲ οὐδὲν τὴν τῶ Μίλω-
 νος δίκην ἐκ τοῦ φορείου πρὸς ἐλθῶν, καὶ παρὰ μὲν τὸν
 Πομπηίον αἷν κατῆρῶν, ὡς πρὸς ἐν φρατοπέδῳ, καὶ
 κύκλῳ τὰ ὄπλα πρὸς ἐλθῶν τὴν ἀρῶν, σιωπέσασθαι,
 καὶ μόνις ἐπῆρξασθαι τῶ λόγου κερσὶν ἀνοῦφους ὁ σῶμα, καὶ
 τὴν φωνίῳ ἐπῆρξασθαι, αὐτῶ τῶ Μίλωνος ἀταρῶς καὶ
 ἀφῆρασε παρῆσθαι τὰς ἀρῶν, καὶ κέρυμνος ἀφῆρασε καὶ
 μετῶρα εἰς τῶ φαίλων ἀπαξίωσαντος. ὁρῶν οὐχ ἠκί-
 σα δοκεῖ σιωπῶν αὐτῶ ἠγῆσθαι τῆς καταδίκης. ἀλλ' ὄγῳ
 Κικέρων ἀφῆ ταῦτα φιλέταρῳ μᾶλλον ἢ δειλῶς ἔδοξεν
 εἶ). γίνεται δὲ καὶ τῶ ἱερέων, οἷς ἀρῶν Ρώμαῖοι κα-
 λούσιν, αὐτῶ Κράσσου τοῦ νέου, μετὰ τὴν ἐν Γάρθοισ αὐτῶ τελευτή. εἶτα κέρυμνος λαχῶν τῆς ἐπαρχῶν Κι-
 λικίας, καὶ φρατῶν ὄπλιτῶν καὶ δεσχιῶν, ἰππέων δὲ δεσχιῶν ἑξακτοῖσι, ἐπῆλθε. πρὸς ἑαρῶν αὐτῶ, καὶ
 τὰ πρὸς Καππαδοκίαν Ἀειβαρζανῆ τὰ βασιλεῖ φίλα καὶ πειθῶν πρὸς ἑαρῶν. ταῦτα τε δὴ παρῆ-
 σασθαι καὶ σιωπήσασθαι ἀμέμπτως ἀτερ πολέμου· τοῖς τε Κίλικας ὄρῶν πρὸς ὁ Γάρθῶν πρὸς ἑαρῶν Ρώμαῖων,

A Reuerfus ab exilio Cicero est mense decimo sex-
 to, tantaq; municipiorū omnium laetitia & fauore
 Irominum proditum ei obuiam est, vt quod iacta-
 uit postea Cicero, minus esset vero. Ait enim Italię
 se humeris reportatum. Siquidem ipse quoque
 Crassus, qui gesserat ante exiliū cum eo inimici-
 tias, magno studio tunc ei occurrit, rediitq; cum
 eo in gratiam, indulgens, vt ferebat, filio Publico
 xmulto Ciceronis. non multo interiecto spatio,
 quum captaffet oportunitatē Cicero per absentiam
 Clodii, magna frequentia scandit in Capito-
 lium, tabulasq; quę acta continebāt Clodii tribu-
 B natus, reuulsit corruptiq;. De eo querēte Clodio,
 nō ritē respondit eum Cicero ex patriciis aspira-
 se ad tribunatum, neque esse eius actorum quic-
 quam ratum. Quo offensus restitit Cato Cicero-
 ni, non in gratiam Clodii, (quippe cui displicerēt
 istius actiones.) verū graue contendit esse neq;
 tolerandum, vt aboleret senatus tam multa decre-
 ta & acta: in quibus continerentur etiam ea quę
 in Cypro & Byzantii ipse gesserat. Hinc offensio
 extitit inter Ciceronem & Catonem: quę in ini-
 micitiam tamen non erupit apertam, tantū fre-
 quentiorem consuetudinem diremit. Sub hęc
 Clodium occidit Milo. Defensorem hic in iudi-
 cium adductus adhibuit Ciceronem. At senatus
 timens ne viro claro & acri reo ciuitatis quies tur-
 baretur, permisit Pompeio vti huic & ceteris iu-
 diciis præesset, præsidiumque haberet ad securi-
 tatem vrbis & iudiciorum. Quum ille ante lucem
 summa fori cum armatis infedisset, metuens Mi-
 C lo ne spectaculo insolito Cicero territus minus
 rectē causam diceret: persuasit ei vt lectica dela-
 tus in forum, quiesceret dum conuenirent iudi-
 ces, & frequens esset corona. Enim verò non mo-
 dō scilicet in bello illo timidus erat, sed accede-
 bat etiam ad dicendum trepidus, ac multis in cau-
 sis vix tandem horrere & tremere medio desine-
 bat ardore & statu orationis. L. Murænam, quem
 accusauit Cato, defensurus, totam noctem lucu-
 brauit, dum Hortensium contendit, cuius mirē
 placuerat oratio, superare: vt præ nimia sollicitu-
 dine & vigiliis ita affecerit valetudinem, vt cōce-
 dere illi videretur. Actunc vt ad iudicium Milo-
 nis lectica delatus fuit, & Pompeium contempla-
 tus locis superioribus velut in castris confidentē,
 atque circumfulgens vndiq; armis forum, obstu-
 puit, & orationem ægrē cum tremore corporis &
 linguę hæsitantia exorsus est: quū Milo ipse forti
 E animo & celso præstō esset certamini, nec capil-
 los demittere, vel sumere atram vestē sustinuisset.
 quod maximum momentum fecisse apparet ad e-
 ius damnationem. Ceterū Cicero ex eo anxius
 potius de salute amicorū fuisse, quàm timidus ha-
 bitus est. Augur factus est loco Crassi iunioris, qui
 apud Parthos ceciderat. Hinc sortitus prouinciā
 Ciliciam, & exercitum duodecim millium pedi-
 tum, & duorū millium sexcentorū equitū, soluit.
 Iniunctum ei fuit insuper vt Cappadociam Ario-
 barzani regi cōciliaret & dicto audientē prestaret.
 quod confecit & cōposuit sine armis, & multa cū
 gratia. Ciliciam cernēs ad Parthicam Romanorū

cladem & tumultum Syriae suspenfam, leni imperio placavit. Dona ne à regibus quidem accepit oblata. Cenas prouinciales remisit. Ipse probos & doctos viros in dies conuiuio excepit, non sumptuosè sed liberaliter. Domus eius carebat ianitore. Decumbentem conspexit nemo, sed manè cōsistens aut inambulans pro cubiculo comiter appellabat salutatores. Neminem dicitur virgis cecidisse, nec vestem vllius lacerasse, neque ira prouectus aut multæ cauda dictum iccisse in quenquam contumeliosum aut probrosum. Quū multam pecuniam publicam cōperisset auersam, ciuitates locupletauit, & resolutibus auersa nulla præterea pœna imposta integram famam conseruauit. Bellum etiam attigit, latronesq; qui Amanum tenebant, fudit fugauitq;: vnde appellatus ab exercitu imperator est. Cœlio oratori, vt pantheras sibi ex Cilicia Romam mitteret ad ludos roganti, cum iactantia aliqua rerum suarū rescripsit non esse in Cilicia pantheras, in Cariam fugisse, querentes in communi pace secum tantum geri bellum. Prouincia decedens primū Rhodum appulit, inde hæsit libenter pristinae desiderio conuersionis Athenis. Visis ibi excellentissimis doctrina viris, salutatisq; quos tunc ibi habebat amicis & familiaribus, celebratus à Græcia eximiis honoribus, tandè ad urbem regressus est, vbi res iam quasi ex incendio in bellum exarserat ciuile. Quum verò decerneret ei triumphum senatus, malle ait se facta concordia Cæsaris sequi currum. Priuatim autem consuluit vtrique, hinc Cæsari multa scribens, hinc obtestans Pompeiū: vtrunque verò demulcens ac confirmans. Sed quum esset res deplorata, & Cæsare inuadente Pompeius urbem relinquens cum multis & primariis fugam caperet, huic se fugæ non coniunxit Cicero, sed Cæsari existimatus est adherere. Constat sanè multum eum animo in vtramque partē fluctuatum & anxium fuisse. Scribit enim in epistolis, Vtrò te conuertas? Speciosam habet Pompeius & honestā belli materiam, paratior est Cæsar, rectiusq; sibi & amicis consulit. Itaque quem fugiam habeo, non habeo ad quem fugiam. Cæterum vt Trebatius, vnus ex Cæsaris familiaribus, significauit ei per literas, Cæsarem arbitrari ipsum esse suarum partium debere, & suæ confortem spei: sin hoc ei non permitteret ætas, in Græciam vt conferret se, ibique neutri parti addictus quieti suæ consuleret. Miratus nihil ipsum ad se Cæsare scripsisse Cicero, cum stomacho respondit, Nihil se indignum rebus suis gestis facturum. Eiuscemodi sunt quæ scripsit in epistolis. Profecto in Hispaniam Cæsare, nauigauit extemplò ad Pompeium. Ac cæteri quidem gauisi aduentu eius sunt: Cato, vbi eum vidit, obiurgauit eum grauius, remotis arbitris, quòd esset Pompeium sequutus. Sibi quidem parum honestū fore si, quas à principio probasset, eas reliquisset reipubl. partes: ipsum verò, qui plus profuturus patriæ & amicis esset si domi manens medius rebus ad euentum moderaretur, temerè nunc nulla compulsam necessitate hostem factum Cæsari esse, & ad tanti discriminis illuc venisse societatem. Cum hæ rationes sententiam commutauerunt Ciceronis,

Α και τον εν Συρία γεωτερισμον επηρημυοις, κατεπαυεν ημερωσ δρχων. και δωρα μηδ σδδε τω βασιλεων διδοντω. ελαβε, δειπνων δε τοις επαρχικις δηηκεν. αυτος ε καθ ημεραν τοις χαλειναισ ανελαμβαιεν εστιασειν, ου πολυτελασ, δλλ ελθθειωσ. η δι οικια θυρωρον σδκ ειχεν, σδδι αυτος ωφθη και χακειμυοσ σω σδδενοσ, δλλ εωθεν εσως η πατιωσ σδδε τδ δαμαπιου, τοις ασπαζομυοις εδδξειοτο. λεγεται δε μητε ραβδοισ αικισαοσαι τιηα, μητ εαθητα παειοσαι, μητε βλασφημιασ σω οργησ, η ζημιασ παρεσβαλειν μη σρεων. αυδρων δε πολλα τω δημοσιων κεκλεμμυα, ται τε πολεισ δπορεισ εποιισε, και τοις δποτινοιται, σδδεν τουτου πλειον παγονται, οπι τιμοισ διεφυλαξεν. ηφαλο ε και πολεμου, λησασ τω σδδε τοι Αμαρον οικουωτων θελαμυνοσ. εφ ω και αδοκρεατωρ σω τω σραμω τω ανηροδωη. Κεκιλιου δε τδ ρηπεροσ δεομυου παραδαλφσ αυτω σφοδρινα θεαν εισ Ρωμω εν Κιλικιασ δποσειλαι, και κλωπιζομυοσ οπι τοισ πεπαρημυοισ, γραφει παρσ αυτον σδκ εη παραδαλφσ εν Κιλικια. πεφουληται γδ εισ Καριασ, αγανακουσασ οπι μοναι πολεμουωται, πδρυτων ειριωωω χοντων. πλιωον δι δπο τησ επαρχιασ, τδπο μη Ρωδια παρεσεχε, τδπο δι Αθωωασ σιδιετεριφει ασμενοσ, ποθα τω παλαμ δλατρεωων. αυδρασι δε τοισ παρσ τοισ δπο παιδειασ συληνομενοσ, και τοισ τοτε φιλοισ και σιμηθησ ασπασιμυοσ, και τα παρσποισα θαυμαδεις σω τησ Ελλαδοσ εισ τιω πολιν επδρηλητην, ηδη τω παρηματων ωσ παρ σω φλεγμοησ αφισαμυων παρ τον εμφυλιον πολεμον. εν μηδ οτω τη βελη φηφιζομυων αυτω δριαμυοσ, ηδρον αυ εφη σδδραχλουησησ Καισαρι δριαμυοδοντι, συμβασεων ημοδωων. ιδια δε σιμεωουλθε, πολλα μη Καισαρι γραφωσ, πολλα δε αυτω Πομπηιου δεομυοσ, παρημωων ενεατερον η παρημωουμυοσ. ωσ δι ω ανηκεσα, η Καισαροσ εσδδραχμυοσ, Πομπηιοσ σδκ εμεινεσ, δλλα μω πολλα και αγαθων αυδρων η πολιν δζελιπε, τω τησ μη απελειφθη τησ θυγησ ο Κικερων, εδδδε δε Καισαρι παρσ ηησασ. και δηλοσ εστι τη γωμη πολλα ριτωαδεις επ αμφοτερα και δισπαηησασ. γραφει γδ εν ταισ οπιτωλαισ, Ποτερωσε χηη φεπεσασ; Πομπηιου μη ενδουζον και καλιω σω οησιν παρσ τον πολεμον εχοντοσ, Καισαροσ δι αμεινον τοισ παρσμασι χηημυοσ, η μαλλον εαυτον και τοισ φιλοισ σωζοντοσ; ωστ εχιν μηδ ονφυγη, μη εχιν δε παρσ ον φυγη. Τρεβαπιου δε πνοσ τω Καισαροσ εταρωσ γραφωσ οπιτωλαιω οπι Καισαρ οιεται δειν, μαλιστα μη αυτον δζεταζεσσαι μη αυτ, και τω ελπιδων μετεχην ει δι αναδυσται δλα ηησασ, εισ τιω Ελλαδα βαδισην, και χει και ηημυοσ ησυχιασ ανην, σκποδων αμφοτεροισ ημοδωων. θαμιασασ ο Κικερων οπι Καισαρ αυτοσ σδκ εγραφεν, απεκειναλο παρσ οργωω, ωσ σδδεν ανδξιοσ παρσ εη τω πεπολιτευμυων. τα μηδ οτω εν ταισ οπιτωλαισ γραμμυα, τω αυτω εστι. τδ δε Καισαροσ εισ Ιβηριασ απασεαητοσ, δθουσ ωσ Πομπηιον επλδουε. η τοισ μηδ αλλοισ ασμενοσ ωφθη, Κατων δι αυτον ιδων, ιδια πολλα και τι μεμφε

νωισα εκει παρσ ε δποβαινον ηρμोजετο, και σδδενα λογιμονουδ ελ αλαθησ πολεμιοσ γερονεαι Καισαρι, και σσουπυ μεθεξοντα κινδωου δδρ ηκειν. οωτοι δε δη του Κικερωνοσ ανετρεφον οι λογοι τιω γαμωω, EEEE ij

καὶ ὁ μέγα μηδὲν αὐτῷ χεῖρασαι Γομπήιον. αἴπιος δὲ ἰὼ
 αὐτός, ὅτι δρομόδμος μετὰ μέλασαι, φλαυρίζων δὲ τοῦ
 Γομπήιον τὴν πρῶτον, καὶ πρὸς τὰ βουδύρια
 δεκλαμῶν ὑποούως, καὶ τὸ πρῶτον ἀποφειν πὶ καὶ λέ-
 γην χεῖρεις τοῖς συμμάχοις, ὅτι ἀπεχόμενος ἄλλ' αὐ-
 τὸς μὴ ἀγέλατος αἰεὶ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ φρατοπέδῳ καὶ σκυθρο-
 πῶς, ἐτέροις δὲ παρέχων γέλασαι μηδὲν δεομένοισι. βέλιον
 δὲ καὶ τούτων ἰλίγα πρῶτον ἀφαιδα. Δομιτίου βίου αἰθερο-
 πον εἰς πᾶσιν ἠγεμονικῶν ἀγχιος οὐ πολεμικῶν, καὶ λέγον-
 τος ὡς ὅτι πρὸς τὸν ἔχον ἔστι καὶ σάφρων, Τί οὖν (εἶ-
 πεν) ὅτι ὅτι ἔχον αὐτὸν τοῖς τέκνοις φυλάσσει; ἐπαγωγῶν B
 πῶν δὲ πρὸς Θεοφάνην τὸν Λέσβιον, ὡς ἰὼ ἐπὶ φρατοπέ-
 δῳ πικτόνων ἐπαρχος, ὡς δὲ πρῶτον ἀφαιδα Ρωδίοις τὸν
 ἑσλὸν ἀποβαλόντας, Ἡλίον (εἶπεν) ἀγαθὸν ἔστι, ὁ Γραμ-
 καὶ ἐχὼν ἐπαρχον. Καίσαρος δὲ καλοφροῦτος τὰ πλείστα, καὶ
 ἔχον πῶν πολιορκητῶν ἀδελφῶν, Λέντιον μὲν εἰπόντι πω-
 ἴα ἀφαιδα ἑσλὸν εἶ) τοῖς Καίσαρος φίλοις, ἀπεκείνατο,
 Λέντιος ἀδελφῶν δεομένῳ Καίσαρι. Μαρίνου δὲ πῶν ἠγχιος
 ἔξ Ἰταλίας νεώσι, καὶ λέγοντος ἐπὶ Ῥώμῃ φημι ὅτι περ-
 τεῖν ὡς πολιορκητῶν Γομπήιος, εἶτ' ἐξέπλευσας (εἶπεν)
 ἴνα τὸ πῶν πρὸς αὐτὸν θεασάμενος; μὲν δὲ τὴν ἠγχιαν C
 Νομίου μὲν εἰπόντος ὅτι δεῖ χεῖρας ἐλπίδας ἔχον· ἐπὶ γὰρ
 ἀετοῖς ἐπὶ φρατοπέδῳ τὸ Γομπήιον λελεῖφθαι· καλῶς
 αὖ (εἶπεν) παρήνεις, εἰ καλοῖσις ἐπολεμοδότην. Λαβίωδ' δὲ
 μερτεῖταις πῶν ἰσχυροδότην, καὶ λέγοντος ὡς δεῖ πρῶτον
 ἀφαιδα Γομπήιον, Οὐκ οὖν (εἶπεν) ἑσληνηματὶ τούτῳ
 χεῖρασαι νῦν ἀποβελήκαμεν ὁ φρατοπέδον. Ἄλλὰ γὰρ
 ἠγομῶν τῆς καὶ Φαράσον μάχης, ἧς οὐ μετέχε δι' ἀρρω-
 σίαν, καὶ Γομπήιον φυγόντος, ὁ μὲν Κάτων καὶ φράτωμα
 συχρὸν ἐπὶ Δυρράχῳ, καὶ ἑσλὸν ἔχον μέγαν, ἐκείνον ἠγχιου
 φρατηρεῖν καὶ νόμον, καὶ ὁ τῆς ὑπατείας ἀξίωμα πρὸς D
 χεῖρα. διαδομένους δὲ τὴν πρῶτον ὁ Κικέρων, καὶ ὅλως
 φάτων ὁ συφρατῶν ἀφαιδα, παρ' ὅσων ἠλθεν ἀγαρεθῶν,
 Γομπήιον τὸ νέον καὶ τῶν φίλων πρὸς ὅσων ἀποκαλυπ-
 τῶν, καὶ τὰ ξίφη ἀσασαμένων, εἰ μὴ Κάτων ἐστὶς, μόλις
 ἀφείλετο καὶ διώκεν αὐτὸν ἐπὶ φρατοπέδου. κατὰ τῶν
 δὲ εἰς Βρετανίαν, ἐπὶ αὐτὰ διέτριβε, Καίσαρος πρὸς ἀφαιδῶν
 βραδυόντα ἀφαιδῶν ἐπὶ Ἀσία καὶ πρὸς Αἴγυπτον ἀγο-
 λίας. ἐπεὶ δὲ εἰς Τάρανθα καθαρμισμένος ἀπηγγέλλετο, καὶ
 πρὸς πρῶτον, ἐκείθεν εἰς Βρετανίαν ἔωρμησε πρὸς αὐτὸν,
 οὐ πόμῳ μὲν ὡς διέλεπτις, ἀλλ' οὐ μὲν πολλὰν παρόντων E
 ἀνδρῶν ἔχον καὶ κραδῶντος λαμβάνειν πείρα. οὐ μὲν
 ἐδέσπει αὐτῷ πρὸς αὐτὸν πρὸς ἀξίαν εἶπειν. ὁ γὰρ Καίσαρ
 ὡς εἶδεν αὐτὸν πολὺ πρὸς τῶν ἄλλων ἀποδύσθαι, κατέβη
 καὶ ἠσάσατο, καὶ ἀφαιδῶν μόνον συχρὸν ἀφαιδῶν ἐ-
 δὸν πρὸς ἠλθεν. ἐπὶ δὲ τούτῳ διέτριβ' ἐπὶ καὶ φιλοφρονοῦ-
 μένος, ὡς τε καὶ γὰρ φαιδῶν ἐξέμειον Κάτωνος, ἀπ-
 χεῖρα φων, τὸν τε λόγον αὐτῷ καὶ τὸν βίον, ὡς μάλιστα πρὸς
 Γαερκίους ἐοικῶτα καὶ Θεραμῶντες, ἐπαμνῶν. ὁ μὲν οὖν
 Κικέρωνος λόγος, Κάτων, ὁ δὲ Καίσαρος, Ἀντικέτων
 ἐπιγεγραπταί. λέγεται δὲ καὶ Κοίντου Λιλαίου δικίω F
 φάτωντος, ὅτι τῶν Καίσαρος πολεμίων εἰς ἐγχερόναι. καὶ
 Κικέρωνος αὐτῷ βοηθῶντος, εἶπειν τὸν Καίσαρος πρὸς
 τοῖς φίλοις, Τί καλύει ἀφαιδῶν χεῖρα Κικέρωνος ἀφαιδα
 λέγοντος, ἐπεὶ πάλα κατέβη πονηρῶς ἀπὸ καὶ πολέμου; ἐπεὶ δὲ πρὸς ἀφαιδῶν λέγειν ὁ Κικέρωνος πρὸς φάτωντος ὅτι οὐκ

μερτεῖταις πῶν ἰσχυροδότην, καὶ λέγοντος ὡς δεῖ πρῶτον ἀφαιδα Γομπήιον, Οὐκ οὖν (εἶπεν) ἑσληνηματὶ τούτῳ χεῖρασαι νῦν ἀποβελήκαμεν ὁ φρατοπέδον.

tum quod non magnopere eius opera Pompeius
 vteretur: cuius rei fuit ipse tamen in causa. Quip-
 pe aperte prae se ferebat poenitere ipsum consilii sui.
 Ridebat etiam apparatus Pompeii, nulla confi-
 lia fatis animo eius ut placebant, neque a dictoriis
 & facetiis abstinebat in socios iaciendis: verum
 quum vultuosus ipse per castra incederet & tristis,
 aliis non perinde animatis risum excitabat. Ope-
 rapretium autem est nonnulla ex his attexere.
 Quum Domitius hominem imbellem ad prae-
 cturam prouheret, diceretq; probum virum &
 modestum esse, Quin igitur, inquit, tutorem hunc
 liberis tuis seruas? Commendantibus quibusdam
 Lesbium Theophanem, qui praefectus fabrum e-
 rat in castris, quod egregie Rhodios, quum ami-
 fissent classem, esset consolatus, Quanti interest,
 inquit, Graecum habere praefectum! Quum es-
 sent Caesari praelia ferè secunda, & ille ipsos penè
 obsideret, nuntiari dicenti Lentulo amicos Caesa-
 ris contracto vultu esse, respondit, Narras malè
 eos Caesari velle? Quum Martius quidam ex Ita-
 lia recens aduenisset, referretq; rumorem Romae
 increbuisse obsideri Pompeium, Et tu, inquit, huc
 nauigasti quò tibi fidè oculis faceres? Fuso Pom-
 peio, quum hortaretur ad bene sperandum No-
 nius: septem enim superesse in castris Pompeii a-
 quilas: Rectè moneres, inquit, si pugnandum cum
 graculisset. Quum certis fretus oraculis de-
 monstraret Labienus fore Pompeium victorem,
 Scilicet, inquit, hoc strategemate subnixi castra
 nunc amifimus. At enim secundum Martè Phar-
 salicum, cui valetudinis causa non interfuit, ut fu-
 gi Pompeius, Cato, qui magnas copias & classem
 habebat Dyrrhachii, contendit ut exercitui Cice-
 ro cum imperio praesset: ita conueniens legibus
 esse, quod dignitate consulari praecelleret. Cice-
 ro, quia repudiaret imperium, planeq; detrecta-
 ret eorū arma sequi, pene fuit interemptus, Pom-
 peio adolescente eiusq; amicis proditorem eum
 vocantibus & gladios distringentibus, ni obstitis-
 set Cato, qui agrè eripuit eum & castris eduxit.
 Ut appulit Brundusium, substitit ibi, Caesare pro-
 pter occupationes in Asia & Aegypto morantem
 opperiens. Vbi applicuisse allatū eum est Taren-
 tum, atque illinc pedestri itinere progredi Brun-
 dusium, perrexit ad eum, spe illa quidè dubia, ve-
 recundans tamen multis praesentibus inimici ani-
 mum & victoris experiri. Atqui nihil fuit opus ei
 vel facere vel dicere praeter dignitatem suam. Ut
 enim longè praeceteris conspexit Caesar occurren-
 tem, ad pedes digressus salutauit eum, multorum-
 que viam stadiorū cum solo fermocinans procef-
 sit. Deinceps etiam eum perpetuò & coluit & hu-
 manitate sua complexus est, ut quum scripsit in
 laudem Catonis Cicero orationem, ipse ex aduer-
 fo scribens dictionem eius & vitam sicut Periclis
 germanissimam & Theramenis extolleret. Ora-
 tio Ciceronis, Cato: Caesaris, Anticato titulum ha-
 bet. Perhibent, quum accufaretur Ligarius quod
 hostis Caesaris fuisset, defendēte reum Cicrone,
 dixisse ad amicos Caesarem, Quid obstat quin Ci-
 ceronē tanto intervallo audiamus dicentē, quan-
 do istum quidem iam dudum constat improbum
 hominem & hostem nostrum esse? Postea verò
 quàm Cicero dicere orsus mirificè eum mouit,

Αντωνιος ὁ ἑτάμου μνηστὴς ἐν ταῖς παρὰ τοῖς Φιλιππηκῶν
 ἀπὸ γαφῶν, ἐκβαλὼν αὐτὸν φησι γυνάμει παρ' ἧ ἐγήρα-
 σε, χαλεπῶς ἀματ' οἰκουεῖται ὡς ἀπαρτὸν ἐξ ἀσφατὸν
 παρὰ σκώπιαν Ἐκκέρωνος. γήμει δὲ αὐτῷ, μετ' οὐπο-
 λιῶν γρόνοι ἢ θυγάτηρ ἀπέταγε τίκτουσα παρὰ Λέντιου. τῆ-
 τω γὰρ ἐγαμήθη μετ' αὐτῷ Γείσωνος τῆ παρὰ τέρου ἀδρός τε-
 λωτῶ. καὶ σιωπῆτον μὲν ἔπι τῶν παρὰ μνηστῶν τῶν Εκκέρ-
 ρωνι παρὰ γόθεν οἱ φιλόσοφοι· βαρέως δὲ ἀγὰρ ἴσθηκε ὁ
 συμβεβηκός, ὡς τε καὶ τῶν γαμηθῆσαν ἀποπέμφατος δὲ
 ξασαν ἠδὲ τῶν τῆ τελευτῆ τῆς Τυλλίας. τὰ μὲν οὖν κατ'
 αἶχρον οὕτως εἶχε τῶν Εκκέρωνι τῆς δὲ ἔπι Καίσαρα σιωπῶ-
 μῆκος παρὰ ξέως οὐ μετέχε, καὶ παρ' ὧν ἐταίρος ἐν τοῖς μάλι-
 σα Βερούτου, καὶ βαριώεσθαι τὰ παρὰ τῶν καὶ τὰ πάλαι πο-
 τῶν παρὰ γαμάσθαι δοκῶν, ὡς ἔτερος ὁσθῆς. ἀλλ' ἐδῆσαν οἱ
 ἀνδρες αὐτῶν τῶν τε φύσιν, ὡς ἐδῆσαν τὸ λῆμν, τὸν τε γρόνον, ἐν
 ὧ καὶ ταῖς ἐρῶν μῆρες αὐτῶν φύσειν ἔπιλείπει ὁ παρὰ εἶν. ὡς
 δὲ οὖν ἐπέπαρτο τοῖς παρὰ Βερούτον καὶ Κάσιον ὁ ἔργον,
 καὶ τῶν Καίσαρος φίλων σιωπῶν μῆρον, αὐτῶν δὲ οὐδὲ ἐμφυ-
 λίοις πολέμοις παρὰ πετῆ γῆρας αὐτῶν πόλιν· Αὐτῶν μὲν
 ἑσπῶν τῶν βουλιῶν σιωπῶν γαγε, καὶ βαρέως ἀπαρτὸν
 παρὰ ὁμοιοῖας, Εκκέρων ὁ πολλὰ παρὰ τ' καὶ γρόν οἰκείως διελ-
 θῶν, ἐπέισε τῶν σύγκλητον, Αὐτῶν οὐ μίμνησαι μῆριν, ἀ-
 μνηστῶν τῶν ἔπι Καίσαρι ἠφίσασθαι, νεῖμα δὲ τοῖς παρὰ
 Κάσιον καὶ Βερούτον ἐπαρχίας· ἐχε δὲ τῶν τῶν παρὰ οὐδῆ.
 ὁ γὰρ δῆμος, αὐτὸς μὲν ἀφ' ἐαυτοῦ παρὰ οἰκῶν ἐξαρτῆς, ὡς εἶδε
 τὸν νεκρὸν ἐκχεμίζομενον δι' ἀγροῦς, Αντωνίου δὲ ἐν τῶν
 ἐσθῆτα δειξάσθαι αὐτοῖς αἵματος κατὰ πλεων, καὶ κεκομμέ-
 νῶν πύτη τοῖς ξίφεσιν, ἐκμανέντες ἑσπ' ὀργῆς, ἐν ἀγροῦ
 ζήτησιν ἐποιούτω τῶν ἀνδρῶν, καὶ πῦρ ἔχοντες, ἔπι τῶν οἰ-
 κίας ἔτεον, ὡς αὐτῶν οὐκ ἔχοντες. οἱ δὲ τῶν μὲν τῶν παρὰ πεφυ-
 λάσθαι διέφυγον τὸν κίνδυνον, ἔτερος δὲ πολλοῖς καὶ με-
 γάλους παρὰ δοκῶντες, ἐξέλιπον τὴν πόλιν. αὐτῶν οὖν ὁ Αν-
 τῶνιος ἐπῆρτο, καὶ πᾶσι μὲν ἴσθαι φοβερός ὡς μοναρχήσων, τῶν
 δὲ Εκκέρωνι φοβερώτατος. ἀπαρτὸν μὲν οὖν τε γὰρ αὐτῶν πᾶ-
 λιν ὄραν τῶν δυνάμιν ἐν τῆ πολιτείᾳ, καὶ τοῖς παρὰ Βερού-
 τον ἔπι τῆδεῖον εἶδως, ἤρθετο παρὰ ὄντι. καὶ που τῶν παρὰ
 πῆρχον ἑσπ' ἰσθῆς αὐτοῖς παρὰ ἀλλήλους καὶ τῶν τῶν βίων
 ὁμοιοτήτῃ καὶ ἀπαρτὸν. ταῦτα δειξάσθαι ὁ Εκκέρων, παρὰ
 τον μὲν ὄρμησε παρὰ οὐδῆ τῆς Δολοβέλλα σιωπῶν κλειδοσθαι
 εἰς Συρίαν. ἐπεὶ δὲ οἱ μέλλοντες ἑσπ' ἀπῆλθον μετ' Αντῶ-
 νιον, Ἰρπίος καὶ Γάσας, ἀνδρες ἀγαθοὶ καὶ ζηλωτῶν τοῦ
 Εκκέρωνος, ἐδέοντο μὴ σφᾶς κατὰ λιπεῖν, ἑσπ' ἀπαρτὸν
 κατὰ λυσθῆν Αντῶνιον ἐκείνου παρὰ ὄντος· ὁ δὲ οὐτ' ἀπῆλθον
 πᾶσι πᾶσιν, οὐτε πᾶσι δῶν, Δολοβέλλα μὲν εἶασε χαίρῃν,
 ὁμοιοτήσας δὲ τοῖς παρὰ τὸν Ἰρπίον ὁ ἔτερος ἐν Αὐτῶν
 ἀφῆσθαι, ὅταν δὲ ἐκείνοι παρὰ ἀπαρτὸν τῶν ἀρτῶν, ἀ-
 φῆσθαι πάλιν, αὐτὸς καὶ ἑαυτὸν ἐξέπλῆσε. γῆρας δὲ
 δὲ παρὰ τὸν πλοῦν ἀπαρτὸν, καὶ λόγων ἀπὸ Ρώμης (οἷα
 φιλεῖ) καὶ τῶν παρὰ σπῶντων, μέγα μεμῆσθαι μὲν Αντῶ-
 νιον γαμασθῆν μετὰ οὐλίω, καὶ πᾶσι παρὰ πῆν καὶ πολι-
 τῶν παρὰ τῶν σύγκλητον, ἐδῆσαν δὲ τῆς ἐκείνου παρ-
 οἰσίας τὰ παρὰ γαματα, μὴ τῶν ἀρτῶν ἔχῃν ἀπαρτὸν κα-
 ταμεμῆσθαι αὐτὸς αὐτοῦ τῶν πολλῶν ἀπαρτὸν ἀνῆλθον, ἀνῆλθον
 ἐλπίδων· ὅσοτον πληθὸς παρὰ τῶν ἀπαρτὸν ἐξέχουσι, καὶ γῆρας
 καὶ τῶν εἰσόδων αὐτῶν δειξάσθαι καὶ φιλοφροσυνῶν. τῆ δὲ ὕπεραία
 βουλιῶν σιωπῶν ἀπαρτὸν Αντωνίου,

A Antonius in orationibus quas contra Philippicas
 scripsit, ubi mentionem facit harum nuptiarum,
 uxorem eum memorat, apud quam consenuerat,
 eiecisse, simul festiue domi residem ut ignauum
 & imbellem mordens. Non diu sub has nuptias
 filia eius apud Lentulum decessit ex partu. huic
 enim priore defuncto viro Pisone nuptum data
 fuerat. Ad Ciceronem consolandum undique
 concurrerunt philosophi. nam hunc casum tulit
 acerbissime, ut etiam nouam nuptam, quod mor-
 te Tullia videretur exultasse, repudiauerit. Ac
 domi quidem ad hunc modum Ciceronis res ha-
 bebant. Conspirationis in Caesarem, quamuis
 summa esset familiaritate cum Bruto coniunctus,
 & praesentem rerum statum inique ferre, pristi-
 namque expetere republ. ut nullus alius existi-
 maretur, non fuit confors. Metuerunt illi cum e-
 ius naturam, ut parum animosam, tum aetatem,
 qua vel firmissima ingenia deficit audacia. Ut er-
 go perpetrarunt Brutus & Cassius hoc facinus, &
 cotione Caesaris amicorum periculum fuit ne ci-
 uili bello denuo implicaretur ciuitas: Antonius
 consul conuocato senatu pauca de concordia dif-
 feruit, Cicero vero, multa commemorans tempori
 accommodata, induxit patres ut Atheniensium
 exemplo omnium sub Caesare actorum decerne-
 rent obliuionem, praeterea ut Cassio & Bruto pro-
 uincias darent. sed nihil horum effectum habuit.
 Siquidem populus, sua sponte in commiseratio-
 nem praecipit, ut effertur per forum cadauer Caesa-
 ris conspexit, Antonio inde vestem Caesaris ei o-
 stendente oppletam cruore & gladiis undiq; per-
 fossam, ira furis inuestigauit in foro percussores,
 & cum ardentibus titionibus ad aedes eorum in-
 flammandas concurrat. Verum illi, quod praeca-
 uissent, periculum hoc quidem declinauere: sed
 quia multa videbant & ingentia proposita alia. ces-
 serunt vrbe. Hic vero Antonius exemplo sustulit
 animos, omnibusque fuit terrori, Ciceroni ma-
 xime. Nam crescere quum rursus opes eius cer-
 neret in republ. sciens cupidum esse Bruti, praesentiam
 eius moleste ferebat. Et vero etiam ob v-
 triusque dissimilitudinem & diuersitate morum
 suberat & ante materia nonnulla inter eos suspi-
 cionis. Hac metuens Cicero, statuit primum le-
 gatus in Syriam cum Dolobella proficisci. Verum
 quia consules designati, Hircius & Pansa, egregii
 ciues atque amuli Ciceronis, ne desereret se pre-
 cabantur, pollicentes Antonium se ipso praesente
 oppressuros: herens Cicero inter spem & metum,
 Dolobellam missum fecit, Hircio aetatem se A-
 thenis acturum, atque vbi magistratum ille in-
 fet, recepit recursurum. Ita solus nauigauit. Mora
 in cursu intercedere, quum recens Roma, ut solet,
 nuntiatum esset plane immutatum esse Anto-
 nium, omniaque agere & instituere ex senatus au-
 thoritate, neque deesse quicquam ad remp. optime
 constituendam, nisi ipsius praesentiam: reprehendens
 ipse metu anxium suum repetit urbem. Neque
 vero prima eum spes sefellit. Adeo frequentes ei
 obuiam effusi sunt, salutationesque & amplexus ad
 portam & ingressum eius propere integrum diem
 consumpsere. Postridie senatum habente Antonio,

τον μὲν Αντωνιον δὲ κρούσει καὶ κατασείσει, καὶ πολεμῆ
 σοντας αὐτῶ τοὺς δύο ὑπάρχουσιν Ἰρπιον καὶ Γάισαν, δὲ πέπε-
 ςε Κάσαρι ὃν ῥα δδύχους καὶ στρατηγικὸν κόσμον, ὡς δὴ πο-
 πολεμῶν τῆς πατρὸς, ἐπέισε ψηφίσασθαι τὴν συγ-
 κληθῶν. ἐπεὶ ὃ Αντωνιος μὲν ἤπειτο, τῷ δὲ ὑπάρχων ἀμφο-
 τέρων ἀποθανόντων, ὅτι τῆς μάχης πρὸς Κάσαρον συνέ-
 σπασαι αἱ διωάμεις, δέισα ἢ ἡ βουλή νέον ἀνδρα, καὶ τύχη
 λαμπρὰ κεχρημένον, ἐπέσειτο ὑμῶν καὶ δωρεῶν ἀποκα-
 λείν αὐτὸν τὰ στρατιώματα, καὶ περὶ αὐτὸν τὴν διωά-
 μιν, ὡς μὴ δεομένη τῷ πολεμῶντων, Αντωνίω πεφευ-
 γτός. οὕτως ὁ Κάσας φοβηθεὶς, ὑπέπεμπε τῷ Κικέρωνι τοὺς Β
 δεομένους καὶ πείθοντας ὑπατείας μὲν ἀμφοτέροις ὁμοῦ παρ-
 τειν, χρεῖα δὲ τοῖς πρῶτοις ὅπως αὐτὸς ἐγνώκε, πα-
 ραλαμβαίνοντα τὴν ἀρχὴν, καὶ ὁ μείζων διοικεῖν, ὀνό-
 ματος καὶ δόξης γλιχόμενον. ὡμολόγη δὲ Κάσας αὐτὸς ὡς
 δεδιώς καταλείπειν, καὶ κινδυνύων ἔρημος ἡμέρας, χρεῖσται-
 ποτῆ Κικέρωνος ἐν δέοντι φιλαρχία πρὸς δεξιὰ μὲν αὐτὸν
 ὑπατείας μελιέναι, συμπράττοντος αὐτὸν καὶ σωμαρχαρο-
 σιάζοντος. αὐτῶτα μὲν τοὺς μάλιστα Κικέρων ἐπαρθεὶς ὑπὸ
 νέου γέρον, καὶ φανακισθεὶς καὶ σωμαρχαροσείας, καὶ πα-
 ραχῶν αὐτῶ τὴν σύγκλητον, διθύς μὲν ὑπὸ τῷ φίλῳ αἰ-
 πῶν εἶχεν, ὀλίγω δὲ ὑστερον αὐτὸν ἀπολαλεκῶς ἠάθετο, καὶ
 τῷ δήμου πρὸς ἑμῶν τὴν ἐλθόντα. αὐξήθει γὰρ ὁ νεα-
 νίας, καὶ τὴν ὑπατείας λαβὼν, Κικέρωνα μὲν εἶσε χαί-
 ρειν, Αντωνίω δὲ καὶ Λεπίδῳ φίλος ἡρόμενος, καὶ τὴν δύ-
 ναμιν εἰς αὐτὸ σωμαρχαροσείων, ὡς πρὸ ἄλλο πικτήματα ἡγε-
 μονίαν ἐνείματο πρὸς αὐτοῖς. καὶ κατεγράψασαι ἀνδρες
 οὐδεὶς ἐθέσκειν, ὑπὸ ἀγαθότοις. πλείστῳ δὲ τῷ ἀμφι-
 σπληνῶν αὐτοῖς εἶναι ἢ Κικέρωνος πρὸς γραφὴν παρέχει
 Αντωνίου μὲν ἀσυμβάτως ἔχοντος, εἰ μὴ πρὸς οὐκ εἰνός
 ἀποθνήσκει. Λεπίδου δὲ Αντωνίω πρὸς πρῶτον, Κά-
 σαρος ὃ πρὸς ἀμφοτέροις ἀντέχοντος. ἐμύνητο δὲ αἱ σιωπῶν
 μόνοις ἀπὸ ῥῆτι πρὸς πόλιν Βονωνίαν ἐφ' ἡμέρας τε εἰς, καὶ
 σιωπῶν εἰς τόπον πῖνα πρὸς τῷ στρατοπέδῳ, πρὸς αὐτὸ
 πρὸς ῥῆτον. λέγεται δὲ τὰς πρῶτας ἡμέρας ἀγαθόντι-
 σα μὲν ὑπὸ τῷ Κικέρωνος ὁ Κάσας, ἐνδιδύων τῇ τρίτῃ,
 καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἀνδρα. τὰ δὲ τῆς ἀποδοσεως οὕτως εἶχεν.
 ἔδει Κικέρωνος ἐκστῆναι Κάσαρον, Παύλου δὲ τὰ δελφῶν
 Λεπίδου, Λαχίου δὲ Κάσαρος Αντωνίον, ὅς μὲν τοῖς αὐτῶ
 πρὸς μήχος. οὕτως δὲ πέπετον ὑπὸ θυμῶ καὶ λύσσης τῷ
 ἀνδρα πῖνων λογισμῶν, μᾶλλον δὲ ἀπέδειξαν ὡς ὁδὸν αἰ-
 δεσφῶν ἡμεῖον ὅτι ἀρῶν τερον, δὲ οἰσῶν πᾶσι πρὸς λα-
 βόντος. πρὸς ἡμεῖων δὲ τούτων, ὁ Κικέρων ἴδον μὲν ἐν ἀρῶν
 ἰδίῳ πρὸς Τούσκλον, ἔχων τὸν ἀδελφὸν μὲν αὐτῶ. πρὸς μὲν
 δὲ τὰς πρῶτας, ἐγνώσαν εἰς Ἀγυρα μετὰ βίωσιν, χρεῖον
 πρὸς ἡμεῖων τῷ Κικέρωνος. ἐκείθεν δὲ πλεῖν εἰς Μακεδονίαν
 πρὸς Βερότον. ἡδὴ γὰρ ὑπὸ αὐτὸν λόγος ἐφοῖτα κελευθῶντος.
 ἐκομίζοντο δὲ ἐν φοραίοις, ἀπειρηκότες ὑπὸ λύπης. καὶ
 ἡδὸν ἐφιστάμενοι, καὶ τὰ φορεῖα πρὸς ἀλλοτῶν ἀλλήλοισι,
 πρὸς ὡλοφύροντο, μᾶλλον δὲ ὁ Κοίντος ἡθύμει, καὶ λογισμοῖς
 αὐτὸν εἰσὴ τῆς ἀπορίας. ὁδὸν γὰρ ἔφη λαβὼν οἶχθαι. ἀλλὰ F
 καὶ τὰ Κικέρωνι γλιχρον ἴδον ἐφόδον. ἀμεινον οὐκ εἶναι, τὸ μὲν
 Κικέρωνα πρὸς λαμβαίνον τῇ φυγῇ, αὐτὸν δὲ μετὰ θείν, οἶχθαι σωμαρχαροσείων. αὐτῶ ἔδοξε. καὶ πρὸς ἀλλοτῶν ἀλ-
 λήλοισι καὶ ἀνακλαυσάμενοι διελύθησαν. ὁ μὲν οὖν Κοίντος οὐ πολλὰς ὑστερον ἡμέρας ὑπὸ τῷ οἴκῳ πρὸς
 ὁδοῖς τοῖς ζητούσιν, ἀπῆρθε μὲν τῷ παύδος. ὁ δὲ Κικέρων εἰς Ἀγυρα κομίσθαι, καὶ πλοῖον ἄρῶν, διθύς ἀρῶν,

Antonium factione oppressit & expulit vrbe. In-
 super duos consules, qui bello eū persequerentur,
 Hirceium & Panfam, misit. Induxit etiam senatum
 vt lictores Cæsari, velut pro patria propugnanti,
 & prætoriam dignitatem decerneret. Postquam
 verò fulus fugatusq; est Antonius, exercitus au-
 tem consulum, quum ambo ex prælio occubuis-
 sent, coniunxerunt se Cæsari, quodd timeret sena-
 tus iuuenem & insigni nixum fortuna, molieba-
 tur honoribus & præmiis auocare ab eo legiones,
 viresq; eius distrahere, simulans, quia fugatus es-
 set Antonius, non opus esse ad defensionem reip.
 exercitibus. Vnde territus Cæsar, misit clam cer-
 tos ad Ciceronem qui eum rogarent & induceret
 ad consulatum vtrique simul parandum, ipse om-
 nibus rebus in magistratu moderaretur pro ar-
 bitrio, & adolescentem regeret nominis tantum
 & gloriæ auidum. Falsus ipse est Cæsar, quum for-
 maret ruinam & desertum iri se, consilium in
 tempore à Ciceronis se ambitione mutuatum fuisse,
 atque adhortatum eum vt subsidio opum sua-
 rum & gratia peteret consulatum. Ita à iuvene Ci-
 cero impulsus atque illusus, quod petenti consu-
 latum suffragatus esset, senatumq; ei adiunxisset,
 statim apud amicos malè audiuit, nec multo post
 sensit semetipsum perdidisse, & populi prodidisse
 libertatem. Quippe euectus adolescens consulari
 dignitate, Ciceroni salutem dixit, Antonioq; &
 Lepido conciliatus coniunxit cum iis copias, im-
 periumq; instar prædii est partitus. Proscriperunt
 plus ducentos. Maximam inter omnes conten-
 tiones præbuit iis disceptationem Ciceronis pro-
 scriptio. Nullam enim conciliationem recipiebat
 Antonius, nisi interficeretur ante omnes Cicero.
 Antonio assentiebatur Lepidus: Cæsar vtrique
 reluctabatur. Colloquuti soli sunt remotis arbitris
 tres dies iuxta urbem Bononiam. Locus vbi con-
 uenerunt, pro castris erat amne cinctus. Dicitur
 primis diebus Cæsar decertasse pro Cicerone, ter-
 tio cessisse & eum destituisse. Inierunt autem hæc
 cōmutationem: Cæsar ex pacto cessit Cicerone,
 Lepidus fratre Paulo, L. Cæsare auunculo Anto-
 nius. Ita ira & rabies omnem iis humanam excus-
 sit mentem. imò docuerunt animal esse homine
 nullum sæuius, si libidini habeat licentiam con-
 iunctam. Dum hæc aguntur, erat Cicero cum
 fratre in Tusculano suo. Nuntiata proscriptione
 statuerunt villam maritimam Ciceronis Astyra
 petere, illinc trāsmittere in Macedoniam ad Beu-
 tum. illum enim iam rumor erat præpollentem
 esse. Ferebantur lecticis mærore confecti, resti-
 tantisque in itinere coniunctis inter se lecticis
 miserè lamentabantur. Grauius Quintus afflicta-
 batur, quum cogitaret omnium rerum inopia de-
 stitutum se, nihil enim domo secum attulerat. Imò
 Ciceroni quoque tenuè erat viaticum. Con-
 sultius igitur visum Ciceronem fugam antè cape-
 re, illum percurrere ad necessaria domo accipien-
 da. Hæc probauerunt. Ita se mutuò complexi &
 cū eiulatu digressi sunt. Quintus paucis post die-
 bus cum filio, proditus à seruis suis quum esset
 percussoribus, interemptus est: Cicero ad Astyra
 delatus, & nauigium ibi nactus, ilicò conscendit,

prouectusque est secundo vento ad Circeios usque. Parantibus inde gubernatoribus extemplo vela facere, siue maritimens, siue nondum deposita omnino de Casare spe, egressus de naui est, ac quasi urbem peteret, progressus est pedestri itinere duodecim millia quingentos passus. Mox inopia consilii languescens, mutato instituto mare repetiit. Noctem ibi in mentis agitationibus traduxit acerbis & perplexis. Statuit semel occulte domum Cesaris ingredi, atque, quod ultrices diras in eum concitaret, apud focum eius se ipse interficere. Sed & ab hoc itinere metus repulit eum tormentorum: alia subinde inquieta consilia animi versans, permisit seruis ad Capuam se nauigio deportandum. Habuit praedia ibi & villam aestiuo tempore amoenam, quum gratissimè spirant etesiae. Est etiam eo in loco haud procul à mari sacellum Apollinis. Hinc sublatum agmen coruorum magno crocitu ad Ciceronis nauem, dum remis terræ appellitur, volauit: qui confederunt utrinque in antennæ cornibus, partim crocitantem, partim capita funium tundentes. Id omnibus dirum visum ostentum. Cicero ibi egressus de naui est, villamque ingressus ad quietem composuit se. Hic corui frequentes confiderunt in fenestra, ac diros ediderunt strepitus. vnus in grabatum demisit se, togamque qua opertus erat Cicero, rostro paulatim à facie detraxit. Quod serui contemplantés, ac se ipsi increpantes, si dominum paterentur in conspectu suo trucidari, quum opem ei bestiae ferrent, eiusque curam agerent afflicti, ipsi autem non protegerent: hinc precibus, hinc vi sublatum in lectica detulerunt ad mare. Interea superuenerunt cum manu percussores Herennius centurio & Popilius tribunus, quem parricidii quondam reum defenderat Cicero. Fores, quas offenderunt oclusas, ruperunt. Non inuento Cicero, negantibusque qui intus erant scire, fama tenet, adolescentulum à Cicero ingenuis institutum literis & doctrina, libertum Quinti fratris, (Philologo nomen erat) lecticam tribuno indicasse per consitas arboribus & umbrosas ambulationes ad mare deferri. Tum tribunus paucis assumptis circumcurrit ad exitum. Herennium per ambulationes aduolantem quum sensisset Cicero, imperauit seruis ut eo loci ponerent lecticam: ac sinistra mentum more suo contrectans immotis oculis intuitus est percussores, squalore & sicu oppletus & facie excuris marcida, ut plerique, dum Herennius eum obtruncat, contexerint oculos. Cervicem ex lectica protendit ad eedem, annos tum natus quatuor & sexaginta. Caput eius & manus, quibus scripserat Philippicas, Antonii imperio praecidit. Etenim orationes in Antonium ipse Cicero Philippicas inscripsit, quo nomine etiam nunc appellantur. Quum Romani allata sunt hæc membra, habebat fortè comitia Antonius. Re audita & conspecta, tunc finem habere exclamauit proscriptiones. Caput & manus pro rostris in tribunali iussit figi, spectaculum horrendum populo Romano, qui non Ciceronis aspicere se faciem existimauit, sed animi imaginem Antonii. Vnum tamen edidit Antonius inter ista laudabile exemplum,

A καὶ παρέπλωσεν ἄρχη Κικέρου, πνύματι χρώματος ἐκεί-
 θεν δὲ βεβλημένων δῆτος ἀφρὴν τῆς κυβερνήτης, εἴτε δέισας ἢ
 θαλάσσειον, εἴτ' οὐκ ἔπαυσατο τὴν Κασσαεργὸν ἀπεγνωκῶς
 πίστιν, ἀπέβη, καὶ παρήλθε περὶ τῆς σαδίου ἐκαστὸν, ὡς εἰς Ρώ-
 μιν πορθολόμος. αὐτὸς δὲ ἀλύων καὶ μετὰ βαλλόμενος κα-
 τήναι πρὸς θαλάσσειον. καὶ κεῖ διενυκτέρευσε ὅτι δὴ δὴν καὶ
 ἀπόρων λογισμῶν ὡς τε καὶ παρελθεῖν εἰς τὴν Κασσαεργὸν
 οἰκίαν διενόησεν κρύφα, καὶ σφάξας ἑαυτὸν ὅτι τῆς ἐστίας, ἀ-
 λάστορα πρὸς ἐλαίην. ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτὸν ἀπέκρυψε τὸ
 δουδέος βασιάνων. καὶ πάλιν τῆς αὐτῆς πάλιν πρὸς δου-
B λώματα τῆς γῆρας μετὰ λαμβάνων παρέδωκε τοῖς οἰκέ-
 ταις ἑαυτὸν εἰς Καπίτας καὶ πλοῦν κρημίζῃν, ἔχων ἐκεῖ χρο-
 εία καὶ κατὰ θυγὴν ὄρα γέρας Φιλαδέφωπον, ὅταν ἴδισον
 οἰετήσια κατὰ πνεύσων. ἔχῃ δὲ ὁ πόπος καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος
 μικρὸν ὑπὸ τῆς θαλάττης. ἐντεθέντες δὲ θεοὶ χρο-
 εακας, ὑπὸ κλαθῆς πρὸς ἐφεροῦ τὰ πλοῖα ἔκικέρω-
 νος ὅτι γὰρ ἔρεσομένη καὶ κατὰ ἴσαντες ὅτι τὴν κρημιά ἐ-
 κατέρωθεν, οἱ μὲν ἐβόων, οἱ δὲ ἐκαστὸν τῆς τῆς κρημιάς ἔρ-
 χας. καὶ πᾶσιν ἐδόκησεν σημεῖον εἶναι ποιηθῆναι. ἀπέβη δὲ οὖν ὁ
 Κικέρων, καὶ παρελθὼν εἰς τὴν ἑπταλίαν, ὡς αἰαπαυσόμενος
C κατεκλήθη. τῆς ἡμετέρας οἱ πολλοὶ μὲν ὅτι τῆς θυεῖδας
 διεκάλωτο φηγεγόμενοι θυροβάδες. εἰς ἡμετέρας ὅτι ὁ
 κρημιάδων, ἐξέκαλυμμένον τὸ Κικέρωνος, ἀπῆγε τὴν σφάμα
 καὶ μικρὸν ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν δὲ ἰμάπον. οἱ δὲ οἰκέται τῶν
 ὄραντες, καὶ κακίσαντες ἑαυτοὺς, εἰ πρὸς ἐλαίῳσι τῆς δεσπότου
 Φονδομένης γεγαυῆς ἡμετέρας, ἡμεῖς δὲ αὐτὴν βουλή καὶ τρωική-
 δεπαι παρ' ἄξιαν πρὸς τὸν πόντος, αὐτοὶ δὲ ὄρα ἀμύνοισι τὰ μὲν
 δεόμενοι, τὰ δὲ βία λαβόντες, ἐκρίμζον ἐν τῇ φορείῳ πρὸς
 τὴν θαλάσσειον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σφαγῆς ἐπῆλθον, ἐκατοντάρ-
 χης Ἐρένιος καὶ Ποπίλιος χιλιάρχος (ὁ πατρικτοῦτος ποτὲ
D δικίω φάσθον πτωχὸν ὁ Κικέρων) ἔχοντες ὑπὸ ἡρέτας, ἐπεὶ
 δὲ τῆς ἡμετέρας κρημιάς ἀφροντες ὄρα ἐκαστὸν, ἔφαγον μὲν
 τὸ Κικέρωνος, ὅσπερ τῆς ἐνδον εἰδέναί φασκόντων, λέγεται νεα-
 νίσκον πνὰ τετραμύρον μὲν ὑπὸ τῆς Κικέρωνος ἐν γράμ-
 μασι ἐλάττεισιν καὶ μαθήμασιν, ἀπελάττειν ἡ Κοίντου
 τῆς ἀδελφοῦ, Φιλόλογον τῶνομα, φράσαι τῇ χιλιάρχῳ ὁ
 φορεῖον κρημιάδων ἀφ' τῆς κατὰ φύτων καὶ συσκιῶν πρὸς
 πᾶτων ὅτι τὴν θαλάσσειον. ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος, ὀλίγους αἰα-
 λαβὼν μὲν ἑαυτῷ, πρὸς τὴν ἐξοδὸν τῆς δὲ Ἐρένιος δρό-
 μα φερομένη ἀφ' τῆς πρὸς τῶν ὁ Κικέρων ἡμετέρας, καὶ πρὸς
E οἰκέτας ἐκέλευσε ἐν ταῦτα κατὰ τῆς τῆς φορεῖον. αὐτὸς
 δὲ, ὡς ἔφαρ εἰώθη, τῇ δεξιερᾷ χερὶ τῆς ἡμετέρας ἀπὸ μύδους, ἀτε-
 νὲς ἐώρα τοῖς σφαγῆσιν, αἰχμοῦ καὶ κρημνίσαντος ἀπάπτεως, καὶ
 σιωπητικῶς ὑπὸ φροντῆδων ὁ πρὸς τῶν ὡς τε τῆς πλεί-
 σους ἐκαλύψασθαι ἔφαρ Ἐρένιος σφάξωντος αὐτὸν. ἐσφάγη ὁ τὸν
 γάχηνον ἐκ τῆς φορεῖου πρὸς τῆς, ἔπος ἐκείνο γὰρ ὡς ἐ-
 ξηκαστὸν καὶ τέσσαρον. τὴν ἡ κεφαλὴν ἀπέκρυψε αὐτὸν καὶ τῆς
 χεῖρας, Ἀντωνίου κελύσαντος, αἰς τοῖς Φιλιππηκτοῖς ἐγρα-
 ψεν. αὐτὸς τε γὰρ ὁ Κικέρων τοῖς κατ' Ἀντωνίου λόγοις Φι-
 λιππηκτοῖς ἐγραψε, καὶ μέχρι νῦν τὰ βιβλία, Φιλιππηκτοῖ
 καλούμεται. τῆς δὲ ἀκρωτηριῶν εἰς Ρώμην κρημιάδων, ἐ-
F τυχε μὲν δεχασταίας τῶν ὁ Ἀντωνίου, ἀκρύσας ἡ ἴδων
 ἀνέσθησεν ὡς νῦν ἀπὸ τῆς γραφῆς τῆς ἐχρην. τὴν ἡ κεφα-

λίω καὶ τῆς χεῖρας ἐκέλευσε ὑπὸ τῆς ἐμβόλων ὅτι τῆς βήματος γαῖαν, ἡμαρ Ρωμαίοις φεικτὸν, οὐδὲ Κικέρωνος ὄρα πρὸς τῶν οἰομένων, ἀλλὰ τῆς Ἀντωνίου ψυχῆς εἰκόνα. πλὴν ἐν γὰρ τῆς φροντῆς μίτηλον ἐν τούτοις,

Ρομπωνία τῆ Κοίντου γυναικὶ τὸν Φιλολόγον παρέδωκεν. ἢ ἄ
 δέ, κρεῖα θυρομένη τῷ σώματι, ἀλλὰς τε δὴναῖς ἐχρησάτο
 ὑμφοραῖς, καὶ τὰς ἑρμῆας ἀποτέμνοντα. τὰς αὐτὸς καὶ μικρὸν,
 ὁπλοῦν, εἴτ' ἐσθίειν ἠδ' ἀλάσσειν. οὕτω γὰρ ἐνοιοτῆς συγγραφέων
 ἱστορηκασιν. ὁ δὲ αὐτὸς πρὸ Κικέρωνος ἀπελάθερος Τύρων
 ἑσθ' ἀπέδωκεν ἐπὶ μέμνηται τῆς τῷ Φιλολόγου παροδοσίας.
 πτωχάνημα δὲ Καίσαρα χρόνοις πολλοῖς ὑστερον εἰσελθεῖν
 πρὸς ἕνα τῶν θυγατρῶν τὸν δὲ βιβλίον ἔχοντα Κικέρωνος ἐν
 ταῖς χερσίν, ἐκπλαγῆτα τῷ ἰματίῳ περικαλύπτειν. ἰδόντα
 δὲ Καίσαρα, λαβὴν καὶ διελθεῖν ἐς ἄλλα μέρος πολὺ τῷ βι-
 βλίῳ. πάλιν δὲ ἀποδίδοντα τῷ μειρακίῳ, Φαίῳ, Λόγιος B
 αἰὴρ, ὃ πᾶν, λόγιος καὶ φιλόπατρις. ἐπεὶ μὲν τοι τάχιστα
 κατεπολέμησεν Ἀντωνίου ἑσθ' ἀπὸ αὐτῶν αὐτὸς, εἴλετο συ-
 ἀρχόντα τῷ Κικέρωνος τὸν υἱόν, ἐφ' ὃ τὰς τ' εἰκόνας ἢ βουλή
 αἰεὶ ἔλεν Ἀντωνίου, καὶ τὰς ἄλλας ἠκέρωσεν, καὶ πρὸς ε-
 ψηφίσαστο μηδὲν τῷ Ἀντωνίων ὄνομα Μάρκῳ εἶναι. οὕτω δὲ
 δαμόνιον εἰς τὸν Κικέρωνος οἶκον ἐπὶ μὲν ἔθηκε τὸ τέλος τῆς
 Ἀντωνίου χαλάρσεως.

Ἄλλ' οὐκ ἄξια μνήμης τῶν παρὰ Δημοσθένους καὶ Κι-
 κέρωνος ἱστορημάτων εἰς τὴν ἡμετέραν ἀφίκεται γινώ-
 σιν, ταῦτ' ἔστιν. ἀφεικῶς δὲ ὁ συγκεῖναι τὴν ἐν τοῖς λό-
 γοις ἔξιν αὐτῶν, ἐκείνῳ μοι δοκῶ μὴ παρήσθην ἀρρήτων, ὅτι
 Δημοσθένης μὲν εἰς ὁρῆταιχόν ἐπέτεινε πρὸ ὅσον εἶχεν ἐκ
 φύσεως ἢ ἀσκήσεως λόγιον, ὑπερβαλλόμενος ἐνεργείᾳ μὲν
 καὶ δὴνότητι τοῖς ὅτι τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν δίκων συμμετέταξ-
 ῶν, ὅγκῳ δὲ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ τοῖς ὅτι δὴ κλειούς, ἀ-
 κρεβεία δὲ καὶ τέχνη τοῖς ἑρμῆας. Κικέρων δὲ καὶ πολυμα-
 θής, καὶ ποικίλος τῆ παρὰ τοῖς λόγοις ἀποδὴ θυρομένης, συ-
 τάξεις μὲν ἰδίας φιλοσόφοις ἀπολέλοιπεν ἐκ ὀλίγας εἰς
 τὸν Ἀκαδημαϊκὸν ἔθρον· οὐ μὲν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παρὰ
 τὰς δίκας καὶ τοῖς ἀγῶνας γραφομένων λόγων δὴ λῶς ἔστιν
 ἐμπειρίαν πᾶν γραμμάτων παρεπιδείκνυσθαι, βεβλόμενος.
 ἐστὶ δὲ πῆ καὶ τῶν ἠθῶν ἐν τοῖς λόγοις ἐκατέρου δίοψις ὁ μὲν
 γὰρ Δημοσθενικὸς ἔξω πρὸς τὸν ὄρατον καὶ παιδείας εἰς δει-
 νότητα καὶ ἀποδὴ συνηγμένος, ἐκ ἐλλυχιῶν ὁδῶν, ὡς-
 τὸρ ὁ Πυθίας ἐσκώπην, ἀλλ' ὑδροποσίας καὶ φρονημάτων, καὶ
 τῆς λελαμένης τιμῆς τῷ ἔθρου καὶ εὐνοίας. Κικέρων δὲ
 πολλαχρὸς τῶν σκωπτικῶν παρὰ τὸ βωμολόγον ἐκφραζόμε-
 νος, καὶ παρὰ τὰ ἀποδὴ ἀξία γέλωτι καὶ παιδείᾳ κα-
 πτωρὸς μὲν ἐν ταῖς δίκαις εἰς τὸ χρεῖσθαι, ἠφείδει τῷ
 παρὰ τὸν. ὡς τὸρ ἐν τῇ Κελίου συνηγείᾳ, μηδὲν ἀποπον
 ποιεῖν αὐτὸν ἐν ἑσθ' ἀπὸ τῆς πολυτελείας καὶ θυροτῆς τῆς ἠδονῆς
 χροῦν. ὁ γὰρ ὡν ἔξιστι μὴ μετέχην, μὲν καὶ εἶναι, καὶ
 ταῦτα, ἐν ἠδονῇ τῷ δὴ δαμόνιον τῶν ὅτι φαιεσάτων φιλοσόφων
 πηρομένων. λέγεται δὲ, Κάτωνος Μουρῶν δὴ κλειούς,
 ἑσθ' ἀπὸ τῶν ἀπολογείσθαι, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὸν Κάτωνα
 κωμῶδειν τὴν Σταϊκίῳ ἀρεσιν, ὅτι ταῖς ἀποπίας τῶν
 παρὰ τῶν λελαμένων δογμάτων. γέλωτος δὲ λαμπεροῦ
 καὶ πῆτος ἐκ τῶν παρὰ τῶν παρὰ τῶν δίκαις, ἡσυχῆ
 ἀπὸ τῶν ἀξίας, παρὰ τοῖς καὶ θυροτῆς εἰπεῖν, ὡς γ- F
 λῶτον, ὃ ἀνδρες, ἐχροῦν ὑπάλον. δοκεῖ δὲ καὶ γέλωτος οἰ-
 κείης ὁ Κικέρων γερνέται, καὶ φιλοσκώπης· τὸ, τε παρὰ
 στωπον αὐτὸς μείδιμα καὶ γαλιῶν παρὰ τῶν. τὰ δὲ Δημοσθένους αἰεὶ πῆ ἐπὶ τῶν ἀποδὴ καὶ τῶν πεφρονηκῶν. ἑσθ' ἀ-
 καὶ στωπον, οὐ ραδίως ἀπέλιπεν. ὅθεν καὶ δὴ κλειούς αὐτὸν οἱ ἐρροὶ καὶ δὴ εἶπον (ὡς αὐτὸς φησὶν) ἀπεκάλου.

quod uxori Quinti Pomponiae tradidit Philolo-
 gum. Quae potestatem eius nacta cum aliis eum
 diris suppliciiis excruciauit, tum carnes suas ipsum
 praecidere paulatim, eas assare, inde vorare adegit.
 Nam ita nonnulli scriptores memoriae prodide-
 runt. Ipsius Ciceronis libertus Tiro nullam pror-
 sus mentionem fecit Philologi prodicionis. Ca-
 sarem accepi longo tempore post ad quendam ex
 filia nepote accessisse. illum autem, quod volumē
 quoddam Ciceronis manibus teneret, consterna-
 tum id veste contexisse: Casarem vero, qui anim-
 aduerterat, sumpsisse volumen, & stantem magna
 ex parte euoluisse: reddidisse inde puero, ac dixisse,
 Doctus hic vir, fili, doctus fuit & patriae amans.
 Non magno inde interuallo, quū debellaret An-
 tonium, consul collegam cooptauit filium Cice-
 ronis. cuius in magistratu Antonii statuas senatus
 deiecit, omniaq; abrogauit eius alia ornamenta.
 Decreuit insuper nequis ex Antoniorum gente
 Marcus nominaretur. Ita ad extremum ultio An-
 tonii diuinitus ad domum fuit Ciceronis reducta.

HAbes quae memoratu digna de Demosthene
 & Cicerone prodita ad notitiam nostram
 C peruenere. Vt praetermittam facultatem vtriusq;
 in dicendo conferre, illud certè mihi silentio non
 est praetereundum, Demosthenem in artem cō-
 tulisse dicendi, quicquid ei vel natura vel exerci-
 tatio solertiae & eruditionis tribuisset. Transgres-
 sus est neruis & vi dicendi aequales suos qui in iu-
 diciis & foro versabantur, grauitate & splendore
 eos qui demonstratiuū genus & ostentationi na-
 tum tractauerunt, argutia & arte sophistas. Cice-
 ronem, qui omni genere doctrinae & literarū fuit
 tinctus, etsi peculiare libros in philosophia non
 paucos Academico scriptos more reliquerit, const-
 stat tamen & in orationibus, quas in foro & iudi-
 ciis habuit, eruditionem voluisse obiter ostentare
 suam. Licet etiam mores speculati vtriusq; in ora-
 tionibus. Demosthenes extra omnem ostentatio-
 nem & iocum in grauitatem coactus & feriem, nō
 lucernam, vt cauillatus Pytheas est, olet, sed a-
 quae potationē, sed sollicitudines, sed acerbitatem
 quae obiiciebatur morum, & tristitiam: Cicero
 dicacitate subinde ad scurrilitatem deuolutus, &
 negotiis perquam seriis risu iocōq; in iudiciis illu-
 dens, vt causae prodesset, neglexit decorum. vt in
 oratione pro Caelio, Non esse mirum si in tanto
 ille luxu & deliciis ad voluptates dedisset se. nam
 E non frui iis quae in promptu sunt, dementia esse,
 praecipue quum in voluptate summum bonum
 ponant clarissimi philosophi. Ferunt eum, quum
 consul Muranum, qui accusabatur à Catone,
 defenderet, multum ex persona Catonis derisisse
 Stoicā sectā absurda & noua praecpta. Quum
 magnus inde risus à corona ad ipsos perlatus iu-
 dices esset, subridentem Catonem ad confessum
 dixisse, Dii boni quam ridiculum consulem ha-
 bemus! Videtur autem natura Cicero falsus & fa-
 cetus fuisse. Vultus eius quoque risum & hilarita-
 tem praese ferebat. Demosthenis ori perpetua in-
 erat sedulitas, nec temerè vultuosum illud & te-
 tricium deponerebat. Quare asperum eum & mo-
 rosum vocarunt, vt testatur ipse, aduersarii.

Præterea ex scriptis utriusque perspicias sobriè A hunc & modestè suas ipsum laudes attingere, & quum id postularet maior usus, cætera verecundum & moderatum: Cicero immodicus in orationibus laudum suarum prædicator ambitionem gloriæ nimiam arguit suam, dum clamat,

Cedant arma togæ, concedat laurea linguæ.

Deniq; non facta modò & res suas gestas, verùm etiam quas habuerat & scripserat, extollit orationes, quasi contra sophistas adolescentis modo se iactaret Isocratem & Anaximenem, non autè populum Romanum ducere & dirigere intenderet,

Durum, potentem armis, gravem aduersariis.

Pollere ex eloquentia eum qui tractat rempubl. necesse est: acquiescere verò in ea, & sectari inde laudem, imbecilli est animi. Fuit igitur hac parte grauior Demosthenes & præ cæteris celsus. qui facultatem suam demonstrat, vsum quendam esse qui fauorem auditorum magnum requireret: abiectos esse & humiles, vt re vera sunt, celsens eos qui hæc sese venditant. Valuit sanè iuxta vterque dicendi & reipubl. gerendæ peritia, vt etiam qui castris & exercitibus præessent, Demosthenis opera Chares, Diopithes, Leosthenes, Ciceronis indiguerint Pompeius & Cæsar Octavius: quod ipse in commentariis ad Agrippam & Mæcenatè commemorauit Cæsar. Porro quæ putatur imprimis & dicitur mores hominis probare & explorare, potestatem summam & imperium, quod omnes versat affectus omnemq; improbitatem detegit, non habuit Demosthenes, neque specimen in eo dedit sui, qui magistratum maiorem nullum gessit, neque quem contra Philippum comparauerat exercitum, ipse duxit: Cicero in Siciliam quaestor, proconsul in Ciliciam & Cappadociam missus, (quo tempore, quia regnabat auaritia, duces autem & præfides qui in, prouincias mittebantur, quasi furari res esset probrosa, ad rapiendum se conuertebant, non capere ducebatur turpe, sed qui mediocriter caperet, laudabatur) clarè ostendit contemnere se pecuniam, multaq; argumenta dedit humanitatis & facilitatis. Præterea creatus Romæ verbo consul, sed accepta soluta & dictatoriali potestate cõtra Catilinæ gregales, comprobauit Platonis vaticinium, malis ciuitates explicatum iri vbi magna potentia & sapientia coissent secunda fortuna cum iustitia. Demosthenes verò quaestuariam habuisse magno cum dedecore eloquentiam perhibetur, qui aduersariis in iudicio scripsit clam orationes Phormioni & Apollodoro. Obiectum quoque ei de regiis pecuniis fuit, & damnatus ob Harpalias. Quod si hæc illos qui in eum scripserunt (nec sunt hi pauci) mentiri contendamus: hoc certè, quin contra intueri regum munera, quæ ei beneuolentiæ & honoris gratia mittebant, non sustinuerit Demosthenes, neque id hominis fuisse qui nauticum sænus exerceret, nemo queat inficias ire. At Cicero Siculos ædili curuli, regem Cappadociæ proconsuli, exuli amicos vrbanos multa largientes, & vt caperet orantes, repulisse antè est dictum. Iam exilium Demostheni scædè iudicato repetundarū oblatum est: huic ob præstantissimū factū, quod homines pestiferos patriæ excidisset,

ἐπι τῶν ἐν τοῖς συγγραμμάσιν καλεῖν ὅτι τὸ μὲν ἐμμε-
λὸς καὶ ἀνεπαρκῆς τῶν εἰς αὐτὸν ἀπὸ μόνον ἐγκωμίων, ὅτε
τούτου δεήσει, πρὸς ἕτερον τι μείζον, τὰλλα δὲ ἀλαβὴ καὶ
μέτερον ἢ ὁ Κικέρωνος ἐν τοῖς λόγοις ἀμετεία τῆς πρὸς
αὐτολογίας, ἀκροασίαν πῶς κατηγόρει πρὸς δόξαν, βοῶντος,
ὡς τὰ ὅπλα ἔδει τῇ τῆβένῃ καὶ τῇ γλώτῃ τὴν θριαμβι-
κίῳ ὑπέεικιν δάφνῳ. τελευτῶν δὲ, οὐ τὰ ἔργα καὶ τὰ
πράξαις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς λόγοις ἐπαυεῖ τοῖς εἰρημέ-
νοις ὑπὸ αὐτῶ καὶ γεγραμμένοις, ὡς πρὸ Ἰσοκράτη καὶ Ἀ-
ναξίμβου τοῖς σοφιστῶν ἀμαρτωλοῦς, οὐ τὸν Ρώ-
μαίων δῆμον ἀγὴν ἀξίων καὶ ὀρθῶν, Βελθῶν ὀπλιτοπάλας
δαίον ἀντιπάλοισ. ἰσχυρὸν μὲν γὰρ ἀπὸ λόγου τὸν πολιτικόν
μὲν ἀνακτῶν, ἀγαπῶν δὲ ἀληθῆς, καὶ λιγυρῶν τὴν ἀπὸ
τῶ λόγου δόξαν. ὅτε ἐμβελιτέρος τῶν καὶ μεγαλοπρε-
πέσσας ὁ Δημοσθένης, τὴν μὲν ἀπὸ δυνάμιν, ἐμπει-
ρίαν πῶς πολλῆς δεομένη τῆς πρὸς τῶ ἀκροατῶν δι-
νοίας ἀποφανόμενος, ἀνελθόντες δὲ καὶ βασιλεύσας (ὡς πρὸ
εἰς) τοῖς ἐπὶ τούτῳ φυσικῶν καὶ ἡγυμῶν. ἢ μὲν οὖν ἐν
τῶ δημηγορεῖν καὶ πολιτικῶν δυνάμιν ὁμαλῶς ἀμ-
φοτέρωσ ὑπὸ ἤρξεν ὡς τε καὶ τοῖς τῶ ὀπλῶν καὶ γραπτό-
δων κυρίως δεῖσασ Δημοσθένοισ μὲν, Χάρησ καὶ Διο-
πίδω καὶ Λεωσθένω. Κικέρωνος δὲ, Πομπηίου καὶ Καί-
σαρος τὸν νέον, ὡς αὐτὸς ὁ Καῖσαρ ἐν τοῖς πρὸς Ἀρχίππῳ
καὶ Μακκίῳ ἀπομνήμασιν εἶρηκεν. ὁ δὲ δοκεῖ μάλιστα
καὶ λέγεσθαι ἔσπον ἀνδρὸς ἐπιδεικνύσασ καὶ βασιλεύσασ,
ἔξοισία καὶ δρχή, πῶς πάρος κινούσασ, καὶ πῶσαν ἀπο-
καλύπτουσασ κακίαν, Δημοσθένης μὲν οὐχ ἐπῆρξεν, οὐδὲ
ἔδωκεν τῷ αὐτῷ ἀπείρασιν ἑαυτοῦ, μηδεμίαν δρχίαν τῶ
ἐπιφανῶν δρχίας, ὅσῳ τῆς ὑφ' ἑαυτοῦ σιωπῶν ἀγαθῆς
ἐπὶ Φίλιππον ἐφρατήγησε δυνάμεισ. Κικέρων δὲ, ἑμίνας
εἰς Σικελίαν, καὶ ἀνθύπατος εἰς Κιλικίαν καὶ Καππαδο-
κίαν ἀποσταλείς, ἐν ᾧ χειρῶ τῆς φιλοπλουτίας ἀκμαζού-
σας, καὶ τῶ πεμπομένων φρατηγῶν καὶ ἡγυμῶν, ὡς τοῦ
κλέσασιν ἀληθοῦς ὄντος, ἐπὶ τὸ ἀρπάζειν τε επομένων, οὐ
τὸ λαμβάνειν ἐδόκει δεινόν, ἀλλ' ὁ μετείως τὸ τοιοῦτον ἡγα-
πῶτο. πολλῶν καὶ ἐπιδείξιν ὑποφίας χερμῶν ἐποίησα-
το, πολλῶν δὲ φιλαδελφίας καὶ χρηστότητος. ἐν αὐτῇ
δὲ τῇ Ρώμῃ, λόγῳ μὲν ἀποδείξασ ὑπατός, ἔξοισία δὲ
λαβῶν ἀνδραγαθῶν καὶ δικτάτορος, ἐπὶ τοῖς πρὸς Κα-
πλίαν, ἐμαρτύρησεν ἅμα τῶ Γλάτωνι, μακροβουλήσ
παύλῳ ἔξιν κακῶν τῶ πόλεις, ὅσαι εἰς τῶ δυνά-
μῆς τε μεγάλη καὶ φρόνησις ἐκ πῆνος τύχης χερμῆς ἀπομ-
τήσασ μὲν διαχοσούσας. χερματίσασασ τοῖνυ ἐπὶ τῶ λό-
γῳ, Δημοσθένης μὲν ἐπιφύσας λέγεσασ, λογογραφῶν
κρύφα τοῖς πρὸς Φορμίονα καὶ Ἀπολλόδωρον ἀντιδίκασ καὶ
ἀβελήθῆς μὲν ἐπὶ τοῖς βασιλικῆς χερμῶσιν, ὅφλων δὲ
τῶ Ἀρπαλείων. εἰ δὲ τῶτα τοῖς ἀπῆραφόντῳ (ὅσῳ ὀλί-
γοι δὲ εἰσίν) φέδασασ φαίημεν, ἀλλ' ὅτι γε πρὸς δωρεασ
βασιλέων σιωπῶ χερμῆ καὶ πῆν διδομένησ ἀντιβλέσασ Δη-
μοσθένης ὅσῳ ἀνὲ τὸ λησεν, οὐδὲ μὲν τὸ τὸ ἔργον ἀνδρα-
γῶν δανείζοντος ἐπὶ ναυτικῆς, ἀμύχανον ἀντιπεῖν. πρὸς δὲ
Κικέρωνος, ὅτι καὶ Σικελιωτῶ ἀνδραγαθῶν, καὶ βασι-
λέως τῶ Καππαδοκῶν ἀνυπατάτοισ, καὶ τῶ ἐν Ρώμῃ

φίλων, ὅτ' ἐξέπιπτε τῆς πόλεως, δωρομύων πολλὰ καὶ δεομένων λαβεῖν, ἀντέσεν, εἶρηται. καὶ μὲν ἢ γε φυγῆ τῶ
μὲν ἀρξῶν, κλοπῆς ἀλόγισ, σιωπέσασ, τῶ δὲ, κἀλλισον ἔργον, ἀνδραγαθῶν ἀλιτηλοῦς ἐκχύσασ τῆς πατρίδος.

διὸ τὸ μὲν ὁσδεῖς λόγος ἐκπύωντος· ἐφ' ᾧ δὲ ἡ σύγκλητος ἄ
 ἐδοῦν τε διήλλαξε, καὶ πένθος ἔαρε, καὶ γινώσκων ἅπασαν ὁσδε-
 νός εἰπεῖν ἐπέαθη πρὸς τὸν ἢ Κικέρωνι καὶ Ἰσοκράτη·
 τὸ μὲν τοῦ Φυλίου ὁσδεῖς ὁ Κικέρων διώκειεν ἐν Μακεδονίᾳ
 καὶ ἡμίονος· τὰ δὲ Δημοσθένει καὶ ἡ φυγὴ μέγα μέρος τῆς πο-
 λιτείας γέρονε· σωμαγωγὸν ἡμίονος γὰρ (ὡς ἄρ' εἴρηται) τοῖς Ἑλ-
 λησι, καὶ τοῖς Μακεδόνων πρὸς ὅσους ἐξελαμένον, ἐπήρχετο τὰς
 πόλεις, πολὺ βελτίων Θεμιστοκλέους καὶ Ἀλκιβιάδου πρὸς
 τὰς αὐτὰς τύχας φανείας πολιτῆς, καὶ μὲν τοῖς κατελθεῖν αὐτῶν
 ἑαυτὸν ἐπέδωκεν εἰς τὴν αὐτῶν ταύτην πολιτείαν· καὶ διετέλεθ
 πολεμῶν πρὸς Ἀντιπάτρου καὶ Μακεδόνιας. Κικέρωνα δὲ ὡ-
 νείδισεν ἐν τῇ βασιλῇ Λαίλιος, ἀντιπατρὸς Καίσαρος ἑτα-
 πείαν μελέην πρὸς ἄνομον οὐ πω γηράντος, σιωπῆ καὶ ἡμίονον.
 ἔγραφε δὲ καὶ Βρόπης, ἐγκραδίαν ὡς μείζονα καὶ βαρυτέραν πε-
 παδοσεβηκῆτι τρεανίδα τῆς ἑταπείας καὶ ἀγαλματισμοῦ.
 ὅτι πᾶσι δὲ τὸ τελευτῆς, τὸν μὲν οἰκτεῖται τις, ἀνδρα πρὸς ὅ-
 τι δὲ ἀγχιεῖαν ἑταπείας οἰκτεῖται αἰὼν καὶ ἑταπείας πρὸς ὅ-
 τι καὶ ἀγαλματισμοῦ τὸν θάνατον καὶ ἀποκρυπτόμενον τὸν ἐπολὺ
 πρὸς τὸ φύσει ἢ ἑταπείας ἐπ' αὐτὸν, εἴτ' ἀποσφαγγίται· τὸ δὲ
 εἰ καὶ μικρὰ πρὸς τὴν ἑταπείαν ἐπέδωκεν, ἀγασθῆναι μὲν ἢ πρὸς
 σκλήτη φαρμάκων καὶ τήρησις, ἀγασθῆναι δὲ ἢ πρὸς τὸ θεοῦ
 μὴ πρὸς ἀγασθῆναι αὐτῶν τῶν ἀσυλίας, ὡς ἄρ' ὅτι μείζονα βω-
 μὸν καὶ ἀφυγῶν, ἐκ τῶν ὀπλων καὶ τῶν δόρυ φόρων λαβῶν ἑτα-
 πὸν ὄλεθρον, τῆς Ἀντιπάτρου καὶ ἀγαλματισμοῦ ὡμότητος.

A Itaque illius habita ratio in exilium euntis nulla
 est: huius causa vestē tenatus mutavit, in luctu fuit,
 de nulla re agi prius secum quam de reditu eius ef-
 fet relatum, passus est. At qui exilium desidenti in
 Macedonia Ciceroni fuit segne: Demosthenis
 exilium multum res eius gestas cumulat. Nam
 peragrans vrbes, Græcos, sicut diximus, adiuvit,
 & Macedonū legatos summouit, præbuitq; mul-
 to se ciuem pari in fortuna Themistocle & Alci-
 biade præstantiorem. Iam reuersus domum ad
 pristinas se retulit actiones, neque destitit oppu-
 gnare Antipatrum & Macedonas. Ciceroni in se-
 natu, quum postularer Cæsar contra leges vt pe-
 tere sibi consulatum liceret, imberbis adhuc, ta-
 citum sedisse exprobrauit Lælius. Adhæc, con-
 questus est in literis suis Brutus maiorem eum &
 duriorē atque ipsi sustulissent, aluisse tyrannidē.
 Postremò, quod ad vitæ exitum attinet, miserabi-
 lis hic, qui senex ob timiditatem à seruis sursum ac-
 deorsum circumlatus est ad occultandum se, &
 mortem vnde quaque refugit non admodum im-
 maturam, ac mox obruncatus est: Demosthe-
 nes, etsi hæctenus delapsus sit, aliquantum vt sup-
 plicem præbuerit se, commendandus est tamen
 cum quòd præparauerit venenum & seruauerit,
 tum quòd eo sit vsus: qui, postquam securitatem
 ei non præstitit Neptunus, sicut ad maiorem con-
 fugiens aram, ex telis se & satellitibus subduxerit,
 & Antipatri ludificatus sit crudelitatem.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

P L V T A R C H I

Βίοι τῶν Ἑλλήνων
 Δ Η Μ Η Τ Ρ Ι Ο Υ
 καὶ
 Α Ν Τ Ω Ν Ι Ο Υ.
 ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

Vitæ comparatæ
 D E M E T R I I
 &
 A N T O N I I.
 D E M E T R I V S.

Οἱ πρῶτοι τὰς τέχνας εοικέναι ταῖς ἀσθήσεσιν
 ἕσπετοντες, οὐχ ἥμισυ μοι δοκῶσι τῶν
 πρὸς τὰς κρείσσους αὐτῶν καὶ ἀνοήτων δυνάμιν,
 ἢ τῶν ἐναντίων ὁμοίως ἐκαστέρῳ γῆρι πεφύ-
 καμην ἀπὸ λαμβάνουσαι. τὸ γὰρ αὐταῖς κρινόν ὅστι, τῆ
 δὲ πρὸς τὰ τέλη τῶν κρινομένων ἀσφορεῖ ἀλλάττου-
 σιν. ἢ μὲν γὰρ ἀσθήσις ὁσδεῖν πᾶλλον ὅτι λυκῶν ἢ με-
 λάνων ἀσθήσις γέρονει, ὁσδεῖ γλυκῶν, ἢ πικρῶν, ὁσδεῖ
 μαλακῶν καὶ εἰχόντων, ἢ σκληρῶν καὶ ἀπύπτων, ἀλλ' ἔργον
 αὐτῆς, ἐκαστοῖς ἐπιτελεῖσθαι, ἕσπετον τε κινεῖσθαι,
 καὶ πρὸς τὰ κινεῖν, πρὸς τὸ φρονεῖν ἀναφέρουσαι, καὶ κινουμένων
 πρὸς τὸ φρονεῖν ἀναφέρειν, ὡς πέπονθεν. αἱ δὲ τέχνηαι μὲν
 λόγου σιωπῆσιν πρὸς ἀίρεσιν καὶ λῆψιν οἰκείου πινός, φυ-
 γῆν τε καὶ ἀσκήσιν ἀλλοθίου, τὰ μὲν, ἀφ' αὐτῶν καὶ ἀσκη-
 γουμένων, τὰ δὲ, ἕσπετον φυλάξασθαι καὶ συμβεβηκῶς ἐπιτελε-
 εῖσθαι· καὶ γὰρ ἰατρικῆ δὲ νοσησῶν, καὶ ἀρμονικῆ δὲ ὁσμελῆς, ὁ-
 πως ἔχει, σκροπεῖν συμβεβηκε, πρὸς τὴν ἐναντίων ἀσκη-
 γασίαν. αἵ τε πασῶν τελεφόταται τεχνῶν, ὁσφροσύνῃ καὶ δικαιο-
 σῶν καὶ φρονήσις, ἕσπετον μόνον καὶ δικαίων καὶ ὁσφελίμων,

QVI Artes primi censuere sen-
 sibus germanas esse, hi viden-
 tur mihi præcipuè eorum in
 iudicando considerasse facul-
 tatem qua contraria iuxta in
 vtroq; genere solemus com-
 prehendere. Nam hoc est eis
 commune: verum in eis quæ iudicauerunt ad fi-
 nem referendis minimè cōsentiunt. Sensus enim
 etsi in albis & nigris, dulcibus & amaris, mollibus
 cedentibusve & duris siue renitētibus distinguen-
 dis versantur, haud tamen in eo sistunt gradum:
 sed vt horum cuiq; aliquid occurrit, vt ab eo mo-
 uetur & afficitur, sic illud ipsum ad intelligentiam
 refert id enim eius est munus. Artes vero cum
 ratione conspirantes ad eligendum & sumen-
 dum id quod ipsis est familiare, ad declinan-
 dumque & repellendum alienum, illa sua sponte
 præcipuè, hæc ad deuitandum obiter inspectant.
 Quippe medicina morbum, musica absonum,
 quemadmodum se habeat, ad contrariorum spe-
 ctare effectiōnem solet. Atque artium omniū ab-
 solutissimæ, temperantia & iustitia & prudentia,
 quæ non